

ENDRE TÓTH

Lappar, la anti- kristo

ENDRE TÓTH:

Lappar, la anti- kristo

ORIGINALAJ NOVELOJ

**Hungara Esperanto-Asocio
Budapest, 1982**

Sur la titolpaĝo grafikajo de Károly Pató

ISBN 963 571 048 8

Eldonis Hungara Esperanto-Asocio, Budapest, 1982

Respondeca eldonanto: Tibor Vaskó

Respondeca redaktoro: Vilmos Benczik

LAPPAR, LA ANTIKRISTO

ILI VAGADIS ĉiam kune, kvarope. Ili estis nek pli, nek malpli bravaj, ol la ceteraj bubaĉoj de tiu epoko.

– Ni faru vetkuron – kriis Lappar – Repo, Nodo, Tupy ni kuru sensue sur la stoplejo!

– Sensue ne eblas – diris Tupy sobre – ĉar la urti-koj vundos la piedojn.

– Tupy, vi havas malbonan haŭton, kaj vi havas malbonan sangon. Via sango estas certe nigra. Vi estas fatraso, kaj vi hontas pro via nigra sango.

Tupy senvorte ekkaŭris kaj komencis deŝnuri la ŝuojn.

– Hurrah! – kriis Lappar. – Mi estas la vento kaj mi muĝas super la kampoj! Repo, Nodo, Tupy, ankaŭ vi estas vento. Ni kuregas kiel tempesto super la kampoj. Ni zumegu! Ni estas la ventego kaj tondre kuregas super la kampoj!

Ili kriĉante atingis la transflankan sulkon.

– Mi estis la unua! – deklaris Lappar. – Mi estas la triumfanto!

Ĉiuj sidigis sur la tero. La ceteraj observadis siajn piedojn kun acida mieno.

– Rigardu, Lappar! – diris ribele Tupy. – Mia sango ne estas nigra. Mia sango estas ruĝa, kiel la via!

– Miaj piedoj eĉ ne sangas – fanfaronis Lappar, ne atentante pri la vortoj de Tupy. – Mi havas bonan dikan haŭton, via haŭto estas maldika, kaj vi ĉiuj estas fatrasoj. Nun ni kuru reen, kiel la ŝtormo.

La ceteraj stariĝis malinkline.

— Ni estas la timeginda armeo — kriegadis Lappar.
— Tupy, vi estas la vicestro, Repo kaj Nodo, vi estas la soldatoj. Hurrah! Ni vadu en sango!

Ili revenis tien, kie restis la ŝuoj. Tiam jam sangis eĉ la piedoj de Lappar.

— Mi estas Lappar, la Demonulo!

— Li kaptis grandan nesolidan terbulon. — Mi pistas ŝtonon sur mia brusto! Rigardu! — La terbulo disfalis, kiam ĝi batiĝis al la brusto de Lappar. — Pistu ankaŭ vi ŝtonojn sur via brusto. Frakasu ŝtonojn kaj kantu! Ni estas la venkintoj kaj ni dancas triumfan dancon.

Kriĉante ili dancis per la doloraj piedoj, dumane ŝutante terbulojn kaj ŝtonetojn sur sian korpon. Ili farigis malpuraj de kapo ĝis piedoj.

— Mi estas Lappar, la Demona Estrego. Ni vadis en sango kaj ni triumfis. Ni disrompadas ŝtonojn sur niaj brustoj. Triumfo kaj gloro! — Tiujn vortojn li kriis fiksante siajn okulojn kun provoko rekte en la sunon.

Ili vagadis laŭ la bordo de la rivereto.

— Ni kaptos fiŝojn — diris Lappar.

— Bonege, fiŝkaptado! — ĝojis Tupy. — Ni ŝtelos hokojn kaj tranĉos stangetojn.

— Mi bezonas nek hokon, nek stangeton. Mi kaptos fiŝojn per la nudaj manoj — vadis Lappar jam en la rivereto. Li kuris inter la fiŝojn, kiuj ripozis en la malprofunda akvo. Ĉirkaŭ liaj maleoloj brilis arĝentkoloraj ŝaŭmkronoj. La akvo ekbolis pro la fuĝo de la fiŝoj. Per fulmrapida movo li kaptis en la akvon, kaj jen, ĵetita fiŝeto jam flugis brile al la bordo.

— Mi kaptos por vi multegajn fiŝojn. Karasojn, ezo-

kojn kaj karpajn. Hodiaŭ ni ĉiuj manĝos fiŝojn ĝis krevo.

La ceteraj ekinterbatalis por la predo, sed la sekva viktimo jam estis ĵetita.

— Hodiaŭ mi kaptos ĉiujn fiŝojn el la rivereto! — Li kuradis tien kaj reen en la vibranta akvo, furioze persekutante la fiŝojn, kaj flugigis al la bordo la baraktantajn kaptitojn.

— Ĉu ĉiu havas jam sufiĉe? — li vadis eksteren el la rivereto, tenante en sia mano konvulsiantan beston.

— Ĉu vi jam manĝis? — li demandis, kun subite severiĝanta mieno.

— Antaŭ ol rosti ilin? — demandis Tupy naŭziĝante.

— Jes ja, sen rostado, hodiaŭ ni manĝos vivantajn fiŝojn. Rigardu! — Kaj li jam tenis antaŭ sia buŝo baraktanton.

La ceteraj horore gapis lin. Li ekridaĉis:

— He, tamen ne! Hodiaŭ mi ne deziras fiŝon. Sed hodiaŭ en la vilaĝo ĉiu kato vespermanĝos karsojn, ezokojn kaj karpajn. Surstangigu ilin sur salikvergo! Rigardu, tiel! — Kaj ŝirinte branĉeton li montris, kiamaniere oni povas surstangigi la fiŝojn, pikante tra ilia blanko kaj buŝo. Poste li reekis al la rivereto.

— Rigardu, kiom da fiŝoj restis ankoraŭ! Mi kaptos ĉiujn! Hodiaŭ mi ekstermos ĉion vivan en la rivereto! Hodiaŭ ĉiu kato voros fiŝojn ĝis krevo. — Kaj li daŭrigis la mortigadon, tiel abunde ĵetante la predojn, ke la ceteraj apenaŭ povis surstangigi ilin.

Ekscititaj pro la febro de mortigado, Repo kaj Nodo kriegadis: — Plu! Ankoraŭ pli! Ĵetadu, Lappar! Vi estas la Mirinda Fiŝkaptisto!

– Mi estas la Demona Fiŝ-ekzekutisto! – kriis Lappar, ne laciĝante en la ekstermado

Tupy rigardis lin, kun ĵaluza malamego.

Baldaŭ ili ekkuris al la vilaĝo, svingante la vergojn fetorantajn.

– Hodiaŭ estos festo por la katoj. Fiŝ-vespermanĝo ĝis krevo! Kata dimanĉo, haleluja!

– Haleluja, haleluja! – ĥoris la ceteraj.

Eĉ Tupy kriadis kun ili.

Ili vagadis per du bicikloj. Lappar veturigis sur sia biciklo Repon, Nodon veturigis Tupy. Ili atingis la monteton 'Kocor'. Ĉi tie la kampvojeteto estas tiel kruta, ke eĉ Stefano Ĉuha ne kapablas venki ĝin, kvankam neniu konas pli fortan homon, ol li.

– Ĉiu descendu! – komandis Lappar.

Ili haltis en la sunbrigelo.

– Tupy, nun residiĝu kaj veturu sur la monteton – diris Lappar kun insida rideto.

– Tio ne eblas – kontraŭdiris Tupy. – Neniu kapablas veturi ĝis la supro.

Lappar fiksis siajn ladkolorajn okulojn al Tupy.

– Ek, antaŭen. Mi venos tuj post vi, kaj se vi haltos, mi surpasos vin. – Kaj lia minacanta mieno pruvis, ke li ne ŝercas.

Tupy kapitulacis. Li ekiris.

– Vi restu ĉi tie – ĵetis la vortojn Lappar al Repo kaj Nodo – sed eĉ moveton mi ne vidu, ĉar hodiaŭ mi estas danĝera. Tion dirinte ankaŭ li ekis al la monteto.

– Klopodu, Tupy, ĉar mi venas! Klopodu, se vi volas savi la vivon! Klopodu, alie mi mortpremos vin! – kriegadis Lappar.

Tupy obeis. Liaj dentoj grincis. Ekveturinte tuj li

sentis, ke neniam li kapablos atingi la supraĵon. Poste ĉio ruĝiĝis antaŭ liaj okuloj. Poste li pensis, ke prefere li haltos, lasos sin mortpremi, ŝajne hodiaŭ li devas pereji neeviteble. Poste tamen li atingis la supraĵon. Ankaŭ Lappar tuj post li.

— Brave, Tupy! Bravege! — laŭdis lin Lappar kun sarkasma ridaĉo. — Nun ekiru reen, ni kunportos ankaŭ la ceterajn.

Tupy ne povis eĉ respondi. Li ekruliĝis malsupren per sia veturilo. Repo kaj Nodo sorĉite gapis la proksimiĝantojn, kies ĉemizo estis malseka kaj kies vizaĝo estis kovrita de ŝvito, kiel tiu de la malliberuloj, kiujn ili kaŝrigardis en la ŝtonminejo.

Tupy forpuŝis la biciklon kaj sternis sin teren. Ankaŭ Lappar haltis.

— Mi estas Demona Estrego! Tupy, vi estas la vicestro. Repo kaj Nodo, vi estas la soldatoj. Tupy, nun ek antaŭen, kunportu Repon. Mi portos Nodon, tuj malantaŭ vi. Se vi haltos, mi mortpremos vin.

— Mi faros nenion — diris Tupy sen forto. — Prefere mi mortaĉos tuj, ĉi tie. Mortpremu min tuj, ĉi tie. Li ĵetis sin dorsen, disetendante la brakojn.

Lappar fiksis siajn okulojn al li. Lia rigardo estis flamo. — Ekiru, mi ordonas!

— Ne kaj ne! — skuis la kapon Tupy elĉerpita, kuŝante inter la herboj.

Lappar eltrovis ion novan: — Vi estas la vicestro. Ekiru sola! Mi sidigos Repon antaŭ min sur la biciklon, Nodon malantaŭ min, sur la pakajlokon, kaj ni venos post vi. Hodiaŭ mi estas timegenda kaj neebla.

La ceteraj obeis, kvazaŭ narkotitaj pro la perforto. Tupy rezignante ekveturis, Lappar sekvis lin kun sia

duobla ŝarĝo. Ĉi-foje li ne kriadis. Stertorante li spiris, liaj okuloj cirkulis freneze, liaj lentugoj brilis sub la ŝvito, kiel ardaĵoj. Neniu kredis, ke ili transvivos la aferon, tamen ili alvenis sur la supro. Tiam la pulmo de Lappar jam ŝiradis la aeron kun ŝrikanta spirego. Nun li jetis sin dorsen, liaj okuloj rigidigis, kaj li farigis senvorta por kelka tempo. La ceteraj ĉirkaŭstaris lin sorĉitaj.

Poste Lappar ekparolis. Mallaŭte kaj raŭke: — Mi estas la Antikristo. Jen, mi pereas. Sed antaŭ mia morto mi faras mian testamenton. Aŭskultu min, ĉar mi volas, ke ĉio estu tiel post mia morto. Miajn okulojn ne fermu. Kun malfermite rigidigintaj okuloj mia kadavro estu portita sur la promontoron. Repo, al vi mi testamentas la vilaĝon. Nodo, via estos la arbaro. Tupy, viaj estos la rivereto kaj la fiŝoj. Se mi jam estos sur la promontoro, Repo, vi bruligu la vilaĝon. Estu tiam nokto kaj bruligu ĉiun domon unuope. Nodo, vi bruligu la arbaron. Ĉiun arbon kaj arbuston unuope. Tupy, vi bruligu la rivereton kaj la fiŝojn...

Tupy volis interrompi lin konsternigante, sed Lappar ne lasis.

— ... se la Antikristo mortas, tiam eĉ la akvoj povas bruli. — Li spiradis iom, poste daŭrigis. — Se jam brulos ĉio, vi ĉiuj kolektiĝu sur la promontoro kaj tranĉu vian gorgon. En mia morto mi volas vidi per miaj nermitaj okuloj ĉion flamanta kaj sanganta. —

— Tion dirinte li endormiĝis.

La ceteraj kaŭris ĉirkaŭ li kun timego.

— Ĉu li jam mortis? — demandis susurante Repo.

— Ne. Aŭskultu. Li spiras ankoraŭ. — Tupy respondis tion, la vicestro.

Ili silentis longe, tre, tre longe, ĉar jam krepuskigis, kiam la okuloj de Lappar malfermigis.

— Jen la morto! — ili pensis ĉiuj kun teruro, sed ne, ĉar Lappar sidlevigis, mezuris ilin per rigardo kaj diris:

— Timu kaj tremu, ĉar mi estas Demonulo! Timu kaj tremu, ĉar vi estas ĉiuj fatrasoj.

— Hodiaŭ ni ŝtelos melonojn — diris Lappar.

— Neeble — diris Tupy. — La kampgardistoj havas fusilojn, ŝargitajn per salo.

— Tamen ni ŝtelos — diris Lappar, iom malpli memfide.

Ili sidadis plu senvorte. Lappar suprenrigardis al la nuboj: — Tuj pluvos. En pluvo mi ne volas melonojn. Ni ne bezonas melonojn. Prefere ni ŝtelu fusilojn kaj pistolojn. Pistolojn por Repo kaj Nodo, ĉar ili estas soldatoj. Tupy, vi ricevos fusilojn, ĉar vi estas la vicedestro. Ankaŭ mi havos fusilon, sed pli grandan, ol vi. Poste ni kunpelos la kampgardistojn kaj mortpafos ilin. Ĉiun melongardiston kaj Alekson Piron. Mi ekstermos ilin, ĉar mi estas la Antikristo. Ni starigos ilin, ĉar mi estas la Antikristo. Ni starigos ilin vice ĉi tie antaŭ la muro — daŭrigis Lappar. — Mi diros al la unua. 'Sur-genuigi kaj petegu por via vivo. Se vi petegos bele, vi povos forkuri.' Sed vane li petegos kiel ajn bele; mi ekparolos: 'Pafu!', kaj ni mortpafos lin. Poste mi diros al la sekva gardisto: 'Se vi petegos pli bele, ol la unua ĉi tie, tiam vere vi povos foriri'. Sed li petegukiel ajn bele, ni mortpafos ankaŭ lin. Kaj en bela vico ĉiujn. Fine sekvos Alekso Piro. Mi diros al li: 'Surgenuigu kaj, se vi petegos pli bele, ol tiuj ĉi, certe vi estos la

sola, kiu liberigós'. Tiam li surgenuiĝós kaj komencos. Mi komandos: 'Petegu pli bele!' Tiam pli petegos pli bele. Mi postulos denove: 'Ankoraŭ pli bene!' Kaj li petegos jam tre bele. Tiam mi diros. 'Ĉio, kion vi diris, estas bagatelaĵo, vi forgesis ploregi, cetere vi estas fatraso kaj malbravulo'. Kaj mi diros: 'Pafu!', kaj ni mortpafos ankaŭ lin.

La ceteraj aŭskultis lin kun abomeno. Kia kulpo povas ŝarĝi la animon de Aleksio Piro, per kiu li meritis tiel teruran morton?

— Tupy, ekiru kaj rabu fusilojn. Se vi ne akiros fusilojn ĝis vespero, ankaŭ vi estos mortpafita. — Lappar eksilentis kaj profundigis en meditado. Ĉar, se Tupy ribelos kaj ne ŝtelos fusilojn, tiukaze per kio li estos mortpafita?

Poste Lappar komencis pensi pri aliaj aferoj.

— Tamen ne. Mi ne bezonas fusilojn. Prefere ni ŝtelos vinon. Ni ŝtelos vinon kaj ni ebriiĝos. Ni diboĉados kaj faros ekscesajojn. Mi scias, kiamaniere oni povas ŝteli vinon. Mi ŝtelrigardis, kiel faras tion la liveristoj. Nodo, via patro estas ĉarpentisto. Iru hejmen kaj ŝtelu drilon. Repo, vi rabu pumpilon de biciklo. Tupy, venu kun mi, ni trarompos la kelpordon.

Sed ili ne devis trarompi ĝin. La kelpordo ne estis fermita. Ili ŝteliris en la obtuzan malhelon kaj ĉirkaŭokulumis. Lappar subite kriis al Tupy: — Kial vi gapadas ĉi tie? Mi vidas nenion. Forkuregu kaj ŝtelu kandelon. En malhelo mi ne volas vinon.

Tupy forkuris, sed post nelonge li revenis, kaj tiam alvenis ankaŭ la ceteraj.

Lappar komencis la laboron. Li boris maldikan truon en la barelo, sed vino ne venis el ĝi.

– Malplena – konstatis Tupy.

– Ne babilaĉu, ĉar mi arestigos vin! – kriis Lappar.

Li prenis la pumpilon, kiun alportis Repo, kaj li pumpis iom da aero tra la trueto. Poste li surgenuiĝis, kaj almetante la buŝon al la truo, komencis suĉi la vinon. Kiam la soldatoj revenis, alportante ladan gamelon, Lappar jam denove pumpis. Ili metis la gamelon sub la maldikan fluon, kaj almenaŭ ĝi pleniĝis.

– Tupy, tio estas la via, ĉar vi estas la vicestro. Eltrinku ĝin ĝis fundo.

Tupy malinkline komencis glutadi.

– Vice ĉiu ricevos unu galemon, kaj poste denove po unu ĉiu persono, ĉar hodiaŭ ni diboĉados. Ni ebriiĝos kaj faros ekscesaĵojn.

– Ili stumbladis kun kapturo el la kelo eksteren. Jam pluvis.

– Kantu – komandis Lappar.

– Fuskantante ili ambliis laŭ la ĝardendorsa vojo. La griziĝanta pejzaĝo estis senviva kaj trista.

– Nun fosu mian tombon kaj enterigu min vivanta – diris Lappar. – Enterigu min kaj mi elvenos elsub la tero, ĉar mi estas la Demonulo.

Ili diskuris akiri fosilojn.

– Ĉi tie estu mia tombo – montris Lappar lokon sub granda arbo. – Faru por mi fosaĵon, mi staros en ĝin kaj vi enterigos min staranta, ĉar oni enterigas la Demonulojn ĉiam starantaj. Fosuj kaj kantu.

La soldatoj komencis fosi.

– Tupy, foriru kaj ŝtelu por mi trogon. Mi ne volas esti pluv-batata.

Poste li ekzamenis, kiom profunda estas la fosaĵo. Ĝi atingis nur ĝis genuo. Li sidiĝis teren, la ŝtelitan

trogon li apogis al sia kapo kiel ŝirmilon kaj senvorte observis la kantantajn tombofosistojn. Ili jam staris ĝis kokso en la tero. Per mangesto li signis: plu. Kiam la fosajo atingis jam ĝis la ŝultro, li staris en ĝin.

— Nun enterigu min! — li donis la komandon.

Ili komencis reŝuti la teron. La malfiksa tero atingis liajn genuojn. — Iu piedpremu ĝin. Tiel malfiksa ĝi valoras neniom.

Tupy saltis en la kavon kaj tretadis ĉirkaŭ la Demonulo. Poste ili daŭrigis la reŝutadon de la tero. Kiam ĝi jam atingis ĝis talio, ili piedpremis ĝin denove. Baldaŭ Lappar estis ĝis la ŝultroj subtere, nur lia kapo kaj liaj disetenditaj brakoj restis super la tero.

— Nun kantu kaj dancu ĉirkaŭ mi. Dancu mian mortodancon ĉar la Antikristo estas enterigita. Dume mi elŝiros min el la tero kaj ni ekscesos senbride kaj freneze, ĉar mi estas Demonulo.

La pluvo jam falis dense. La ceteraj ebrie ekkantis kaj ekdancis. Lappar streĉis sin. Li provis elleviĝi el la tero, per siaj disetenditaj brakoj, sed eĉ moviĝi li ne povis. La ceteraj inside atentis lin. La vizaĝo de Lappar deformiĝis, liaj helkoloraj okuloj sovaĝe cirkulis, pluveroj kaj ŝvito fluis desur lia kapo, sed vanis la klopodo, li ne povis eĉ moviĝi.

Tupy kriis al li, per voĉo nekuraĝa: — Elŝiru vin, Demonulo!

Lappar jam grincigis la dentojn pro la fortostreĉo. La ceteraj daŭrigis la mortodancon.

— Haltu! — ekkriis Lappar. — Ĉiu kuru kaj kolektu por mi rebusojn. Kolorigu mian vizaĝon nigra. La nigra vizaĝo donos al mi Demonon forton.

Ili diskuris ridaĉante. Singardeme kaj rifuĝprete

unue Tupy ŝmiris la vizagon de Lappar per rubusoj. Sed kiam ili konvinkigis, ke Lappar ne povas uzi siajn brakojn disetenditajn, ili plikuragigis kaj ŝmiris la nigran kaĉon pli kaj pli pasie sur la kapon de Lappar.

— Mi estas la Antikristo — kriadis tiu — tuj mi elŝiros mun el la tero, kaj poste min eliŝiros ankaŭ ĉi tiun arbon kaj per ĝi mi disrompos kaj dispistos vin kaj ĉion, ĉar mi estas la Demonulo!

La ceteraj dancis plu en sovaĝa gajeco, ili jetadis al la kapo de Lappar jam ne nur rubusojn, sed ankaŭ koton, kaj Tupy jetis al lia vizago eĉ putrintan tomaton.

— Elŝiru vin, Demonulo! Vi estas ja la timeginda! Eliĝu el la tero, se vi kapablas.

Lappar jam ne povis eĉ respondi. Nur liaj okuloj cirkulis ankoraŭ, sed liaj brakoj kuŝis apud li elĉerpitaj.

— Mi kovras vin per la trogo, por ŝirmi vin kontraŭ la pluvo — kriis la vicestro, kaj la trogo jam estis metita super Lappar.

Jam forte pluvis kaj komenciĝis la vesperkrepusko.

— Ni rulu sur lin rokojn — kriis Tupy — se li estas la Demonulo, li povas disjeti de si eĉ monton.

Per komuna forto ili alportis grandegan ŝtonon. Poste ili alportis ankoraŭ multe da ŝtonoj, brikoj, kaj ankaŭ rubaĵojn, sterkon, ĉion. La tombo de Lappar finfariĝis baldaŭ.

Unue la soldatoj ŝteliris for.

Tupy kantaĉis ankoraŭ iom, ebrie sidante sub la arbo, sed poste ankaŭ li stariĝis.

— Elŝiru vin, Antikristo! — li kriis, sed nur duonvoĉe, kaj ankaŭ li ektrotis hejmen.

Li sentis malbonan guston en la buŝo, pro la vino, kaj li sentis seniluziigon. 'Tiu Lappar estis fatraso. Ni estus devintaj likvidi lin jam pli frue' – li pensis kaj haltis kun subita ektimo.

La tero moviĝis kaj aŭdiĝis bruego. Kun teruro li hezitis, sed nur momenton. 'Nenio! Oni faras eksplodon en la ŝtonminejo' – li pensis. – Morgaŭ ni iros tien kaj ŝtelrigardos la malliberulojn.

SINJORO DON

Sinjoro Don enpaŝis en la atendoĉambron. Iomete surprizis lin, ke el la antaŭĉambro, kie li lasis sian surtuton, li devis pluiri ne rekte, tra la granda vitra pordo, sed tra alia, ŝajne malgrava flankpordo.

— Ne, ne! Tien ne! — diris kun ioma ektimo la knabino, kiu malfermis al li la pordon, kaj atendis, ĝis li demetis la surtuton. Li sendis al ŝi embarasan rideton, kaj malfermis la pordon.

En la atendoĉambro sidis sinjoro, vestita kun senmanka eleganto. Li krucigis siajn kruojn kaj vidiĝis liaj ŝtrumpoj: ilia koloro eminente harmoniis kun la koloro de lia kostumo. Li kubutumis sur la brako de maljuna fotelo, kaj apogis sian vizaĝon sur la pintoj de la fingroj. Ili murmure salutis unu la alian. Sinjoro Don sentis sin malagrabla, vidante la perfektan vestaĵon de la fremdulo. Li mem, vekiĝinte malfrue, apenaŭ havis tempon por sin bani. El la bone prizorgita haŭto de la sinjoro jam de malproksime radiis la matena bano.

Sinjoro Don sidiĝis en la fotelo, kiu staris ĉe la transa flanko de la tablo, kaj tute similis tiun, en kiu sidis la nekonato. Li ekkoleretiŝ rimarkante, ke sur la brakoj de la fotelo estas veluraj kusenoj, de kiuj pendas franĝoj. Jen li devas atenti, ke dum la atendado li evitu sinforgese tordi la franĝojn. Li opiniis, ke tio estas maldeca kutimo. Sidiĝante nevole li imitis la sidpozicion de la fremdulo. Rimarkinte tion, li embarase tusetis, rapide sin klinis antaŭen kaj kubutumis sur la genuojn.

En la dezerta atendoĉambro regis terura varmego. Varmego kun olefarb-odoro, kiu ĝenerale akompanas la centran hejtadon. Li rigardis sopirante al la fenestro. Sur la fosto de la fenestro li rimarkis klinkon, per kiu oni povas malfermi la plej supran vitron de la fenestro. Iomete li pripensis, kaj poste ekiris al la fenestro. Kiam lia mano jam tuŝis la klinkon, la fremdulo subite eksaltis:

– Malpermesite! – li ekkriis kun verve neatendita, kaj rapidis kontraŭ sinjoron Don, kvazaŭ atakante.

– Laŭ via volo – diris sinjoro Don, kun iom da miro, kaj residiĝis al sia loko.

Ankaŭ la fremdulo turnis sin, tamen li ne sidiĝis, sed promenadis plu, kun knarantaj ŝuoj, tra la ĉambro. Nervoze li ekfumis kaj haltis proksime al sinjoro Don:

– Vi estas la unuan fojon ĉi tie. Ĉu ne?

– Jes – diris sinjoro Don, kun pliiĝanta miro.

– Nu, mia sinjoro, ĉi tie estas malpermesite aerumi – diris la elegantulo, kaj promenadis plu. Subite nervoze li ekridis: – Ĉi tie estas malpermesite! Jes ja, ĉi tie – li ripetis, kaj la vortojn „ĉi tie” li elparolis sugestianta, kvazaŭ ili havus eksterordinaran signifon.

– Jes – diris sinjoro Don kun embaraso – sed ja la varmego ...

– Certe – diris la fremdulo, residiĝis al sia loko, kaj la cigaredon, apenaŭ ekbruligitan, premis en la cindrujon. Li tenis sin kiel antaŭe, enprofundiĝante en meditado, sed nun li cirkulis per siaj piedoj, kvazaŭ li volus fanfaroni per la delikatkoloraj ŝtrumpoj.

Sinjoro Don ekatentis pri ia brueto. Li aŭdis ĝin ankaŭ jam pli frue, sed tiam la brueto ne penetris ĝis lia cerbo. Ĝi estis mallaŭta, subtila tintado, el la direkto de la hejtilo. Eble ĝi estis brueto de malproksima martelado, kiu, alvenante ĝis ĉi tie per la tuboj de la hejtado, rafiniĝis kaj fariĝis delikata, argenta so-

noreto. Sinjoro Don cerbumis, per kia instrumento oni povas fari tian sonoreton? Estus necese demandi la fremdan sinjoron.

Terura varmego.

Kion li respondus? Enpense li ekridis pri la konsterniĝo de la fremdulo. Kia instrumento ĝi povas esti? Ĉu cimbalo de tamburo? Ĉu metala tintilo? Metal-tintilo? Ridinde. Io tia certe ne ekzistas.

Li rimarkis ĝenite, ke laŭ la ritmo de la tintado li improvizas melodion, fajfante inter la dentoj. Li grikis nerveze, kaj klinis sin malantaŭen en la fotelo. Li rimarkis, ke la fremda sinjoro observas lin. Per tute indiferenta mieno, per kia dum atendado oni kutimas rigardi la objektojn aŭ figurojn de la murpenetraĵo, tamen la sinjoro observas lin. Turmentis lin ĉi tiu sento. Li ekmalŝategis la fremdulon. Li ne povus diri pro kio, eble pro la antaŭ-nelonga agresa sinteno? Aŭ eble tial, ĉar la fremdulo sciis pli bone ol li, kiamaniere oni devas kondukti ĉi tie dum la atendado? Eble pro la knarantaj ŝuoj?

Li ĝustigadis sian kravaton, kaj malfermis la okulojn. En ĉi tiu stato ŝajnis al li, kvazaŭ la fremdulo eĉ ne rigardus lin. Li ŝvitis. Per la fermitaj okuloj li vidis iaspecan longecan ujon. Iaspecan ujon, en kiu oni vendas dentopaston. Sed ĉi tiu ujo ne havis marketiketon. Grizkolora ujo mezgranda. Kion ĝi enhavas? Estus necese demandi la fremdulon. Jes. Kio estas en la ujo, kaj ankaŭ demandi pri la cimbalo?

Don apogis la kapon malantaŭen, al la supra kuseno de la fotelo, kaj kuŝigis siajn manojn laŭlonge de la seĝbrakoj. Liaj fingroj tuŝis la poluritan parton, kiu jam malhavis vehurvolvaĵon. Li pensis kontente, ke ĝis nun li ne tordadis la franĝojn.

Kia profunda silento! Certe pro la tintado. Kvazaŭ la urbo estus morta.

Per du montrofigurojn, kun multaj enfermiĝaj linioj li komencis desegni la konturon de la ujo sur la brakoj de la fotelo. La sinjoro nun certe rigardas liajn manojn. Ĉu estas eble diveni, kion li desegnas?

De kiam li kaŝis sin per la fermo de la palpebroj, li estis kontenta.

Subite li komencis desegni la ujojn tiel, ke ili havu buŝon kaj supre, kaj sube. Ĉi tiel la fremdulo ne povos diveni, kion figuras la desegno, li pensis kontente. Strangaj ujoj. Ambaŭflanke malfermeblaj.

Kia profunda silento! Certe la urbo mortis. Li devus eliri al la koridoro, kaj aŭskulti. Sed *ĉi tie*, li pensis, ankaŭ tio estas malpermesita. La fremdulo atentigas lin. Kaj ankaŭ la knabino, kiu malfermis al li la pordon. Estas eble, ke la pordo estas ŝlosita. Ĉu vere? Li estas kunŝlosita kun fremdulo. Estus necese esplori. Fulme li ekmemoris, ekstere li vidis nenian ŝlosilon.

Ĉu la urbo mortis?

Per unu fingro li desegnis du-buŝajn ujojn, per la alia rondajn cimbalojn. Kia trompiĝo por la fremdulo, se li observas lin! Kie oni devas premi tiun ujon, por ke io elvenu el ĝi? Kaj kio eliĝas, se oni premas ĝin? Kaj tra kiu buŝo? Estus necese demandi. Kaj la urbo, kial ĝi estas tiel silenta?

Terura varmego.

Subite li malfermis la okulojn. Sub la fenestro li rimarkis ian keston. Iaspecan keston, faritan el nerabotitaj, maldikaj bretoj, kun ronde najlunitaj mallarĝaj metalstrioj. Videble, ĝis nun oni ne malsigelis ĝin. Supre ĝi havas etiketon kun adreso, aŭ io simila. Certe ĝi alvenis perpoŝte aŭ vagonare. Kial oni ne malsigelis ĝin? Estus necese demandi. Kion ĝi enhavas? Ĉu ujojn? Aŭ cimbalojn? Se ĝi enhavas cimbalojn, tiuj certe estas pakitaj inter rabotaĵo. Tamen, la cimbaloj

ne estas rompiĝemaj. Eble por tio, ke ili ne muziku dumvoje. Estus necese demandi. Sinjoro Don komencis malkvietiĝi, ke en la silento de la atendado li vere faros nevolatan demandon.

Denove li fermis la okulojn. Ĉu la urbo mortis? Ne estas certe. Dum oni povas aŭdi la tintadon, ne estas certe, ke ĝi mortis.

Kion enhavas la ujo? Don rigardis al la fremdulo. Tiu cirkulis per la piedo, ankaŭ nun, tamen jam ne observis lin, sed atentis al siaj genuoj, kaj per la fingroj tordadis la franĝojn, pendantajn de la brakoj de la fotelo. Malfacile estis por sinjoro Don reteni la triumfe elbolontan ridegon. Antaŭ ol li povus pripensi, kion li faras, la demando elfalis el li:

— Hm. Ĉu vi eniros la unua?

La sinjoro kun ioma ektimo movetis la kapon, starigis, kaj kun knarantaj ŝuoj li komencis marŝadi nervoze tien kaj reen.

— Nu, se oni konsideras la ordon — li diris kaj nervoze ekfumis denove. — Ĉu tiun li fumos ĝis la fino? — Kvankam ... eble ... — diris la sinjoro, kaj demande sulkigis la frunton.

— Ne, ne! — diris sinjoro Don, ekskuze. — Mi nur demandis. Estas terura varmego. Kion vi pensas pri tio? — kaj Don subite sentis simpatian al la elegantulo.

La fremdulo ŝajne hezitis dum iom da tempo, kion li respondu. Poste li diris:

— Nu jes, laŭ certa konsidero ... — kaj li rigardis la tapiŝon sub la piedoj. Ĝi estis longa, eluzita, verdeca tapiŝo, laŭlonge de la tuta ĉambro. Longa, teda ĉambro. Ses metrojn longa, tri metrojn larĝa.

La fremdulo ankaŭ nun staris tie, kie pli frue li komentis la varmegon. Sinjoro Don komencis sin senti supera. Denove li fermis la okulojn.

— Ĉu estas eble, ke la urbo mortis? Kaj oni donas funebran muzikon per cimbaloj?

La ujo jam malhavis la korkon. Don devis malfermi la okulojn kun teruro. La fremdulo rapide proksimiĝis al li. La ago montriĝis timiga per tio, ke liaj ŝuoj ne knaris. Li venas ŝtele, pensis sinjoro Don. Apud la malgranda tablo, inter du foteloj, la fremdulo ekstaris kaj deskuis la cindron de sia cigaredo.

Li venis ŝtele, pensis sinjoro Don. Se mi ne estus malferminta la okulojn, li mortigus min. Ĉu pro la cimbaloj? Ne. Certe pro la kesto, kiu staras sub la fenestro, antaŭ la hejtilo.

— Kion enhavas tiu kesto? — elkuris la nova demando el li.

— Elementojn de tombŝtono — respondis la fremdulo kun firmeco neatendita, kiu surprizis sinjoron Don.

— Pro kio vi pensas tion?

— En mia infanaĝo — diris la sinjoro — en la malluma parto de nia korto staris malgranda kabano. Iaspeca ejo por senutilaĵoj. Staris en ĝi aĉa motociklo, kovrita per olemakulita tendotolo, kaj antaŭ la motociklo troviĝis kelkaj kestoj, similaj al tiu ĉi. Ĉiuj ili enhavis elementojn de tombŝtono. Nu, pro tio mi pensas, kvankam ĉi tie ne estas motociklo.

— Vere ne estas — respondis sinjoro Don reve, sed tuj li pripentis. La sinjoro suspekto rigardis al li.

Estus necese demandi, kian profesion li havas. Ĉu frizisto? Pli frue, kiam li staris en la mezo de la ĉambro kaj observadis la tapiŝon sub la plandoj, li aspektis iom humila. Sed nun, kiam li leviĝas super li kiel turo, li estas tute malamika. Se li estas frizisto, tiukaze certe li scias, kion enhavas la ujo — pensis sinjoro Don, kaj konvulsie ekkaptis la brakon de la fotelo.

Kial la nekono ne sidiĝas?

Sur la muroj nenia bildo. Kvankam pro la fremdulo, kiu staras antaŭ li, li ne povas vidi la tutan muron. Sed malantaŭ la elegantulo certe ne estas bildo. Li memorus ĝin, se ĝi estus tie. Li memorus ĝin, kiel la tintadon, aŭ la ŝlosilon. Oni memoras pri ĉio, sed ne ĉiam la memoroj reviviĝas.

La elegantulo malrapide sin turnis, kaj proksimiĝis al la fenestro. Li atentis eksteren, montrante sian dorson. Nu, jen, mi povus mortigi lin, pensis sinjoro Don. Subite ataki kaj per ia peza objekto ...

Don ĉirkaŭrigardis. Nenia peza objekto. La foteloj estis tro grandaj, la malgranda tablo ŝajnis tro malpeza. Eble per la kesto! Sed la fremdulo staras ĝuste antaŭ ĝi. Oni devus delogi lin de la fenestro. Kiamaniere estus eble delogi lin? Sinjoro Don febre cerbumis. Kiamaniere estus eble delogi lin? Li fiksis la okulojn al la nuko de la fremdulo. Li devas hipnoti la sinjoron.

Terura varmego. Kaj tiu staras ĝuste apud la hejtilo. Apud la hejtilo kaj la kesto.

Tiel ne eblas. Liaj pensoj senprofite disvagas. Tiel oni ne povas hipnoti lin. Li devas koncentri.

Vi devas veni ĉi tien! Vi devas veni ĉi tien! Vi devas ...

La hejtilo estas antaŭ liaj piedoj, kaj ankaŭ la kesto estas antaŭ liaj piedoj. La hejtilo varmigas la keston. Estas eble, ke oni metis ĝin tien ĝuste pro la varmo? Oni ne volas malsigeli ĝin malvarma.

Ĉu la varmego ne malutilas al la tombŝtono?

Sinjoro Don sentis, ke sur lia frunto la haŭto streĉiĝas pro la ega peno.

Vi devas veni ĉi tien! Vi devas veni ĉi tien!

La tintado nun certe helpas. La monotona bruo lacigas la mediumon.

Terura varmego. Ankaŭ tio helpas.

Vi devas veni ĉi tien! Vi devas ...

Sensukcese! Sinjoro Don malstreĉis sin, kaj denove fermis la okulojn. La subaĵo de la ujo estis iom sulkigita, kvazaŭ oni premetus ĝin. Kvazaŭ la ŝelo estus ŝvelinta. Nu jen, eble li ekscios, kion ĝi enhavas! Nun certe eliĝos io el ĝi. Kion ĝi enhavas? Jen, li devus premi ĝin. Eble tiam eliĝos io. Estas eble, ke la fremdulo dume ŝtele venas. Ne gravas. Nun li devas atendi, ĝis io eliĝos el la ujo. Li devas premi ĝin. Nun li koncentris tutforte al la ujo. Li premis ĝin fortege per la pensoj. La sulkiĝo kvazaŭ kreskus. Kaj ankaŭ la streĉiĝo. Nun li devas atendi. Li havas ankoraŭ tempon. La fremdulo povas proksimiĝi nur malrapide. Nenia bruoj krom la tintado.

La sulko sur la ujo kvazaŭ plu kreskus. Sed ankoraŭ nenio eliĝas.

Ĉu la urbo mortis? Terura silento. Ne eblas orelumi la urbon. Ĉi tie estas malpermesite. Jes ja, *ĉi tie*.

La fremdulo devas veni iam ĉi tien, ĉar la cindro de la cigaredo kreskas. Se la ŝuoj knaros, nenia danĝero. Se lia intenco estas malamika, li venos ŝtele.

El la ujo eliĝos ankoraŭ nenio.

Kial estas necese varmigi la tombŝtonon?

Se li povus helpi ĉe la ujo per la mano, almenaŭ iomete, certe io eliĝus. Sed li ne povas meti la fingrojn sub la fermitajn palpebrojn. Li premis la ujon tutforte per la pensoj. Jen la tempo, kiam li nepre ekscios, kion la ujo enhavas. La tintado daŭre aŭdeblas. Nenia danĝero. Ankaŭ la fremdulo ne povas esti proksime. La ujo tremas pro la ega peno. Ĝia ŝelo streĉiĝis ĝis la krevo.

Ĉu la urbo mortis?

La tintado subite finiĝas.

Jen la signo, pensis sinjoro Don, kaj vidis ankoraŭ per siaj malheliĝantaj okuloj, ke la ujo krevas pro la ega streĉo.

Tiuj estis la lastaj minutoj de sinjoro Don.

GROTO

Sinjoro Don rimarkis obtuzan lumon. Li ne sciis, ĉu ĝi enfiltriĝas el la ekstera mondo, signante la finon de la grotokoridoro, aŭ, ĉu, ĝi estas nur vidvibro. Sed kiam li proksimiĝis, evidentiĝis, ke la lumo venas el flankkavo. Maldika homo sidis en ĝi, sur la planko, krucpiede, kaj gapis en flamon de kandelo, kiu jam brulis preskaŭ ĝis fino. Sinjoro Don parte ĝojis, kaj parte ne. Povas esti, ke la fremdulo estas informita pri ĉi tiu groto, kaj povas helpi per konduko, samtempe li ĝenis la senton de perfekta soleco, al kiu similan sinjoro Don ankoraŭ neniam spertis. Surhavante molplandajn ŝuojn, li estis preterironta nerimarkeble antaŭ la enirejo de tiu flankkavo, sed ia mistera forto devigis lin ne tiel fari. Li salutis la fremdulon. Tiu, per mansigno, petis silenton.

Survoje al tiu ĉi loko Don nur foje-foje bruligis aluometon en la profunda mallumo. Li sentis ja mildan aerblovon, kiu povis veni nur el la ekstera mondo, kaj li sciis, se li marŝas persiste kontraŭ ĝin, certe li povos eliri el la grotkoridoro. Li faris lumon kelkfoje nur por ĝojigi sin per la spektaklo, kiu ĉirkaŭis lin. La rokuroj ĉie estis kovritaj de etaj krateroj, tuberetoj, sulkoj kaj similaj. Ĉi tiuj eĉ montris pompajn kolorojn. Sinjoro Don sentis sin alveni ĉe ekspozicio de abstraktaj artaĵoj. La spektaklo rememorigus reliefan geografian karton, se la koloroj interrilatus kun la krateroj kaj tuberetoj. Neniam li vidis ion similan. Ĉu li ĝuis

ilin? Aŭ nur estis scivola pri ili? Li ne povus diri. Sed foje-foje li haltis kaj gapis la murojn ĝis la alumeto finbrulis. Li pretermarŝis ankaŭ la flankkavojn kaj kavernojn, kaj se li bruligis lumon, li povis konstati, ke en ili la vidaĵo estis sama. Sed li persiste marŝis kontraŭ la venteton, por atingi la eksteran mondon. Li ne sciis, kiom da tempo li pasigis paŝadante. La silento kaj kvieto, kiu ĉirkaŭis lin, estis tiel profunda, ke lia percepto pri la tempo ĉesis funkcii.

Dume la kandellumo antaŭ la maldika fremdulo komencis flagreti, poste tute forbrulis. Sinjoro Don pensis, ke li devus diri ion, sed nenion li povis eltrovi. Sed li aŭdis, ke la fremdulo, en la mallumo ekstaras kaj proksimiĝas.

– Evenu, se plaĉas al vi.

Sinjoro Don ekiris hezitante, li timis, ke li puŝiĝos kun la fremdulo. Sed tiu ekprenis la brakon de sinjoro Don, kaj kondukis lin en la kaverton samgrandan kiel ĉambro.

– Vi ŝajnas esti ege sperta ĉi tie – sinjoro Don murmuris embarasite.

– Jes. Ĉiun tagon mi pasigas multe da tempo ĉi tie.

– Ĉu vi rigardadas la figurojn kaj la tuberojn sur la muro?

– Tute ne. Mi rigardas en la lumon. En la flamon de kandelo.

– Kial?

– Kiam la lumo forbrulas, la mallumo iĝas multe pli profunda. Ĉu vi ankoraŭ ne spertis tion?

– Nu jes, – diris sinjoro Don – sed tion vi povus fari eĉ hejme.

– Jes. Sed pensu pri la silento. Tiuj muroj, kovritaj

de kapricaj reliefoj, faras tian akustikon, ke similan mi povas trovi nenie.

— Vi pravas — diris Don nekonvinkite —, sed vi jam certe rimarkis, kiaj muroj ĉirkaŭas vin. Ĉu?

— Nature.

— Ĉu vi ne scias, tio ĉi ĉirkaŭe elformiĝis nature, aŭ eble estas artefaritaĵo?

— Tio estas artefarita, kaj ne naturaĵo, sed skribaĵo, sciigo, mesaĝo. Komprenu, kiel vi volas.

— Neniam mi divenus tion — diris sinjoro Don —, sed tiu estas stranga vidpunkto. Neniam mi vidis skribaĵon, similan al ĉi tiu. Kiuj estas la literoj? Ĉu la tuberoj aŭ la kolormakuloj?

— Kaj tiuj, kaj la aliaj. Se mi havus ankoraŭ kandelon, mi klarigus iom al vi.

— Mi havas alumetojn. Ĉu mi bruligu unu?

Kaj ĉe la lumo de la ekfulmanta alumeto la fremdulo komencis: — Vidu. Tie estas makulo nigra, kvadratsimila. Nun ni ignoru la tuberojn, ni parolu nur pri la formo. Nu, ĝi ne estas regula kvadrato, nur tiaspecaĵo. Se ĝi estus regula, ĝi signifus: vulturo.

— Pli precize, ĝi ne estas litero, sed iaspeca ideogramo.

— Ni povas diri — la fremdulo konsentis — sed vidu, ĝia maldekstra angulo kliniĝas malsupren. Tiamaniere ĝia signifo estas: elartikiĝo. Krome, ĉe la dekstra flanko, ĝi havas elstarajon triangulsimilan. Se ni konsideras ankaŭ tion: puto apud arbara vojo.

— Ŝajnas al mi, ke tio estas iom komplika.

— Jes. Eksterordinare komplika. Apenaŭ lernebla. Talentuloj havigas al si ĝin dum dekkvin, dudek jaroj. Mi mem, ni diru, havante ne tre grandan talenton, al-

proprigis ĝin dum tridek jaroj. Mi jam komprenas perfekte ĉiun mesaĝon. — Dume la alumeto forbrulis, sed la fremdulo daŭrigis: — Kaj mi devas aldoni, ke ekzistas kolegoj — tion li diris jam preskaŭ flustrante — kiuj, sesdek jarojn, eĉ unu el ili sesdek tri jarojn turmentas sin, kaj ankoraŭ, ho ve . . .

— Je Dio! — diris sinjoro Don — pasigi tiom da tempo ĉi tie en la groto?

— Ĉi tie, en la interna mondo, la tempo pasas tute alie ol en la ekstera mondo.

Ili silentis iom.

— Nu, vi jam informis min rilate la nigran kvadraton — ekparolis sinjoro Don — sed kiel plu? Kiel oni devas legi plu? Ĉu vertikale? Horizontale?

— Oni povas legi laŭ iu ajn direkto. Horizontale, vertikale, laŭ parabolo, laŭ hiperbolo, tute egale. La skribaĵo havas sencon ĉiudirekte, eĉ ĝi havas pluroblan sencon. Eĉ oni povas legi ĝin ĉirkaŭpasante. Nu, evidente tion kapablas fari nur majstroj.

— Mi havas ankoraŭ alumetojn. Ĉu vi bonvolus legi iom?

— Volonte — diris la fremdulo, kaj kiam ekbrulis la lumo, li tuj komencis:

„La granda birdo, portante en sia beko branĉon de olivarbo, malrapide proksimiĝis al la kanejo, kaj la branĉeton ĝi faligis. Ĉu oni atendis ĉi tie? Ĉu ne? Kiu scius? komenciĝis svarmo inter la vertikalaj kanoj. Kiuj sin movadis ĉi tie, ne eblas scii. Sed eĉ ne indas scii, ĉar scii indas nur tion, kio . . .

Bedaŭrinde, la alumeto forbrulis. Kvankam sinjoro Don volontege informiĝis, kion indas scii.

— Diru — li ekparolis — ĉu ne eblus traduki ĉi tiun

sciigon, aŭ mesaĝon en ordinaran skribon, por ke ĝi iĝu komprenebla por ĉiuj?

La fremdulo ekridis: Homo! Ĉu vi ne komprenas? La legvariaĵoj de la skribo estas senfine multaj. Pli ĝuste dirante, ĉar la numero de la konjugacioj kaj la deklinacioj estas senfina, la nombro de la variaĵoj estas senfin-oble senfina. El tiu ĉi kaverno, ne tre granda, oni povus skribi per ordinaraj literoj tiom da libroj, ke ili plenigus grandegan bibliotekon. Sed kial? Oni devas legi tiun ĉi skribon, tiamaniere oni povas legi la sciigon, sed fakte kial gravas legi ĝin?

— Kion vi diras? — sinjoro Don surpriziĝis. — Ĉu vi ne kutimas legadi la mesaĝon?

— Dum la longaj jaroj de la lernado, la plej grandan parton de la mesaĝo mi havigis al mi. Poste ne restas tempo por tio. Sidante ĉi tie en la mallumo, en la silentego, oni devas atenti la internan mondon de la kranio. Ĉu vi komprenas? Ĝuste tion servas la tuta grotaro. La mallumo kaj la silento. Tiuj estas la esenco. Ĉi tie oni povas koncepti kaj redakti sian propran kavernon. Ĝuste nun ankaŭ mi faras tion, mi konceptas mian mesaĝon. — La fremdulo silentis iom, poste li daŭrigis: — Ridinde! Traduki en ordinaran skribon? En skribon por ĉiuj kompreneblan? Ĉu ekzistas skribajo komprenebla por ĉiu? Nu, kaj pripensu, ke ĉi tiu kaverno estas ne nur por unu sciigo, sed ĝi estas daŭrigo de la ceteraj mesaĝoj. Daŭrigo de tiuj, kiuj estas en la ceteraj kavernoj, kaj en la grotkoridoro. Ĉiuj sciigoj interrilatas. Unu estas daŭrigo de alia. Mi diras al vi komparon: pensu pri tio, ke la interna mondo de via kranio estas daŭrigo de la interna mondo de mia kranio. Aŭ male: vi demandas, kaj per tio mia interna

mondo dependiĝas. Ĉu mi respondas, ĉu ne, vi tute certe demandis, kaj pro tiu fakto ni jam dependas unu de la alia. Sammaniere la grotkoridoro, la kavernoj, la kavoj estas en dependanta rilato. Estas tiom multe da sciigoj, ke, se ni nur unu fojon trairus la tutan koridoron, kaj, ni diru, ni legus ĝin nur horizontale, eĉ tiam pasus eble jaroj, ĝis ni atingus la finon. Ne, ne sinjoro. Unu sola afero estas farinda: finlerni la skribon, poste ĉiu devas koncepti sian propran kavernmesaĝon.

– Pardonu pro la demando – ekparolis sinjoro Don. – Ĉu via kaverno estas preta?

– Jes, mi povas esperi, ke baldaŭ ĝi estos preta. Nu, ja, la rafinado de la detaloj . . . sed bedaŭrinde, nun mi devas foriri.

– Ĉu ege vi rapidas? – demandis sinjoro Don. – Ĉu vi ne povus legi iom? Nur dum brulas unusola alumeto?

– Mi havas ankoraŭ tiom da tempo – diris la fremdulo.

La alumeto ekflamis kaj la fremdulo komencis: „La nigra balustrado kune kun la teraso subiĝis en la ŝlimon. Inter ĝiaj kolonoj zigzagis fiŝoj. En la ŝtonvazo, kie ĉiam estis floroj, nun hidro kaŭris, neante per siaj kvin disetenditaj brakoj, ke la numero de la ĉieldirektoj estas kvar. La grandioza kverkoligna pordego de la palaco elfalis el sia loko, ĝi iĝis glita pro la algoj ĝin kovrintaj. Foje-foje veziketoj leviĝis supren el la akvo, kiel etaj ĝojaj sciigoj de ĉi tie, el la saĝa mondo de la subakva silento. Fostego rompiĝis, ĉe la mezo kaj kiel gigante buŝo ĝi oscedis. Ĉi tiu mondo estas alloga pro sia mistereco, sed tamen . . .” – be-

daŭrinde ankaŭ tiu ĉi alumeto forbrulis. Sinjoro Don lasis distrite, ke la fremdulo prenu lin ĉe la brako, kaj ekiru kun li en la mallumo.

— Venu kun mi! Mi kondukos vin en la eksteran mondon.

La fremdulo ekiris — tio surprizis sinjoron Don — ne kontraŭ la aerblovon, tamen, kiam tiu homo tuŝis lian brakon, li sentis strangan sekurecon. Vane li klopodus koncepti la nomon de tiu ĉi sento. Sed pensante pri ĝi, li jam vidis desegniĝi ĝian figuron en la mallumo. Verda triangulo. Kiel oni povas ĝin eldiri?

Kion diris la fremdulo? Per ne tre granda talento la lernado daŭras tridek jarojn. Do, li havas tempon koncepti kaverneton ne pli grandan ol pugno. Kaj ĝi enhavus la verdan triangulon. Kion ĝi signifus?

Ĉu eblon?

Ĉu esperadon?

Ĉu ŝancon?

Ĉu ...

EVITU LA SUNON!

Estus pli bone. Jes. Estus multe pli bone, se oni dirus al mi ĉion tuj.

Mi almetas antaŭ lin, kion mi alportis. Li flankenŝovas la foliojn, kiujn li legis ĝis nun. Li eĉ ne levas la okulojn al mi. Apatie foliumas.

— Ĉi tio estas sume ok paĝoj — li diras.

Kion tio signifas? Ĉu li atendis pli, aŭ eĉ tiom estas multe? Kial li ne diras?

Li strabas al mi. Liaj okuloj konvulsias sub la dikaj okulvitroj, kiel naŭzaj, gelatenkorpaj estaĵoj en ŝlimo.

— Ŝajne vi estas laca — li diras. — Iometa diboĉado? Ĉu? Nokta diboĉeto? — Kaj kvazaŭ li okulumus al mi.

— Ne, ne! Tute ne! Kion vi pensas! Tute male!

Tio estis malbona. Tro subita, tro arda estis la protesto. Kvazaŭ mi havus ion sekretendan. — Eble pro la vetero ... -- mi ekskuzas min.

Miope li palpebrumas eksteren tra la fenestro. Brilanta, sunplena vetero, kaj ne nur hodiaŭ, sed senĉese dum la lastaj semajnoj. Mi ja eĉ ne memoras, kiaj estas nuboj. Nu, se iu fartas malbone ankaŭ en tiu vetero ... mi diris denove stultaĵon. Ne necesas parolo. Prefere tute ne paroli. Prefere la fermenta silento.

Li rigardas denove al mi. La estaĵoj konvulsias. Ĉu li vere okulumis antaŭe? Kiu povas scii?

— Nu bone — li diras — mi akceptas la ok paĝojn. Perfektigu la reston. Sed neniel vi tro rapidu. Vi devas iafoje ankaŭ dormi. Nu, mi pensas, ke hejme ... He-he-he ...

– Jes.

Nu, kial li diris iom maliceme, ke „hejme”? Ĉu oni parolis al li ion pri mi? Ĉu denove oni imputis ion al mi? Ĉu li aŭdis ian kalumnion? Ĉu li mem elpensas ion tian?

Mi retiriĝas eksteren.

Malvasta koridoro, krepusko, ranca odoro de tabak-fumo kaj humida silento. Kiam mi malfermas la pordon de mia ĉambro, la ceteraj eksilentas. Aŭ eble ili silentis eĉ ĝis nun? Kiu povas scii? Ili rigide fiksas la rigardojn al mi. Kanajloj! Kial vi gapadas min? Mi sid-iĝas.

Tiu malfabla silento glaciĝas sur mia cerbo. Kial ili silentas? Ĉu ili silentas pri mi, kontraŭ mi? Ĉu ili scias ion pri mi? Sed kion, pro Dio? Aŭ ili nur kombinadas rilate min?

Mi devus skribi tiun malbenitan leteron. Sed ne. Mi ne povas toleri ĉi tiun akuzantan silenton. Mi iras eksteren.

Apud la ŝtuparejo, en la atendoĉambro mi haltas. La servisto fiksas siajn okulojn al mi. Li ne alparolas min, nur ekzamenadas. En mia poŝo io ektintas.

– Ĉu vi havas telefonmoneron? – mi demandas lin. Li sulkigas la frunton. Kial li surpriziĝis?

– Kial vi ne bonvolas telefoni en la ĉambro? – li demandas.

Li pravas. Denove mi diris malprudentaĵon. Malnecese estas paroli. Prefere tute ne paroli. Prefere tiu obstina silento.

– Vespere mi bezonos la moneron – mi mensogas embarasiĝinte.

– Jes. Bedaŭrinde mi ne havas. Sed volonte mi alportos. Ĉu mi iru malsupren en la supermarketon por ŝanĝi?

– Ne, ne. Mi dankas. Ankaŭ mi volas malsupreniri. Eble mi trovos ion por manĝi.

La eĥa silento de la ŝtuparejo. Kiam la suno radiegas, kiel nun, estas neelteneble. Ĉio brilegas, ĉio blindigas, preskaŭ svenigas. La muroj estas pentritaj per brilegaj farboj, la bariloj nikelitaj, kaj ĉie ŝvebas laodoro de tiu fuŝmiksaĵo, per kiu oni kutimas purigi la ŝtupojn. La ŝtuparo kurbiĝas kvarfoje inter du etaĝoj. Mi ekiras, kiel la soldatoj.

Dek paŝojn antaŭen, turno dekstren. Dek paŝojn antaŭen ...

Ses etaĝoj, tio estas sesfoje kvar turnoj dekstren. Mi estus devinta sonorigi por la lifto, sed la liftisto konsideras atenco, se iu kuraĝas ĝeni lian eminentan personecon. Hodiaŭ mi jam havis sufiĉe da malicaj rigardoj.

Kial mi ne skribis ankoraŭ tiun malbenitan leteron? La tuta afero jam estus finfarita.

Dek paŝojn antaŭen, turno dekstren.

Ha, tiuj estaĵoj sub la dikaj okulvitroj. „Vi devas iafoje ankaŭ dormi” li diris. „nu, mi pensas, ke hejme”. Kial li diris „hejme”?

Dek paŝojn antaŭen, turno dekstren. Dek paŝojn ...
Mi havas kapturon.

Fine, la strato. Bruego, sunradiego, indiferento. Nun tio estas bona. Tre bona. Subiĝi en ĝi. Tute drojni en ĝi. Sed ĝi ne helpas, ne liberigas, ne savas min. Mi devus solviĝi en la bruego. Mi devus skribi tiun leteron, kaj fandiĝe malaperi en la bruego, mi mem devus fariĝi bruego. Mi ŝvebus super la domoj, kaj rigardus malsupren. Observus la tumulton. Mi rigardus la malamegantojn. Ĉu ok paĝoj estis multe aŭ malmulte? Kaj kial estis la silento de la ceteraj? La abomena silento, puŝinta min.

Iu salutas min. Kiu li povis esti? Ĝuste mi rigardis

alidirekten. Mi turnas min post li. La sunbrilo blindigas. Mi kapablas ekkoni neniun. Ĉu estis iu el la ofic-
ejo? Nun certe li eniras, kaj disvastigas la famon, ke
li vidis min vagadi sur la strato.

Mi havas teruran kapturon.

La trotuaro ŝanceliĝas sub miaj plandoj. Nun ĝi dan-
ĝere leviĝas. Kvazaŭ mi rampus sur abrupta krutaĵo.
Ĉio ĉi okazas pro la suno, pro ĉi tiu senindulga radi-
aro. La emanego plenŝtopas mian kranion. La strato
nun kliniĝas maldekstren. Ĉu ankaŭ mi movu min kun
ĝi. aŭ restu rekta? Eĉ la muroj balanciĝas minace. Ho-
moj, apogu la murojn! Ili volas mortpremi min. An-
kaŭ mi apogus ilin, sed mi estas malforta. Mi estas
malforta kaj sendefenda, kiel kankro, kiu perdis la
kirason. Degelis mia kiraso, kaj nun ĉio bruligas min,
la rigardoj, la silento, la bruego, la kruela sunradiaro,
ĉio. Mi volas min kaŝi. Mi volas enŝoviĝi en afiŝkolo-
non. Enrampi, kaj ekkauŝi en ĝi. Mi orelumus la en-
filtriĝantan bruegon. Lasu min kaŝiĝi en afiŝkolonon!
Sed ne. Ne taŭge. Ĝi estas tiel grandioza nur ekstere.
Ĝi havas nur maldikajn, ladajn murojn. Ĝia ŝelo estas
maldika, kiel la afiŝoj mem. „Flegu vian haŭton per
ozonkremo!” „Fumu filtrilajn cigaredojn!” „Ĉisemajna
na programo de kinejoj . „Bonfarto – dentopasto
Salvo!” „Kontraŭ suno Hoffer-oleo! Afiiŝoj, afiiŝoj, ru-
ĝaj, verdaj, flavaj, bluaj: brutalaj, kriaĵ koloroj. Ili
blindigas kaj narkotas. Kaj ankoraŭ tiu freneziga sun-
radiaro. La afiiŝoj kliniĝas timigante min. Mi iru plu.

Florvendejo. Interne akvario. Mi rigardas la fiŝojn.
Ili regapas al mi per rigidaj okuloj. Kial vi strabaĉas?
Ili ek-ekkonvulsias..... la estaĵoj sub la dikaj okulvit-
roj. „Vi devas iafoje ankaŭ dormi”, li diris. „Nu, mi
pensas, ke hejme.” Mi malamegas la fiŝojn.

Floro, kun grandega kapo. Ĝia ŝvelforma kaliko es-
tas granda, kiel knaba kranio. La petaloj estas fanfa-

rone koloraj. Ho ve! Sed ja ĉiu petalo estas kapo de papago! Kapoj de papagoj, kun hokaj bekoj. Sed ja tiu floro estas la dekdu-kapa papago.

Jen, la supermarketo. En ĉi tiu tempo interne vidigas nur kelke da homoj. Ili ne rigardadas min, ili ne demandas min, ankaŭ mi ne devas paroli. Nu, mi estus devinta demandi la ceterajn en la oficejo, ĉu ili bezonas ion? Kutimo estas, se iu ajn malsupreniras, demandi, ĉu necesas io? Ĉu nun mi telefonu? Ne. Se mi ŝajnas esti tro ĝentila, ili denove komencos divenadi. Mi konas bone ilin, malnecese estas demandi. Plie restu la silento.

Ĉu mi manĝu? Nun estas la dekunua. Kaj malpeza spasma ĉirkaŭ la stomako. Tamen ia fruktosuko verŝajne gustos al mi, mi esperas. Mi ne scias, kial oni ne donas ĉi tie ankaŭ glason ... Mi estas mallerta, mi ne bone scias trinki el botelo.

Kial mi ne skribis tiun malbenitan leteron?

Nun reen en tiun silenton. En tiun malamplenan silenton. Reen tra la strato, sub la minacaj muroj, sub la sunradiaro, sub la afiŝoj. „Kontraŭ suno Hofferoleo!” Kontraŭ suno io ajn. Kontraŭ suno ĉio. Timu la sunon! Evitu la sunon!

La liftisto rigardas al la horloĝo. Tuj li ekas supren kun mi, kvankam kutime li atendas ĝis ok-dek personoj kolektiĝas. Kial li rigardis la horloĝon? Ĉu jam ankaŭ li kontrolas min? Ĉu ankaŭ li embuskas?

– Aĉa varmego! Ĉu? – mi alparolas lin.

Li rigardas al mi surprizite. Denove, kial mi devis paroli?

– Jes, sinjoro -- li respondas apatie -- al la sesa?

– Jes. Al la sesa.

Kial li demandis? Li ja scias bone. Ĉu eble li pensas, ke mi iras al la estraro? Kial mi irus tien? Jam an-

kaŭ li divenadas? Ĉu jam ĉiu kombinas koncerne min?

Jam antaŭlonge mi estus devinta skribi tiun leteron.

Denove la ceteraj. Certe nun sekvos la senvorta gapado. Sed ne. Iu alparolas min.

– Oni serĉis vin telefone.

– Mi ne scias. Nomon li ne diris.

Mi havas kapturon. Kion signifas tiu telefono? Neniu kutimas min serĉi. Ĉu okazis io hejme? Sed pro Dio, mi jam diris milfoje al ili, ke ili nepre ne telefonu ĉi tien! Cetere povas esti, ke ne elhejme oni min serĉis. Kiu povis esti?

Sur mia tablo kuŝas letero. Mi ekvidas ĝin jam de malproksime. Videble dumtempe alvenis la poŝtisto. Kiam mi atingas la tablon, mi rimarkas, ke ĝi estas rekomendita letero. Malrapida torporo ekposedas min. De supro malsupren, iom post iom. Kion signifas tiu letero? Mi ne kuraĝas legi eĉ la nomon de la sendinto. Mi rigardas eksteren tra la fenestro. Kiam la torporo atingas miajn renojn, ili ekfulmas. Depost la operacio okazas tiel. Jes, la operacio. La malpeza odoro de la etero, la kvietiga, malvarmeta aero de la operaciejo, la mallaŭta ek-ektintado de la poluritaj instrumentoj sur la vitra tablo, silenta, obtuza sensentiĝo. Akre ekspasmas la renoj. Ili ekbruletas kiel la ruĝa signalolampo: „Sav-elirejo”. Danĝer-elirejo? Kie estas la sav-elirejo? Ĉu ekzistas sav-elirejo por mi?

Ĉu mi malsigelu la leteron? Ne! Vi ne povos vidi, kian mienon mi faras legante ĝin!

Tiu silento frenezigos min. Kial vi diras nenion? Io flirtas en la aero, tio estas certa. Io prepariĝas, io okazas, sed mi ne scias, kio. Ĉu la ok paĝoj estis multe aŭ malmulte? Kial estis tiu malameganta silento? Kaj la servisto: „Kial vi ne bonvolas telefoni en la ĉambro?” Kaj la fiŝoj en la akvario. Kaj la dekdu-kapa pa-

pago. Kaj la liftisto. Kial ili ne diras ion? Kio prepariĝas? Kio okazas?

Mi devus skribi tiun malbenitan leteron. Estus la plej bone anonime. Sed bedaŭrinde tiaspĉcajn informojn oni malatentas. Ĉu mi aranĝu la aferon per telefono? Oni rekonus mian voĉon. Kion mi faru?

Mi havas kapturnon.

Iam, antaŭ tre longe, en la tempo de niaj patroj, oni povis almenaŭ pintigi krajonon. Nuntempe ĉiu havas fontoplumon kaj globkrajonon. Mi havas nenion por fingrumi.

Kiomjara estis mia patro, kiam ... Sepdek du aŭ sepdek tri? Nu, nature tiam li estis jam delonge pensiita. Ĝis la pensio mi havas minimume dekkvin jarojn.

Tio estas dekkvinoble tricent labortagoj.

Tio estas dekkvinoble tricentoble ok horoj.

Tio estas dekkvinoble tricentoble okoble sesdek minutoj.

Ĉu estas eble toleri ĝis tiam?

Malbenitaj! Kial vi ne parolas?

Mi havas kapturnon, kapturnon kaj kapturnon

Silento

PORDOJ

– . . . tio jam elĉerpiĝis – diris la kelnerino –, mendu prefere Bureŝanon: ĝia prezo estas la sama, kaj nepre ĝi ne estas pli malbona, ol la alia.

Ŝia nomo estis Tereseta: dikkrura ino, iom malbela. Iam ili kune vizitis lernejon.

-- Bone. Partu do tion – diris la viro, ekkubutumis sur la tablon, kaj observadis la du pordojn aliflanke. Sur la unua estis surskribo: SINJOROJ – HERREN. Sur la alia: SINJORINOJ – DAMEN.

La ciganmuzikestro levis la violonon, ek-eksonigis la kordojn, ĉirkaŭrigardis, sed ne komencis la muzikon, demetis la instrumenton kaj residiĝis, kun enua mieno.

Tereseta trarapidis la halon. Ŝi portis kolbasetojn vaporantajn, sur pleto.

Al la najbara tablo alvenis virino, en ruĝa vestaĵo, akompanate de du viroj. „Bonvesperon” – ŝi diris arde. Ĉu vi komprenas? „Bonvesperon”. Ĉu oni aŭdis jam ion tian? Nur simple: „Bonvesperon”.

Ne eblis kompreni ŝiajn pluajn vortojn, ŝi mallaŭtigis sian voĉon, sed la rakonto povis esti interesa, ĉar la du kavaliroj vigle kapbalancadis, klinante sin sur la tablon.

– Mi atendos ŝin – pensis denove la viro. – Mi kunportos ŝin hejmen. Nu, nature al mia hejmo.

* * *

La elektra motoro haltis, aŭdigante plendan ĝemon. Grandega ferinstrumento pendis sur dika metalŝnuro super la buŝo de la ŝakto. Ĝi svingiĝis malrapide, apenaŭ videble, en la lumo de la manlampoj.

– Ĉu vi scias, ke tuj estos la dekunua horo? – la ledĉapulo diris al la alia.

– Kion fari? Nepre ni devas ellevi tiun ĉi fatrason. Ili streĉis siajn fortojn, kaj komencis ŝovi la ruleblan gruon malantaŭen. Maldensaj pluveroj piketis ilian vizaĝon. Dum la laboro groteskaj ombroj kuradis sur la muro, laŭ danco de la manlampoj pendigitaj sur iliaj brustoj.

* * *

– Ĉu vi deziras glason da vino? – demandis la viro, kiam Tereseta alportis la Bureŝanon.

– Dankon, ne. Estas ankoraŭ frue, multe da laboro estas antaŭ mi.

– Ĝis kiam?

– Ĝis la dua.

– Ho ve. Kaj nun apenaŭ estas la dekunua.

– Bedaŭrinde – diris la knabino kaj verŝis al li. – Tien vi nepre ne iru!

– Kien? – demandis la viro.

– Tien – Tereseta mansignis al la pordo SINJOROJ – HERREN. – Ĝi ŝtopiĝis denove. La fiaĵo atingis ĝis la maleoloj.

– Denove?

– Jes. Aĉa diboĉejo. En oktobro mi forlasos tiun sterkejon.

– Kaj kion vi faros?

– Mi fariĝos kasistino en la florvendejo.

— Ĉu tie estos pli bone?

La knabino nur levetis la ŝultrojn.

— Tereseta, ora floro! — aŭdiĝis el la fino de la salono.

* * *

— Ni devus kovri la ŝakton — diris la ledĉapulo.

— Duope? — demandis la alia. — Kiam ni malkovris ĝin, ni estis kvarope, kaj eĉ tiam apenaŭ ni povis ekmovi tiun malbenitan betonkovrilon.

Ili staris senkonsile. La ledĉapulo direktis la lumon malsupren, en la ŝakton. En okmetra profundo kuŝis krude gigantaj fertraboj, kelkaj tuboj staris pikprete, de sur kiuj ĵus oni formetis la grandegan fermilon. En la fundo de la ŝakto vibris akvo, respegulanta kapricajn lumojn sur la ŝimmakulitajn murojn vertikalajn.

— Kvazaŭ ĝi estus elefantkaptilo — diris la ledĉapulo, kaj li kraĉis en la profundon.

— Aŭskultu min — diris la alia —, ni ŝlosos la pordogon, ni kunprenos la ŝlosilon, kaj morgaŭ matene, je la naŭa ni alvenos unuaj; ĝis tiam neniu povos veni ĉi tien, trankvile ni lasu do la ŝakton malfermita.

— Nu, kaj tio? — diris la ledĉapulo, montrante la pordon super la sep ŝtupoj, sub kiu maldika lumstrio filtriĝis eksteren.

— Ĝi estas ĉiam fermita — asertis la alia, sed lia voĉo ne estis firma.

— Estus necese provi la pordon super la sep ŝtupoj — li pensis, sed por atingi la plej malaltan ŝtupon el la sep li devus salti super la osceda buŝo de la ŝakto, kaj tio estas ankaŭ ĉe taga lumo danĝera entrepreno.

— Ĝi estas ĉiam ŝlosita — li ripetis —, sed nepre ni

avertos la ĉefon, por ke ili estu singardaj — li aldonis poste, sin kvietigante.

* * *

La viro jam trinkis la duan glason. Tereseta estas hodiaŭ iom malbonhumora — li pensis. — Sed poste certe ŝi akceptos kelkajn glasetojn, kaj ŝi fariĝos pli gaja. — Ke ŝi estas iom malbela? — Nu, se la lampoj estas malŝaltitaj, ĉiuj knabinoj iĝas egale ĉarmaj.

Kvazaŭ estus tute egale, kion li faras, li stariĝis kaj ekiris al la pordo SINJOROJ — HERREN.

Kiam lia mano jam estis sur la klinko, subite li ekmemoris pri tio, kion la knabino diris: „la fiaĵo atingas ĝis la maleoloj”. Faras nenion. Mi iros al la strato — li pensis —, kaj ekiris al la enirejo.

Ekstere ĵus alvenis aŭtobuso. Ordinare ĝi restas ĉi tie, ĝis alia buso alvenas. Nun ne eblas eliri tien. Faras nenion, mi eliros al la korto — li pensis. Sed li ne iris tuj. Li rigardis eksteren, tra la vitra tabulo, sur kiu pluveroj vetkuris malsupren. La reflektoro de la buso, kaj la gaja lumo, venanta el la fenestroj, iluminis la placeton. kiu nun emanis nerealan, fabelan afablecon, kun la anguloj perdiĝantaj inter la duraj ombroj.

La buso alvenis — diris iu en la gastejo, ĝojegante. — Venu ĉiuj! Ni rigardu, kiu alvenis?

Preskaŭ ĉiuj tumultus ĉe la enirejo.

* * *

La ledĉapulo jam manipulis per la seruro de la pordego. Li provis la klinkon ankoraŭfoje, por ke li estu certa pri la afero.

— Ni nepre admonu la ĉefon — li ripetis.

— Nature, nature! — respondis la alia, kaj levis la okulojn al la ĉielo.

— Senĉese pluvu! Diablo forprenu ĝin!

* * *

La viro ekenuis la gapadon. Li ekiris al la korta pordo. Kiam li malfermis ĝin, la freŝa, humida aero agreble frapis lian vizaĝon. Silente li fermtiris la pordon malantaŭ si, kaj dum momento li ĝuis la mutan mallumon. Poste li suprenrigardis al la ĉielo. Stelo vidigis nenie.

— Senĉese pluvu! Diablo forprenu ĝin — li diris duonvoĉe, kaj ekiris malsupren sur la sep ŝtupoj.

FEBRA ŜONGO

Ĉie estis ega tumulto. La aktoroj staradis en la vestiblo, miksigintaj inter la publiko. Mi tirigis apud malaltstaturan aktoron. Li surhavis blankan maskon. Unu sian okulon anstataŭis nur horizontala linio. Li diris, ke en la teatraĵo li ludos figuron unuokulan. Li havis ankaŭ ĝibon sur la dorso. Li montris, kiamaniere li devos sin movi. Li saltadis freneze kiel grandega pasero, dume li kvikis stulte. Li rakontis, ke lia teksto ankoraŭ ne estas finpretigita, sed li esperas, ke ĝis la komenco de la teatraĵo ĝi finfariĝos.

Ankaŭ famaj aktoroj estis miksigintaj en la homamaso, sed ili ne babiladis, nur promenadis silentemaj, duope-triope. De unu el ili mi volis peti aŭtografon, sed li diris, ke li ne povas doni, ĉar tiukaze lia masko fariĝus senseca. Cetere, li ne havas krajonon.

La tutan posttagmezon mi serĉis Matildan. Mi sentis delonge, ke ŝi sekretas ion, kaj kvazaŭ ŝi intence evitus min. Eĉ hodiaŭ ŝi tute malaperis inter la maskuloj. Iu diris al mi, inter la svarmantoj, ke li vidis ŝin en proksima halo. Mi eniris tien por vidi ŝin, sed pro la maskoj mi ne povis rekoni ŝin. Tie estis multe da knabinoj, unuj batadis la murojn per lignaj marteloj, aliaj faris nenion, sed videble ili kaŝis ilojn sub la manteloj. Mi ne povis trovi Matildan.

Subite multe da knabinoj aperis en la halo, ili surhavis sampecajn maskojn, sur ĉiu estis desegnita granda litero ipsilono. Ili proksimiĝis en longa vico, triope,

mi ne scias kial, sed mi sentis, ke Matilda sendis ilin. Mi ektimis kaj fuĝis.

Mi revenis ĉi tien, en la teatron. Estis varmege. Eble pro la pluvo. kiu komenciĝis jam fruan matenon, kaj nun vespere ĝi jam iĝis pluvego. Sincere dirante, pro ĝi mi rifuĝis ĉi tien en la halon. Laodoro de la malsekaj surtutoj miksiĝis kun laodoro de la humidaj papermaskoj, kaj tabakfumo. Kvankam hodiaŭ la fumado estis malpermesita. Sed nekontesteble, sub la vastaj maskoj oni povis fumi sekrete. Ankaŭ mi provis tion, sed la tabakfumo miksiĝanta kun la farbodoro de mia masko estis tiel gasgusta, ke mi prefere rezignis.

Mi faris maskon por mi el granda itallingva aŝiso, kiu estis tute glata, nur antaŭ miaj okuloj estis du malgrandaj truoj, por ke mi vidu iom. Sub mia ĉapelo estis granda papercilindro, ĉirkaŭpresita per multkoloraj bildoj kaj informoj por italoj. Mi volis aĉeti belan lignomaskon. Kiam mi fuĝis pro la ipsilonulinoj, mi iris en butikon, sed tie oni vendis nur tiajn aĵojn, pri kiuj mi trovis, ke ili konvenas nek al mia surtuto, nek al mia ĉapelo. Kvankam unu el ili ege plaĉis al mi. Eĉ la komercisto volis persvadi min. Ĝi estis belega, sed tro eleganta kaj tro multekosta por mi.

Subite oni sonorigis. Poste, kvankam ĉiu pensis, ke la pordoj malfermiĝos, ne tiel okazis. Ekparolis la laŭtparoliloj kaj informis, ke bedaŭrinde la teatraĵo dum iom da tempo ankoraŭ ne estas komencebla, ĉar ĝia teksto ankoraŭ ne finfariĝis. Se ĝi estos preta, post nelonge, oni diris, eĉ tiam oni povos prezenti nur la unuan parton, poste sekvos longa paŭzo, por ke dume oni povu verki la duan parton. Pri la muziko ni devos

rezigni, ĝin oni prezentos post kelke da tagoj en la radio.

La fama aktoro, de kiu mi petis aŭtografon antaŭ nelonge. — bedaŭrinde. pro la masko mi ne povis lin rekoni — venis al mi kaj kvietigis min, ke nun jam nepre mi havos lokon, ĉar pro tiu informo multaj foriros. Dum li parolis, fumo filtris el sub lia masko, kio timigis min. Mi kredis, ke mi havas vizion. Depost kelke da tagoj mi sentis min malsana. Poste mi divenis, ke ankaŭ li fumis sekrete cigaredon. Balbute mi petis pardonon de li, kaj mi forrapidis, ĉar ŝajnis al mi, ke ankaŭ Matilda estas en la amaso, ĉar ŝteliris preter mi fraŭlino, portanta altan ĉapelon. Mi ekiris post ŝi. Viro sin klinis antaŭ ŝi.

— Bonan vesperon — diris la fraŭlino, pri kiu mi pensis, ke ŝi estas Matilda. — Hodiaŭ vespere mirinde mi similas al ĉiuj.

El tiuj ĉi vortoj tuj mi sciis, ke tio povas kaŭzi, ke ankaŭ mi supozis, ke ŝi estas Matilda.

Mi estus preferinta forlasi la tumulton, sed ekstere sur la strato mi tute malsekigus. Mi restis. Iu metis sian manon sur mian ŝultron. — Pardonon mi petas, sinjoro. Vi rememorigas min pri neniu.

Li estis viro altstatura. Kion li volas de mi? Stulte mi balbutis ion, kaj mi provis malaperi en la svarmo. Ĝuste mi estis iranta preter pordo, kiam biletkontrolisto fermis ĝin kaj li diris, ke ni eniru, sed nur kelkaj, ĉar tiu ĉi hodiaŭa teatraĵo postulas malmultajn spektantojn.

Starante ĝuste tie, hazarde ankaŭ mi eniris. La spektahalo estis tute malplena. Sidlokoj tute mankis. Ĉie konfuzaj, sovaĝkoloraj drapiraĵoj. Sur la planko

nigra tapiŝo, kelkloke dissternitaj feloj de arktaj ursoj. La direktorino staris vid-al-vide al ni. Ŝi surhavis verdan papermaskon, ankaŭ vestaĵo estis farita el verda papero, nur el ŝia zono pendis spadiko de maizo kiel ponardo Mallaŭte ŝi avertis nin, ke ni demetu nek la ĉapelojn, nek la surtutojn, kaj ke ni kaŭru. Ŝi elprenis malgrandan nigran skatolon desub sia vestaĵo, ankaŭ ŝi ekkaŭris, kaj ŝi komencis kanti false. Ni spektantoj lokigis antaŭ ŝi, dense, unu apud la alia, ĉar la biletkontrolistoj kulpelis nin. Sur la dorson de kelkaj el ni la biletkontrolistoj metis tapiŝeton, ankaŭ mi ricevis unu. Mi ekŝvitis pro ĝi. Mi toleris kelkan tempon, poste mi metis ĝin antaŭ min, kaj mi genustaris sur ĝin.

— Vi pravas — virino diris apud mi duonlaŭte. — Cezaro, ĉu vi vidas, kiel prudenta homo li estas?

Cezaro, kiun mi jam eĉ ne vidis, ĉar la lampoj malrapide malheligis, brue spiradis.

— Cezaro mia. Atentu! Ho, ne ekdormetu — la virino ekparolis denove, kaj mi metis mian manon sur ŝian genuon, por silentigi ŝin, ĉar la direktorino jam ek-ekrigardis nin nerveze. Dume ŝi kantadis plu tekston nekompreneblan, kaj ŝi dancigis la lignan skatolon, kvazaŭ ĝi estus marionetfiguro. Poste ŝi saltetis malantaŭen, kaŭrante. Ŝi kantis plu, kaj per mansigno vokis nin kunkanti. Ni atentis streĉe, ĉiun ŝian movon, neniu el ni vidis ĝis nun similan prezentadon. Ni paŝadis post ŝi malrapide, sensange en kaŭra pozicio. Ŝi kantis seninterrompe kaj iom post iom levis alten la skatolon.

La virino, kaŭranta apud, mi, ekspiris, kvazaŭ ŝi volus diri ion al Cezaro. Averte mi tuŝis ŝian kruron

kaj mi lasis mian manon sur ŝia kruro senŝtrumpa. Kiel mi povis konstati el tia hazarda tuŝo, ŝi havis belforman kruron. Ĝi estis malvarmeta, kaj iom humida, simila al la kruroj de Matilda. Dum momento mi pensis, ke ŝi estas Matilda, sed Matilda neniam kaŭrus sur nigra tapiŝo. Ŝi toleris dum iom da tempo mian manon, poste ironie rigardis al mi, kaj flankenpuŝis min. La direktorino retroiris kelkajn paŝojn. Ni sekvis ŝin saltetante. La lumo preskaŭ tute malheligis, anstataŭ ĝi, ruĝa krepusko enfiltris el ie. La varmego kaj la nervstreĉiĝo, kiun kaŭzis la nekutima spektaklo, jam komencis esti netolerebla. Ni jam atentis ne la direktorinon sed la tute senluman scenejon. Ŝajnis, ke estas ia movigado tie. Ĉu eble tie daŭros la prezentaĵo?

Subite denove eklumis la lampoj.

— Proksimume tiom mi povis prezenti al vi, kiel preludon — la direktorino diris levigante — nun mi petas vin por foriro, por ke mi povu prezenti tiun preludon al la sekva grupo. Mi esperas, ke ĝis ĉiuj grupoj estos spektintaj la preludon, eble finfariĝos la teksto, kaj ni povos komenci la veran teatraĵon.

Ni levigis indigne. Sed dume la biletkontrolistoj lasis enveni novan grupon, kaj ni devis foriri. Iomete mi restis en mia loko, sed subite iu ekkaptis kaj puŝadis min eksteren.

— Kio estas? Kion vi atendas? Ĉu vi ne komprenas, ke venis la vico de la sekva grupo?

Mi rigardis al li. Li estis la alstatura homo, kiu alparolis min antaŭ nelonge en la vestiblo. Li havis maskon faritan el gazetpapero, kun granda nazo. Mi provis kontraŭstari, sed li estis multe pli forta ol mi. Li puŝadis min ne nur ĝis la enirejo de la spektahalo, sed

plu tra la vestiblo, eksteren, sur la straton, sub la pluvegon.

Antaŭ la teatro estis koto, sur ĝi amaso de paperforĵetaĵoj. La gazetmaskulo ĉirkaŭrigardis. Kompare al la posttagmeza tumulto la strato estis preskaŭ dezerta. Nur kelkaj homoj promenadis, sed proksimiĝis pli granda grupo. Ili kantis. Himnon nekonatan. Ili kantis ege bele. Mi atendis ilin. Kiam ili alvenis pli proksimen, mi rimarkis, ke ili estas la ipsilonmaskuloj. Posttagmeze mi eraris. Ili ne estis ĉiuj knabinoj. Kiam ili alvenis apud min, falego de korpo estis aŭdebla. En la eksvarmo mi ne povis vidi, kio okazis. Sed kiam mi iris inter ilin, mi rimarkis, ke iu kuŝas en la koto, kaj la aliaj provadas revivigi lin. Ili provis levi lin. La kantado daŭris plu, ĝis kiam poste kaose ĝi ĉesis. Anstataŭ ĝi komenciĝis kriado:

- Mi ja diris, ke vi ne lasu lin kunveni!
- Li bezonas akvon!
- Ne akvon, aeron li bezonas!
- Deprenu, lian maskon!

Iu direktis lampon al la malfeliĉulo. Ies mano komencis forigi la maskon de sur lia vizaĝo. Desub la papero ĉifonita malrapide aperis la vizaĝo. Verda hararo, la ĉirkaŭaĵo de la okuloj kaj de la buŝo estis kolorigitaj per blanka ŝminko, la vizaĝo multnuance ruĝa: unuvorte, ekaperis vizaĝo de klaŭno. Liaj okuloj vitre gapis en la nenion. Mi supozas, ĉiu rimarkis, ke li mortis.

Oni kriis por kuracisto. Kelke da ipsilon-maskuloj jam tiregadis dikan figuron el la teatro, kiu portis kuracistan valizeton.

– Mi petegas! Pro Dio! Vi eraras – kriadis la dikulo.

– Alkonduku lin. Eble li povas helpi – iu kriis el tiuj, kiuj ĉirkaŭstaris la kadavron.

– Sed mi petegas! Mi estas nur akto! Mi estus kuracisto nur en la teatraĵo. Eĉ mia teksto ankoraŭ ne estas pretigita.

La ipsilonuloj tiris lin plu. Mi volis klarigi al ili, ke la malfeliĉa akto ankoraŭ ne povas kuraci, ja ĝis nun pretas la teksto nur de la preludo. Sed oni forpuŝis min.

– Se li kontraŭstaras, ni devas mortigi lin! – kriegis iu el la ipsilonuloj.

– Forbruligi lin sur ŝtiparo!

– Pendigi lin! – tion jam kriegis multaj. Kaj ili denove komencis kanti. Ili kantis la himnon pli fruan, sed en ekstazo freneza. La gazetmaskulo, kiu forpuŝis min el la teatro, kriadis, kaj kantis kune kun ili.

– Pen-di-gu lin! Pen-di-gu lin! – kriis multaj en ĥoro.

Mi provis malaperi. Kiam mi atingis la stratangulon, mi ekkuris. Mi kuris dum mi kapablis, poste ĉe poŝtkesto mi haltis, por forviŝi la ŝviton. Mi metis mian ĉapelon sur la poŝtkeston. Eĉ mi lasis ĝin tie, ĉar la ĉapelo tre konvenis al la kesto. Mi bedaŭrus lasi la keston senĉapela en pluvego.

Nur poste venis en mian kapon la evidenta ideo, ke mi devus skribi la adreson de Matilda sur la ĉapelo.

LA ŜTONSEGIL—MAŜINO

Tiu malbenita ŝtonsegilo kaŭzis ĉion.

La nigraharulo sidis malantaŭ la skribotablo. Li surhavis kamizolon nebutonumitan, kaj foliumis inter skribaĵoj. Apenaŭ li konstatis mian ĉeeston. Li fingrumis sian oran krajonon, foje-foje skribis ion. Subite li levis la kapon, kaj rigardis al mi, distrite, longdaŭre.

— . . . bedaŭrinde tio estos malfacila . . . nu, jes, jes . . . malfacila — li diris, kaj perfingre malstreĉadis sian kolumon — kion mi diru? Ĉu mi notu? Bone. Mi notos. Nu, provizore mi volas diri tion — kaj penseme li frapadis la tablon per la kraĵono.

Mi volis respondi al li, aŭ demandi ion de li, sed nigra muteco paralizis mian gorgon kaj premis min en ian profundon. Kiam mi streĉis la fortojn por ekparoli, mi vekigis.

Same okazis depost semajnoj. Depost kiam la segilmaŝino funkciis najbare.

Kontraŭ la domo, kie mi loĝas, staras preĝejo antikva. Antaŭ kelke da semajnoj oni komencis restaŭrigin. Oni devis ŝanĝi ĝiajn eroziitajn ŝtonblokojn. Oni uzis tiun malbenitan ŝtonsegilmaŝinon por tranĉi la krudajn ŝtonegojn je la necesa mezuro. Se ĝi jam estis ĝustigita, kiel necese, ĝi povis funkcii jam sin inspekto, kaj, ĉar ĝi laboris malrapide, estis necese funkciigi ĝin tage-nokte. Krom tiu segilo oni uzis ankaŭ aliajn maŝinojn, sed feliĉe tiuj funkciis nur tage.

Ekstere estis senkolora velka krepusko. La ĉielo es-

tis certe nuboplena. La strato ankoraŭ ne vekigis, aŭdigis nur la raŭka stertorado de la segilmaŝino. La stertorado de la ŝtonsegilo, ade-ade monotone, senĉese, tage, nokte. Kion mi faru nun? Se mi vekigas post la renkontigo kun la nigraharulo, estas vana klopodo provi denove ekdormi. Mi nur turnigadas en la lito, dronante en obtuza duondormo, kaj aŭskultas la ŝtonsegilon. Ankaŭ tiun tagon okazis same. Sed ekstere subite ekzumis la ceteraj maŝinoj, kaj el tio mi jam sciis, ke estas la sepa horo, mi devas ekiri.

Ŝajnas, ke hodiaŭ la kamizolulo aperis iom malfrue. Okazis jam eĉ tiel, ke li vekis min je la dua horo nokte. Kaj mi suferis sendorme ĝis mateno. Do, la hodiaŭa estas pli feliĉa tago.

La ŝtuparejo estas malvkolora, ĉirkaŭe kun malhele farbitaj pordoj. En ĝi dum noktoj malvigle inundas supren humidaodoro, kiel tiu de katafalkoj. Ankaŭ hodiaŭ, kiel ĉiumatene, tute plenigis ĝin dika kaj varmega muĝo de maŝinoj eksteraj, kvazaŭ mi enprofundigus en inferan kaldronon, en kiu bolas plumbo. Mi paŝadis malsupren, imitante la ritmon de la ŝtonsegilo. De sube aŭdigis martelado. Mi atingis tien. Ĉiaspecaj instrumentkestoĵ kuŝis sur la ŝtupoj. Mi devis ekhalti pro ili, sed muntisto jam venis el la duonhela angulo, por liberigi la vojon.

— Kiel progresas la laboro? — mi provis amike superkriegi la muĝegon. El la duonhela angulo tra malfermita pordo aŭdigis siblego. Eble iu veldas ion interne.

La muntisto gapis min nekomprene. Kiel pala li estas! Ĉu eble pro la malforta lumo?

— Majstro! Venu ĉi tien! — li kriis en la duonhelon.

Mi volis diri al li, ke li nepre ne ĝenu la ĉefon, sed subite la siblego finiĝis kaj jam venis alia muntisto same pala.

— Tiu sinjoro demandis min — kriegis la unua muntisto.

— Bonan matenon, kion vi deziras, sinjoro? — la majstro diris kaj viŝadis siajn manojn. Ili staris antaŭ mi, el iliaj figuroj kaj vestaĵoj radiis al mi minaco nekomprenbla.

— Nenion mi deziras — mi kriis konfuze — nur mi demandis, kion vi laboras ĉi tie? Ĉu temas pri iaspeca muntado?

— Jes, sinjoro — kriis la majstro raŭke, apenaŭ kaŝante sian malpaciencon. — Venu kun mi.

Mi ne volis lin iriti, do mi sekvis lin en la duonlumon, kie la muĝego tiel densiĝis, ke oni povus preni ĝin permane.

— Ni enmetos ĉi tien, en la muron, kvar tenilojn supren, kaj kvar tenilojn malsupren; la gasmezurilo metigos tien, eksteren — diris la ĉefo.

— Kiaspecan tenilon vi enmetos? — nevole elkuris el mi la demando.

— Kian estas necese enmeti. Ĝuste tian, kia necesas, duoncolajn Hofer-tenilojn. — Kaj li jam elprenis el ia kesto ferpecon por montri ĝin al mi.

La alia muntisto staris malantaŭ mia dorso, kaj laŭte spiradis.

— . . . tiun finon de la tenilo ni martelados en la muron — diris la majstro — kaj, vi vidas, ĝia alia fino estas kurbigita tiel, ke ĝi povas teni la gastubon. Ĉu vi komprenas?

— Ho jes — mi diris, gapante la ferpecon. — Ege bone.

— Ĝis tagmezo la laboro estos finfarita. Tute certe — diris.

— Tute certe — la alia aldonis — estas eble, ke pli frue, sed, se Liptak ne venos kun la granda bormaŝino, tiukaze eblas, ke ni malfruos.

— Kial vi diras tion? — la ĉefo kriis al li kolere. — Kial ne venus Liptak? — Estis videble, ke apenaŭ li povas sin reteni pro la malpacienco.

— Nu bone, vi klopodu — mi pacigis la ĉefon kaj ekiris plu.

Ili akompanis min ĝis la ŝtuparkurbo.

— Ĉio pretigos ĝis tagmezo — certigis la majstro. — Estas eble, ke pli frue, sed tute ne eblas, ke ni malfruos. Bonvolu kontroli nin, se vi deziras.

— Bone, bone — mi diris. —Adiaŭ! Sed klopodu.

— Ĝis tagmezo nepre!

• Kiel ĉiutage, ankaŭ nun la pordistino kaŝobservadis min. Mi malamegas tiun virinon. Kiam ajn mi preterpasas ŝian niĉon, ŝi apogas sian vizaĝon al la vitro de la fenestro, ŝia haŭto dismoliĝas kiel pasto, kaj gapante kiel serpento ŝi atendas ĝis mi malaperas. Mi salutis ŝin nur per mansigno. Pro la muĝo de la eksteraj maŝinoj, kaj pro la fenestro fermita, ŝi ne estus aŭdinta eĉ kriegitan voĉsaluton.

Tiun tagon okazis nenio, krom ke oni promesis la posttagmezan liveron je la dua horo, kaj estis jam la sesa, kiam ĝi alvenis. Mi ne ĉagreniĝis pro tio. Mi kuŝiĝis en la deponejo, kaj dormis sen songo. Ĉi tie mi povis min senti en sekureco rilate la nigrakaran kamizolon. Eble jam estis la oka horo vespere, kiam mi

finis la laboron, kaj, ĉar mi ne sentis min laca, mi decidis ne iri tuj hejmen, sed promeni en la pluveto, ĝis mi iĝos dormema. Eble mi sukcesos eviti la kamizolon. Sencele mi vagadis sur la stratoj senhomaj, sed mi ne laciĝis. Jam mateniĝis, kiam mi komencis frostotremi. En nekonata flankstrateto mi trovis restoracion. Ĝi estis tipa mateniĝa trinkejo; malantaŭ la fenestro, kiel en akvario, foiraj vendistinoj, transportistoj, prostituitinoj kaj vagabondoj fiŝe malfermadis la buŝon, oscedadis kaj ridaĉis neaŭdeble pro la dika vitro.

Mi eniris. Homamaso kirligadis interne, en sovaĝa zumado. Nur malfacile mi trovis sidlokon. Mi gapadis. Mi ekvidis homon, portantan pluvmantelon. Kiam mi direktis mian rigardon al li, li mallevis la kapon, sed mi estis certa, ke ĝis tiu momento li observis min. Li ŝajnis al mi konata.

Mi mendis fabosupon. Ĝi estis varmega kaj iom tro-salita, sed malgraŭ tio ĝi gustis bone al mi. Poste mi trinketadis vinon. Mi rigardis denove al la pluvmantelulo. Li malstreĉadis sian kolumon. Mi rekonis la movon. Li estas la nigraharulo, sed ĉar la pluvmantelo kovris la kamizolon, mi ne povis tuj rekoni lin. Stranga estis tiu ekstersonĝa renkontiĝo. Ĉu vere estas li? Mi pensis, ke estus bone iri al li, kaj peti de li krajonon. Se li elprenos la oran krajonon, tiam li kaj la sonĝa figuro estas identaj.

Mi stariĝis kaj ekiris tra la amaso. Subite antaŭ mi ekaperis vizago. La kelnero. — Ĉu vi deziras ion?

La demando atingis min neatendite. — Nu . . . ne-nion mi petas . . . nur . . . ĉu mi povas peti krajonon? Mi pensis, ke mi pruntepetos tion de iu.

— Bonvolu residigi. Tuj mi alportos krajonon — li diris, sed kvazaŭ orodone.

Mi rebaraktis al mia loko. Survoje dum kelkaj momentoj mi montris dorson al la kamizolulo. Kaj kiam mi rigardis denove al li, li jam estis malaperinta. Nu. Mi ne povas certe aserti, ke okazis tiel, sed almenaŭ ne maleblas, ke la kelnero donis al li signon, por ke li foriru. Ĉu estis tiel? Nun jam tute egale. Mi ne havis emon hejmeniri. Estis la sesa horo matene, je la naŭa mi devos akcepti novan liveraĵon, kaj se mi havos bonŝancon, je la dekunua mi jam finos la laboron. Mi hejmeniros nur tiam — mi pensis — ĝis la naŭa mi dormos denove en la deponejo.

Mi hejmeniris posttagmeze: la maŝinoj eksteraj esceptokaze ne funkciis. Nur la ŝtonsegilo. Ade-ade, monotone, nervostreĉante.

Nature, la pordistino kaŝobservadis min, premante sian vizaĝon al la vitro. Sed tiam, eble pro la nedorminteco, aŭ pro la zumado de la mateniĝa trinkejo, kiun mi ne povis forpeli el mia cerbo, mi tute frenezigiĝis, kaj sentis, ke mi ne toleros plu. Simple ne kaj ne. Mi batos en ŝian vizaĝon per pugno. Sed kiam mi atingis la fenestron, neatendite ŝi malfermis ĝin. Mi sobriĝis. Tiel, ke ŝia vizaĝo ne dismoliĝis sur la vitro, ŝi ne estis tiel naŭza, kaj. . .

— Ĉu vi deziras ion? — ŝi demandis.

— Nu. . . tute egale. . . sed. . . ĉu la muntistoj? Ĉu ili jam finis la laboron?

— Jes, jes — ŝi diris kaj palpebrumis. — La sinjoro ĉefkonsilisto ĵus ekiris supren. Pri la muntistoj, ili jam hieraŭ posttagmeze foriris. Ĉio estas en ordo. La gasmezurilo jam estas ekstere.

— Nu, bone — mi diris kaj ekiris al la ŝtuparejo. Kiel mi jam menciis, la maŝinoj ne funkciis, nur la ŝtonsegilo. Ade-ade, monotone. Ĝia bruo penetris en la duonhelan ŝtuparejon, sed la raŭka stertorado strange eĥis. La eĥo estis pli muka, ol la originala grakado, kaj ankaŭ ĝia ritmo estis alia. Mi kredis, ke la akustiko de la barelforma ŝtuparejo faras tiun ludon, sed kiam mi atingis la kurbon, mi ekvidis figuron. Apogante sian dorson al la muro, li spiregadis. Li stertoris astme, kaj tiu stertorado estis la sono, pri kiu mi pensis, ke ĝi estas la eĥo de la ŝtonsegila bruo. Denove inundas mian cerbon frenezo. Ĉu vi duobligis? — mi flustris ekribelante. — Ĉu vi ja estas du? Ade-ade?

Mi atingis lin. Mi haltis kontraŭ li, minace. Li estis la ĉefkonsilisto. Kiel mi vidis en la duonlumo, ruĝvizaĝe li spiregadis, kun malfermegita buŝo.

— Ĉu vi sentas vin malbone? — mi demandis lin, perforte kvietigante min mem.

Li ne povis eĉ ekparoli, nur mansignis. Mi prenis el lia mano la pezan aktujon. Kiam mi volis lin helpi per apogo, li rifuzis tion, kaj per mansigno sendis min antaŭen. Li venis post mi, raŭke stertorante. Ni atingis lian pordon, ĉe la angulo, kie hieraŭ laboris la muntistoj.

Dum posttagmezoj sunradio, trabaraktinta inter kamentuboj, muroj kaj fenestroj, lace lumigas la angulon.

„D-ro Akos Jasper ĉefkonsilisto”

Alian fojon mi jam vidis lian nomtabulon, kaj mi volis plurfoje peti lian konsilon rilate mian aferon, sed ĉi-okaze mi ne volis molesti lin. Ĉi tie ekstere, ĉe la

pordofosto, pendis nova gasmezurilo. Jen. Tial marteladis la muntistoj hieraŭ.

La ĉefkonsilisto elpoŝigis sian ŝlosilon. Eĉ nun li ne povis ankoraŭ ekparoli, spiregante li mansignis, ke mi eniru kun li. Mi pensis, ke li bezonas pluan helpon, kaj mi sekvis lin. Li kondukis min en ĉambbron. Tie regis ega malordo. Sur la tablo gazetoj, libroj, vazoj, skatoloj por medikamentoj, malnova aparato por kuiri kafon, multe da fatrasoj kaose: ĉe la kolorperdinta muro staris senorda lito, kaj malgraŭ la malfermitaj fenestroj mi flaris odoron de putrado.

Li mansignis, ke mi sidigu. La aktujon mi metis en angulon, inter valizon kaj paron da eluzitaj ŝuoj, kaj mi sidigis. Ankaŭ li jetis sin en fotelon. Per masigno li petis min, ke mi estu pacienca. La bruo de la ŝtonsegilo pro la malfermita fenestro kaj la pli suba situo de la loĝejo ĉi tie aŭdigis multe pli forte ol ĉe mi. Ade-ade monotone, pli kaj pli frenezige. Ili stertoris duope, la segilmaŝino kaj la konsilisto. Nur ilia ritmo diferencis. Kion ili pensas? Ĝis kiam mi povos toleri tion? Tiu duvoĉa bruo ĉifis mian cerbon en konvulsion. Mi premadis en mia poŝo la ŝlosilojn, atendante signon aŭ stimulon por eksplodigi el mi tiun ĉi terurajn. Sed nenio. Mi jetis min rezignacie malantaŭen en la fotelo. Stulte mi ĉirkaŭrigardis. Kial li ne lasas min foriri?

Post iom da tempo, lia spiregado kvietiĝis. — Malbenita astmo — li diris lade — se la vetero estas kiel kaprica, kiel nun, ĝi venkas min. — Li silentis iom. — Por la transportado — li mansignis al la aktujo — mi pagas per glaseto da brando — li diris ŝerce. — Ĉu bone?

Mi ne kontraŭstaris.

Li elprenis de ie glasetojn kaj verŝis.

— Ĉu ĝi ne malutilas al la astmo? — mi demandis.

Nur per rezignacia gesto li signis, ke tute egale.

Poste mi rakontis al li mian aferon, pro kiu jam antaŭlonge mi volis lin viziti, kaj ŝajne lia farto iom boniĝis pro la brando, ĉar surprize klare li donis konsilojn al mi. Ĉesinte la ritman stertoradon, li jam ŝajnis al mi tute simpatia.

Ni jam estis preskaŭ amikoj, kiam mi adiaŭis lin. Poste oni denove ekfunkciigis la maŝinojn sur la strato, tamen mi sukcesis ekdormi. Mi dormis longe kaj profunde. Ŝajnis al mi, ke pasis monatoj en senfunda malhelo. Jam povis estis nokto, kiam denove aperis la nigrabarulo, surhavanta kamizolon nebutonumitan. Li foliumadis, kaj frapadis la skribotablon per la ora krajono. Subite li direktis sian rigardon al mi, kaj nun escepte ne distrite, sed eĉ mediteme:

— Mi notos. . . certe mi notos. . . — li diris kaj malstreĉis la kolumon — nu, jes. Eble mankas kaŭzo eksterordinara, koncerne la momenton, sed eble jam kolektiĝis la argumentoj, nu. . . vane. Tamen, jen la tempo.

Ekregis min forta, mistera instigo. Nur gravas, ke mi ne scias: ĉu okazis vere tiel, aŭ nur ludas mia fantazio? Eĉ tio ne estas certa, ke mi vekigis entute. Mi memoras pri mallumo, pri profunda, morta mallumo. Mi sciis, kion mi devas fari. Mi jetis nur mantelon sur miajn ŝultrojn, eĉ ŝuojn mi ne prenis. Ŝtele mi eliris en la ŝtuparejon. Palpante la murojn, mi rapidis mal-supren. La bruo de la ŝtonsegilo daŭre enpenetris, kaj ĉifoje ĉie interne respondis al ĝi monotona frapado.

La gasmezurilo de la konsilisto. Mi iris en la angulon, miaj fingroj palpserĉis la gasfermilon. Mi turnis ĝin. La frapado ĉesis. Mi atendis iomete, la gasflamo jam certe povis estingiĝi. Tiam mi returnis la fermilon. La gasmezurilo komencis denove frapadi, jen la gaso fluas libere, sen flamo. Rapide, sed tute trankvile mi reiris al mia loĝejo. Senbrue mi fermis la pordon. Poste denove mi kuŝiĝis. Mi sentis, eĉ mi estis certa pri tio, ke nun mia dormo estos senĝena.

En la posta tago la lasta liveraĵo alvenis je la kvara horo. Kiam mi hejmeniris, estis ĉirkaŭ la sesa. La pordistino nature rigardis min tra la vitro. Permane ŝi signis, ke mi aliru.

— Nu, sinjoro. . . la ĉefkonsilisto mortis. Li mortigis sin. Per gaso. Nun venis ĉi tien ĉiaspecaj policianoj, ili demandadis tre persisteme, kaj eblas, ke ili pridemandos ankaŭ vin, sed vi diru nenion. Mi ne rakontis al ili, ke vi kutimas viziti la konsiliston.

Sed sinjorino. . . — mi volis kontraŭdiri kolere — mi nur unufoje vizitis. . .

Ŝi ne lasis min paroli. — Vi devas nepre ne miksiĝi en tiujn aferojn. Ne! Ĉu vi komprenas min? — Kaj ŝi komplike palpebrumis. Subite ŝi fermis la fenestron, signante, ke superflua estas ĉiu plua vorto.

Diablo forprenu tiun hominon. Sed ja la policianoj tute ne timigas min.

Mi supreniris por ŝanĝi vestojn, kaj eliris.

La polica pordisto klarigis: — Vi havas bonŝancon. Ĝuste tiu oficiro okupiĝas pri la afero, kiu nun deĵoras. Alie vi devus reveni morgaŭ antaŭtagmeze.

En la inspekto, mi diris al la oficiro, ke mi venis pro la afero Jasper.

Li diris, ke mi estas bravulo, kaj tuj li elserĉos la skribaĵojn pri la afero. Li sidigis kontraŭ mi, malantaŭ sia skribotablo. Li surhavis kamizolon nebutonumitan. Li frapadis distrite la tablon per la krajono, kaj foliumis inter la skribaĵoj. Unuorele li atentis la voĉon de la televido, aŭdeblan el la najbara ĉambro.

— Nu, ni jam fermis la aferon — li komencis penseme — sed nature ĉion. . . ni notas ĉion. Nature. . .

El la najbara ĉambro aŭdigis aplaŭdo kaj fajfado. Subite la oficiro ekkris: — Kio estas. Anjo?

— La turko estas venkita.

— Grandioze — turnis sin al mi la oficiro —, atentu, kion mi diras: ni estos inter la venkantoj. Tiu turko estis la plej danĝera. Nun sekvos anglo kaj brazilano, ilin. . . Sed ĉu vi scias, kion ni faru? Ni iru en la najbaran ĉambron. Ankaŭ tie vi povos rakonti pri Jasper. Certe ankaŭ por vi estos interesa la sekva paro.

La televido montris sporthalon.

— Kio estas? Kiu sekvas? — la oficiro demandis Anjon.

— La hispano, kontraŭ la italo.

— Nu, tio ne estos tre interesa. Kvankam, se la italo venkos. . . sed apenaŭ li havas ŝancon. . . Ĉu? — li turnis sin al mi, kaj frapadis sian manplaton per la krajono.

— Nu, jes, jes — mi diris embarasite.

— Kion vi volas rakonti pri Jasper? — li demandis, kaj malstreĉadis sian kolumon.

— Nu, mi volas. . . kion mi volas diri, tio estas nur supozo. La gasmezurilo estas ekstere, vi certe rimarkis ĝin. . .

— Jes, jes — li diris, kaj gapis la televidon.

— . . . nu, tiun gasmezurilon iu ajn povus fermi nur por momento, poste denove malfermi kaj. . .

— Grandioze! Anjo, atentu! La italo estas fripono. Li estas fripono, diablo forprenu lin. . . Nu, kion vi diras pri tiu gasmezurilo?

— . . . ĝi estas fermebla ekstere.

— Bonvolu atendi momenton! Tuj mi enportos la skribaĵojn — li reiris en la najbaran ĉambron. — La vero estas — li revenis, se la hispano venkos. . . Ho, ve, kiel komplike. . .! Nun mi legos la protokolon, sinjoro, bonvolu atenti. Tiu Jasper havis astmon nekuraĉeblan. Kaj foje li jam provis mortigi sin per gaso. Vi rakontas pri tiu gasmezurilo. . . eble. . . Ĉiukaze mi notas tion. Bonvolu vian nomon. . . kaj la adreson. . . nu, ne, via adreso estas sama kiel tiu de Jasper. Diablo forprenu, se la hispano venkos. . . Kion vi diras, Anjo?

— Certe ni estos inter la venkantoj — diris Anjo.

— Ne, ne. Kion vi diras pri tiu gasmezurilo?

— Jes, certe — diris Anjo.

— Nu, eblas — diris al mi denove la oficiro —, ni ekzamenos la aferon. Mi notas. Certe mi notas. Sed nun jam — kaj li ekstaris por adiaŭi min. — Ni informos vin. Bonvolu tien. Ankaŭ tiu pordo estas elirejo.

En la koridoro, sur benko, sidis tri homoj. Ili pri-traktis ion mallaŭte.

Nu, mi ne asertas, ke estis tiel, tute facile mi povas erari. Sed kio okazos, se la nigrahara kamizolulo, kaj la du muntistoj tie kune sidis sur la benko? Kio okazos tiam? Ja mi ne rigardis ilin zorge. Intence mi ne faris tion. Kial tiun aferon. . .

Mi ne komprenas tiun aferon, sed mi sentis, ke mi devas rakonti la tuton.

Foje-foje mi sentas, ke mi komprenas nenion. . .

LA TABAKVENDISTO

Jen, alvenis la posttagmezo de la lasta tago. Hodiaŭ mi komencis bedaŭri, ke, antaŭ multe de jaroj, la grandegan butiktablon mi lokigis flanken, ne kontraŭ la enirpordon, kiel ĝenerale estas kutime, kaj de ĉi tie, kie ĝi nun staras, nur foje-foje mi ekvidas la figurojn preterrapidantajn antaŭ la pordo. Ĉiuj marŝas al la direkto de la stacidomo. Ĉiuj kunportas multe da pakaĵoj, kvazaŭ estus racie kunporti ion ajn.

Hodiaŭ nur malmultaj envenis al mi.

Fruposttagmeze envenis juna virino, ŝi petis Saus-on kvazaŭ ŝi ne sciis, ke jam antaŭ semajnoj ĝi elĉerpiĝis.

— Mi bedaŭras, sinjorino — mi diris al ŝi ĝentile kaj aldonis kun iom da ironio — espereble plej baldaŭ.

Ŝi rigardis al mi ektimante, kaj forrapidis per pezaj paŝoj, frapadante per siaj alt-kalkanumaj sandaloj. Vidiĝis el ŝia aspekto la nervoelĉerpiĝo de la lastaj tagoj.

Kaj envenis ankaŭ la tapetisto, el la najbara ejo. Malice mi demandis, kion li deziras, kvazaŭ mi ne sciis. Li petis Manakier-on, kion li fumas ĉiam.

Mi malŝatas tiun ĉi homon. Li havas malgrandetajn okulojn, sensangajn lipojn, grandajn lamenajn ostojn. Ĉiam mi imagis pri li, ke li havas humidajn manplatojn. Sed ne. Iam hazarde ni manpremis, kaj mi povis senti, ke li havas amikan varman manon. Ĉu li estis antipatia pro lia aroganta, pinta nazo?

— Ĉu vi ne pakas? — li demandis, kaj kaŝe rigardis miajn manojn, ĉu mi ĝuste repagas? Li pagis per granda monbileto, kiel ĉiuj nuntempe. Apenaŭ restis ŝanĝmono en la kaso.

— Ne — mi respondis al li — mi restos.

Subite li ekkaptis la redonitan monon, ĉife li kaŝis ĝin en la poŝo kaj eliris preskaŭ kurante.

Mi devus translokigi la butiktablon. Kontraŭ la pordon, por ke mi pli bone vidu la straton. Sed ĝenis min, hodiaŭ, la lastan tagon fari ion ajn ne atendeban. Mi decidis, ke mi restos disciplinita. Disciplinita kaj indiferenta, kiel la objektoj ĉirkaŭ mi.

Kontraŭ mi, sur la muro pendis la lastsemajna afiŝo de la kinejo. Oni enportis ĝin ĉiusemajne, kaj mi pendigis ĝin ĉiam akurate. Ĉi tiu montris la ĉefrolanton, kun lia barelventro; li portis frakon, okulvitrojn sur la nazo, brulanta cigaro paradis en la mano. Oni diras, ke mi similas lin. Tiu fakto kontentigis min. La tapetisto certe envias min pro tio. Nu, se tia naŭza tapetisto rifuĝas malproksimen, jam tial indas al mi resti.

Mi starigis kaj iris antaŭ la pordon. Ĉiun posttagmezon mi kutimas fari same. La vetero estis sufoke varma. En la kanaletto apud la trotuaro, la sablo ankoraŭ portis la postsignojn de la lasta pluvego. Mi ne ŝatas la homojn pale rapidantajn. Kaj ĉiuj al la sama direkto.

Virino marŝas sur la transa trotuaro kun du infanoj. En unu mano ŝi portas kaĝon kun papago. Pro Dio! Kial ŝi ne forlasas ĝin? Kio okazos kun la malfeliĉa birdo en la plenŝtopita vagonaro? Estas strange, ĉe kiaj aĵoj oni povas persisti. La infanoj estas multe pli

sinceraj. Ili kunportas preskaŭ nenion. El iliaj timantaj okuloj videblas, ke ili scias, kial necesas rapidi.

— Maria! Iru al la bariero! — krias viro al ili kaj travagas la florbedon, kiu borderas la trotuaron.

Mi reiris en la butikon. Mi ne povis vidi plu tion. Laŭ mia opinio, la malordo estas netolerebla.

Mi pensis, ke alvenis la tempo por ekbruligi la lampojn. Ĉu mi iluminu la ŝildon? Depost kelke da tagoj, jam preskaŭ ĉiuj vendejoj estas fermitaj. Iuj eĉ ne ŝlositaj, nur forlasitaj. Mi ne volas fanfaroni per la iluminado. Neniam mi kontraŭstaris la publikan opinion, kaj kutimon. La unua, kaj eble la lasta fojo estas tiu nuna. La ne-foriro.

Mi residiĝis malantaŭ la butiktablo. Dume iu venis en la butikon. La kolonelo. Mi nomas lin nur por mi mem kolonelo, en la vero li estis urba oficisto, sed lia grandega staturro, liaj voĉo kaj larĝaj manoj lin ŝajnigas plie oficiro, ol oficisto. Tuj mi elprenis por li du skatolojn de Lametta. Ĉiam li kutimas aĉeti tiun.

Nu, sinjoro, kiel vi fartas? Jes, alvenis la tempo! Kion vi diras? — li voĉtondris joviale. — Kiel kutime. Lametta-on mi petas. Nu jes. Mi vidas. Vi jam elprenis ilin. Ja estas facile, por vi vendejistoj. La asocio de komercistoj zorgas pri vi. Aparta vagonaro. Certigitaj sidlokoj. Ĉu? Ĉe ni, ĉe la urbo, la ĉefoj jam forveturis, kaj nin, simplulojn lasis al la diablo. Estas feliĉe por mi, ke miajn idaĉojn mi forpelis jam antaŭ longe. Sed diru: kion mi faru kun mia malsana edzino? Kiam ankaŭ vi pakos?

— Mi restos — mi respondis, kaj klopodis ŝajni indifera.

Surprizite li eksilentis. Li gapis eksteren al la stra-

to, kaj la du skatolojn li metis distrite en la poŝon. — Nu, jes — li diris en nekutima, embarasita maniero, kaj subite turnis sin al mi, kaj etendis la manon. Ankaŭ tio ne estis kutima afero. Sajnis al mi, ke li ne decidis resti disciplinita. — Nu ĝis la . . . Adiaŭ mia amiko! Adiaŭ!

Kia grandega mano! Estas ridinde imagi, ke li skribis per ĝi ĉiutage en la oficejo. Hezitante li ekiris. Ĉe la pordo li returniĝis.

— Nu vidu, mi ne volas flati, sed tio . . . Via ago estas heroa . . . aŭ simila . . . Nu, vi scias, mi havas mian malsanan virinon. Mi ne povas resti. — Kaj li eliris.

Le funkciis radio. Ĝi ripetis la saman avertan tekston. Dio scias jam kioman fojon. Ĉiam la saman tekston, nur la nomoj de la urboj ŝanĝigas. Kiam eksilentos ankaŭ la radio? Nu jes, ĝi eltenas longe. Oni ĉiam translokigas la dissendejon. Sed neniu povas eviti tion, kio proksimiĝas. Alvenos la tempo, kiam oni ne trovos lokon kien translokigi ĝin. Ĝuste pro tio mi decidis resti.

— Ekiro je la kvardeka! — kriis iu antaŭ la vendejo. Ĝis tiam restis intervalo de duonhoro. Mi rigardis al la pendolhorloĝo, por alĝustigi mian brakhorloĝon. Sed ĝi haltis. Depost dudek du jaroj, nun okazis la unuan fojon, ke mi forgesis levi ĝin. Nu, ŝajnas, iomete mi forgesis la disciplinon, kun kiu mi volas atendi la venontan tempon. Mi levis la balaston, sed poste kion fari?

Mi ekmemoris, ke iam mi jetis en la butiktablon aventurromanon. Mi serĉis ĝin. La lastaj paĝoj mankis. Ĉu mi atingos ĝis la fino? Mi komencis legi. Mi miris, kiom mi povas atenti la legaĵon, kaj ankaŭ pro

tio, kiom mi povas atenti min mem, la atentanton. Ĉu ĉiu homo povas fari same?

— Pardonu pro la ĝeno — alparolis min neatendite la edzino de la tapetisto, kiu dume envenis senbrue —, ĉu vi povus pruntedoni al mi grandan paperskatolon?

Tiu malfeliĉulino nun estas konsternita, ĉar mi legas. Laŭ ŝia opinio, kia konduto decas nun, kiam ili rifuĝas? Tiu virino tute ne estas tiel antipatia kiel ŝia edzo. Ĉiam mi miris, kiamaniere la tapetisto sukcesis ŝin kapti.

Mi iris malantaŭen, por serĉi paperskatolon, sed la pordon mi lasis malfermita iomete, kaj kaŝe rigardadis la virinon. Ŝi observis avide mian laboron. Preskaŭ mi ekridis. Tiu malfeliĉa ino imagas, ke sekreto estas skribita en la libro, kiun posedante mi ne bezonas rifuĝi.

— Kian koloron havu la skatolo? — mi demandis ŝin moke, por iomete streĉi ŝiajn nervojn.

Ŝi ekstremis, kvazaŭ ŝi estus kulpa. — Tute egale — ŝi respondis — sed je Dio, mi petegas vin, rapidu. Ja restas duonhoro ĝis la ekiro.

Mi alportis al ŝi la skatolon, ŝi ekkaptis ĝin, kaj elkuris sen adiaŭo.

Ŝajnas al mi, ke ankaŭ al mi malutilis la ĝenerala ekscitiĝo, ĉar inter normalaj cirkonstancoj, mi nepre ne preterlasus la okazon ĉikani ŝin iomete. Mi residiĝis al mia libro, en kiu vagonaro fajfis. En la libro vagonaro ĵus estas fajfinta, kaj en la vero, ekstere vagonaro estas fajfonta. Oni rapidas ekstere al la stacidomo. Mi ĝojas, ke mi ne estas inter ili. Povas esti terura amaso tie. En tiaj okazoj mi ĉiam estas ege mallerta. Eble eĉ mi estus surtretita. Kia malfeliĉo

estus malsukceso! Tie ĉi en la butikoj estas multe pli bone. Mi povas atenti ankaŭ la libron. Mi ĝustigis eĉ preterlasojn, koncerne la pendolhorloĝon.

Jam estas preskaŭ tute vespere. Nun estas venonta la varmeta vento, tiatempe mi kutimas fermi la butikpordon. Nun mi ne emas fari tion.

Ŝajnas al mi, ke en la libro oni preparas elrabadon de vagonaro. La lokomotivo, kiu ĵus fajfis, nun ekaperas en la vojkurbiĝo. Kaj la kruelaspektaj viroj, kiuj ĵus ligis siajn ĉevalojn al la arboj, nun nerimarkeble ekkruas apud la fervojo. Nun venas en mian kapon, kiom da aferoj kaj agoj ankoraŭ mi eĉ ne provis. Nu, mi pensas ne ĝuste pri elrabado de vagonaro, sed certe estas multe de aferoj, kiujn mi preterlasis.

La kolonelo ĝuste nun preterpaŝadas antaŭ la butikoj.

— Mia kara, kiam mi estis en via aĝo . . . — li diras al iu. Li diras tion iom indigne, sed samtempe, ankaŭ joviale. Plaĉis al mi, ke en tiu konfuza situacio ankaŭ li konservis sian kutiman manieron. Sed mi ekmemo- ras, ke li forgesis pagi. Ĉu tamen li estas iom konfuza? Mi devis ekrideti. Mi sentis kompenson pro la pendol- horloĝo. Kio okazus, se mi irus post lin? — Pardonu, sinjoro! Du skatoloj . . .

— Ho, je la diablo! — li diras. — Tute mi frenezigiĝis en tiu aĉa renversiĝo!

Ne. Ne estus bone. Mi lasu lin. Tiamaniere mi povas min senti iom supera. Kaj kio okazos pri la mono? Kiu scias?

Intertempe ŝajnas al mi, ke en la libro oni ne prepara- ras rabon, oni volas nur sin kaŝi.

Dume la strato iĝis tute silenta. Mi rigardis al la horloĝo. Nur tri minutoj mankas. Mi volis legi plu, sed miaj kruroj preferus streĉiĝi. Malrapide mi elpromenis al la strato. Eĉ unu stelo ne vidiĝis. Jes. La radio antaŭdiris, ke tiel okazos. „Estas atendebla forta nubigo.” Mi amblis al la transa flanko. De tie mi povis vidi la lagon. Ĉie sufoka silento. De malproksime, en la direkto de la stacidomo aŭdiĝas, ke la vagonaro malrapide ekiras. Se mi estus apud la fervojo, mi ekprovus. Mi ekkusŭs, kiel oni faras tion en la romano. Kia sento povas esti kaŝi sin?

Malrapide ekpluvelis. Ankaŭ tion antaŭdiris la radio. Mi ekiris al la lagobordo. Antaŭ la domo de la ĉefdirektoro mi haltis. Ĝi estis grandega fanfarona vilao. En la vestiblo lumis lampo, mi povis vidi ĝin tra la pordo, lasita malfermita. Sur la planko kuŝis kaose aĵoj, paperoj, skatoloj, kaj ĉiaspecaĵoj. Mi eniris tra la ĝardenpordo. Nun unuafoje mi faras viziton en la ĉefdirektora domo. Mi eniris la vestiblon. Travadis sur la aĵoj, krakantaj sub miaj ŝuoj, kaj malŝaltis la lampo. Laŭ mia opinio, la malordo estas netolerebla.

Kiam mi staris denove en la ĝardeno, ia kantaĉo venis en miajn orelojn. Atendante mi atentis. Ĝi venis el la direkto de la lago. Jen. Mi ekkonis ĝin. La raŭkan voĉon de la almozulino. Ŝi estas ĉiam ebria. Mi ekvidis ŝin, baraktantan inter la ĝardenoj. Kompatindulino. Certe ŝi preterlasis la vagonaron. Aŭ ne? Estas eble, ke ankaŭ ŝi volas resti. Ni restis dupoe en la silenta urbo. La pluvo intensiĝis, dika pluvero trafis mian cigaron. Mi forĵetis ĝin. Mi ekiris reen al la butikoj. La folioj pendis senstreĉe de la arboj, kiel piedoj de mortaj anseroj. Tristega estas tiu urbo, perdanta siajn loĝantojn.

Unue mi volis fermi la pordon malantaŭ mi, poste mi tamen lasis ĝin malfermita. Mi kredas, ke hodiaŭ mi uzos dormigilon. Mi memoras, ke restis ankoraŭ kelke da piloloj.

Ĉu indas atendi, kio okazos?

LA VOJPERDINTA BICIKLISTO

Mi ekiris la duan de marto ĝuste je la sepa horo kaj dudek minutoj. Mia unua penso estis, ke mi veturos per aŭtobuso ĝis la stacidomo, sed tramarsante la korton de mia domo, min ekkaresis la paca kaj pura mateno, kaj mi decidis, prefere veturi per biciklo. Eĉ per malrapida veturado la stacidomo estis atingebla dum malpli ol duonhoro, kaj mia vagonaro devis eliri je la oka kaj kvardek, do mi havis abunde da tempo.

Ege mi ŝatas la atendadon antaŭ la ekiro, kiam oni povas fari nenion. Tial mi ŝatas frue alveni en la stacidomo, serĉi komfortan lokon en la vagonaro, kaj aŭskulti la zumadon de la veturontoj. Ĝi estas por mi kiel la babilado de la publiko antaŭ la teatraĵo, aŭ kiel la agordado de la orkestro antaŭ koncerto.

Mi ekfumis nefortan cigaredon, kaj mi puŝis la biciklon al la strato. Mi amblis perpiede ĝis la kontraŭa flankstrato, kaj tie mi sidiĝis sur la biciklon. Antaŭ mi kuŝis longa rekta vojo, oportuna por gapado, kvankam tiel frue, sur la strato senhoma apenaŭ troviĝas io atentinda. Mi ĝuis la marĉetojn vibrantajn sur la asfalto, kiuj spegulis la koloron de la ĉielo fabele blua. Nokte certe estis abunda pluvego, pro tio la aero estas tiel tiklante freŝa. La sidilo de la biciklo grinĉetadis sub mi laŭ la ritmo de la pedalado, tiu malvasteta sono en la silenta mateno igis ankoraŭ pli agrabla la bicikladon. Apenaŭ pasis pli ol kvaronhoro de mia veturado, pli ĝuste, pasis ĝuste dek sep minutoj, kiam

mi rimarkis, ke mi perdis la vojon. Jes. Mia brakhorlogo montris ĝuste la sepan kaj tridek sepan, kiam la strato eksajnis al mi tute nekonata.

Ĝis nun mi neniam kalkulis, kioma flankstrato estas tiu, sur kiu mi devas pluiri por atingi la stacidomon, tamen mi atingis ĝin ĉiam. Diablo scias kiamaniere, ĝis nun mi ĉiam sukcesis. Ĉu la formoj de la domoj orientis min? Kvankam nun, kiam mi provas rememori, mi povas vekti eĉ ne unu bildon de la domoj, kiu montrus la vojon. Mi pensas, ke estas iaspeca instinkto, kiu kutime kondukas min laŭ la rekta vojo. Nun, la duan de marto tiu ĉi instinkto perfidis min, kaj mi perdis la vojon. Estas eble, ke mi preterlasis la flankstraton, kiu devus orienti min, tial, post iom da hezito mi ekveturis reen. Mi devis veturi supren, kontraŭ deklivo, tiel la pedalado jam ŝajnis ne tiel facila kaj agrabla, kiel ĝis nun. En la strato, veturante reen, la domoj ŝajnis ankoraŭ pli nekonataj ol antaŭe, ja en tiu direkto neniam mi veturis.

La domoj, kiujn mi vidis ĝis nun ĉe la dekstra flanko, kaj ankaŭ tiel ili estis nekonataj: nun, vidataj el la kontraŭa direkto, ili iĝis tute fremdaj. Incitis min la afero. Kion mi faru?

Ĉu mi iru hejmen kaj rekomencu la vojon, aŭ mi demandu iun pri la direkto?

Mi elektis la duan manieron, kvankam ŝajnis iom dubinde trovi iun ajn, ĉar kiel mi jam diris, la strato estis tute senhoma. Finfine tamen mi rimarkis maljunan, sekstaturan sinjoron, li surhavis longan nigran ĉapelon, en la manoj li portis saketon kaj blankan kruĉon, eble li iris aĉeti nutraĵojn.

— Pardonu min sinjoro — mi alparolis lin. — Ŝaj-

nas al mi, ke mi perdis la vojon. Bonvolu klarigi al mi, kiel mi povas atingi la fervojan stacidomon.

Li ekradiis per la lumo de la feliĉa surprizo:

— Vi ne povas eĉ imagi, kiel bonŝanca vi estas. Permesu, ke mi prezentu min. — Li diris sian nomon kaj daŭrigis: — Mi estas pensiita fevojista ĉefoficisto, ĉu vi kredas, ĉu ne, kaj dum mi laboris, mi estis dungita ĉe la horaro-oficejo ĝis la lasta tago de mia laborado. Tiamaniere, kion ajn vi volas scii pri la horaro, mi povas klarigi al vi precize kaj detale. Nu, kion vi diras? Ĉu ne okazis stranga koincido? Vi demandis hazarde ĝuste fervojiston pri la fervojo. Nu, mi devas aldoni, ke pasis malpli ol duonjaro depost mia pensiigo, tial la tuta horaro estas en mia kapo. Inkluzive ankaŭ la somerajn horarojn kiujn dum almenaŭ du kaj duono da monatoj mi ne bezonas konsideri. Ĉar, kiel verŝajne vi scias, la someraj horaroj ekvalidos nur ĉirkaŭ meze de majo. Nu, jen! Mi estas je via dispono, kara sinjoro!

— Rilate la horaron mi havas nenian problemon — mi diris —, mi volus scii nur la jenon: Ĉi tie proksime devas esti stacidomo. Kiamaniere mi povas ĝin atingi?

— Nu, nu! Momenton mi petas. — Kaj li levis sian montran fingron —, se vi loĝas en nia urbo, vi devas scii, ke ĉi tie estas ne nur unu stacidomo. Bonvolu eble diri al mi la celon de via vojaĝo, kaj tiukaze mi povos doni al vi tute ĝustan klarigon.

Mi diris al li mian vojaĝcelon, kvankam iom ektimigis min la vortinundo de la maljuna sinjoro.

— Nu, jen! — li ekkriis vigle. — Jen la problemo rilate la horaron. Vi, kara sinjoro, ekiris iom, iom tro frue. La sekva vagonaro, se ni konsideras ankaŭ tiujn

eblojn, kiuj neniam estas preteratentindaj, kiel eblo de vagonarŝanĝo, nu, ĝi ekiros nur je la dektria horo kaj dudek minutoj, kaj ĝi ekiros el la centra stacidomo. Ne longe post ĝi, tio estas ĝuste je la dektria kaj kvindek sepa, ekiros alia vagonaro, kaj nun permesu, ke mi diru ion al vi, kion vi, estante vojaĝanto nesperta, ĝis nun certe eĉ ne rimarkis. — Li metis siajn kruĉon kaj saketon sur la teron, por ke li povu paroli pli komforte. — Atentu min, sinjoro! Kiel subtila, ĉiun vidpunkton konsideranta kaj detala estas la konstruo de la horaro! La unua vagonaro, kiun mi menciis, je la dektria kaj dudeka, estas ordinara vagonaro. Kion tio signifas? Ĉiuj scias, tio signifas, ke ĝi veturas sufiĉe malrapide. Ĝi haltas ĉe ĉiu stacidomo, eĉ en malgravaj vilaĝoj. La sekva vagonaro, ja la dektria kaj kvindeksepa, estas iom pli rapida ordinara vagonaro. Tio signifas, ke ĝi ne haltas en ĉiuj malgravaj vilaĝoj kaj tiamaniere, kvankam ĝi ekiras pli ol duonhoron post la unua, post iom da tempo, ĝi atingas la unuan. Nu, atentu min. Se vi, aŭ iu ajn alia vojaĝanto, kiu eble pro malzorgemo, aŭ pro iu ajn alia kaŭzo, malfruas la unuan vagonaron, per la dua li povas atingi la unuan. Tiamaniere, li povas regajni la tempon perditan. Ĉu ne grandioze? — kaj la ĉefoficisto sin turnante al mi, atendis mian rekonon.

Mi tusetis. Korutŝis min la grandioza scio kaj entuziasmo de la maljuna sinjoro, sed en la nuna momento mi preferus aŭdi pri tute aliaj aferoj. Jam estas la sepa kaj kvardek. Mi havas ankoraŭ horon ĝis la ekiro, sed, se li daŭrigos tiamaniere, mi povos veturi vere ne pli frue, ol je la dektria kaj dudeka. — Pardonu min, sinjoro — mi diris — pri la horo de la ekiro mi ne

havas dubon. Sed, se vi bonvolus sciigi min, kie estas la stacidomo. . .

— Nu, jes. La stacidomo. — Kaj li viŝis la nazon, sur kiu du ruĝaj makuletoj anoncis, ke li portas okulvitrojn. — Nu, tio ne estas tiel simpla afero, kiel vi imagas. La vagonaroj, kiuj traveturas nian urbon, aŭ tiuj, kiuj al venas ĉi tie aŭ ekiras de ĉi tie, nu, ili bezonas du stacidomojn. Por plenumi la bezonojn de la regiona veturado servas la centra stacidomo. Por akcepti kaj tralasi la transitan trafikon oni konstruis alian stacidomon. Por prizorgi la alvenantajn kaj ekirantajn vagonarojn, ekzistas alia staciejo, sed ĝi ne gravas por vi, ĉar tie oni nur kun-kaj diskroĉas vagonarojn, cetero, tiu staciejo situas ekster la urbo, sufiĉe malproksime, sed krom tiuj ĉi, mi nepre menciui ankoraŭ du stacilokojn, el kiuj unu servas por plenumi la bezonojn de la persontrafiko en la industria kvartalo de nia urbo, kaj antaŭurboj, tamen eble unu el ĉi tiuj laste menciitaj stacilokoj situas proksime al via loĝloko, kaj tial povas interesi vin. Nu, vi jam vidas, sinjoro? Tiu afero tute ne estas simpla. Vi trosimpligas la aferon. Vi pensas, ke vi eniras la vagonaron kaj starto! Ne, ne. Tute ne. Ĉiu homo devus ekkoni pli profunde la problemojn de la veturado. Ĉu ne? Se vi kunhavas krajonon kaj paperon, volonte mi skribos la titolon kaj aŭtoron de la libreto, kiu, kvankam estas nur malgranda verko, tamen donas profundajn kaj detalajn klarigojn pri la fervojo.

— Mi dankas vian afablecon, sinjoro. . . — dumtempe alia maljuna sinjoro proksimiĝis al ni el alia direkto. Mi daŭrigis. — Ĉimomente mi volus scii nur tion: Ĉi tie maldekstre, inter la domoj devas esti sta-

cidomo. Tute proksime. Veturante per biciklo eble sufiĉas por atingi ĝin nur kelke da minutoj. Kiamaniere mi povas atingi ĝin?

Dume la alia maljuna sinjoro atingis nun, kaj atente aŭskultis la interparoladon.

— . . . se mi povas esti tute sincera — daŭrigis la ĉefoficisto, tirante grandegan ruĝan tukon el sia poŝo, kaj li viŝadis siajn okulojn — ŝajnas al mi, kvazaŭ mi memorus, ke ĉirkaŭ la sesa? . . . eble tiam ekiros aŭtobuso? . . . Nu ne, ne. Aŭtobuso ekiris je la sepa kaj dudek tien, kien vi volas veturi, sed tute mi ne estas certa pri tio. Ĉu post la sesa, ĉu post la sepa, nun jam certe vi malfruis.

Nu — mi pensis — estus multe pli bone hejmeniri, kaj rekomenci sur la vojo bone konata.

— Kio okazis? Ĉu mi povas helpi? — alparolis nin la alia sinjoro, kiu staradis ĝis nun senvorte.

— Tiu sinjoro, kun la biciklo — diris la ĉefoficisto — malfruis la aŭtobuson kaj nun li ne scias kion fari.

— Ne, ne! Nenia aŭtobuso . . . — mi volis interrompi, sed la alia sinjoro ne lasis min daŭrigi.

— Kial vi ne veturas per biciklo? Kiam mi estis juna, kiel vi, sinjoroj! En mia flora junaĝo! Kiel la fero! Mi estis kiel la fero! — li kriis entuziasme svingante siajn pugnojn. — Eble ŝajnas al vi nekredeble, depost tiam mi kolektis kelke da kilogramoj, ha-ha, mia bareto iomete pligrandiĝis — li diris batetante sian ventregon — nu, ĉu vi kredas, ĉu ne, mi ne bezonis pli, ol kvar horojn kaj duonon por pedaladi cent mejlojn. Ĉu vi bonvolas kompreni? Cent mejlojn! Pli ol dudek mejlojn hore! Ĉu vi povas imagi? — kaj ebrie pro la iama gloro li puŝis malantaŭen sian ĉapelon. — Sed

sincere konfesante, tiaspecajn bicikladojn eĉ tiam mi ne povis fari ĉiutage.

— Eminentia plenumo, sinjoro — mi diris —, sed, kio min interesas nun, tio estas: ĉi tie, proksime devas esti stacidomo. Kiamaniere mi povus atingi ĝin?

— Ĉu stacidomo? Kion vi diras? — murmuris la biciklista virtuozo. — Kial stacidomo? Kial vagonaro? Sursidiĝu kaj ekveturu per biciklo. Cetere, se vi vojaĝos per vagonaro, kie vi lasos vian belegan biciklon?

— Nu, nu, sinjoro — diris la ĉefoficisto — la afero ne estas tiel simpla. — Li klarigis. — La celo, kiun tiu sinjoro volas atingi, estas je distanco de sesdek, pli ĝuste de kvindek ok mejloj. Tio estas ne malgranda distanco. Pripensu, sinjoro!

— Vi parolas pri kvindek ok mejloj? — demandis malice la barelventra biciklisto. — Bagatelo, sinjoroj! Kredu min! Bagatelo! — tiujn vortojn li jam diris kvazaŭ frustrante. — Nu, bone, ni ne kalkulu dudek mejlojn hore. Tiom ne kapablas iu ajn — kaj li ĵetis al mi mokan rigardon. — Sed ni kalkulu. . . nu, mi diru, dek kvin. Nature, hore. Tio estas. . . Nu, kiom tio estas? Duoble dek kvin estas tridek, ĉu ne? Restas. . . kiom restas? Restas dudek ok, tio estas apenaŭ du horoj. Do, se vi volas, vi povas plenumi la distancon dum kvar horoj. Estas bagatela tempo — li diris, iom lace pro la kalkulado —, jen apenaŭ kvar horoj. Agrable kaj senkure — li diris, kaj patose li disetendis la brakojn kvazaŭ lia deklaro estus aŭskultita de miloj. — Kaj cetere, ankoraŭ vi ne repondis. Se vi veturos per vagonaro, kie vi lasos la biciklon?

— Apud la stacidomo estas deponejo por bicikloj — mi diris —, mia biciklo restas ĉiam tie, kiam mi veturas.

— Vi ne faras prudente, sinjoro — diris la ĉefoficisto. — Se vi veturas per vagonaro, vi povas kunsendi vian biciklon kiel personan pakaĵon, kontraŭ kelke da moneroj. Kiam vi atingas la celon, tuj vi povas ricevi ĝin, kaj vi ne bezonas iri perpiede. Ĉu ne estas grandioze?

— Vi parolas pri deponejo por bicikloj? — murmuris la barelventrulo — vi pravas. Ĉi tie proksime estas deponejo. Jes. Apud la vendohalo. Jen! — li ekkriis subite rekonsciigante. — Certe vi serĉas tion. La vendohalon. Ĝi estas maldekstre. Kaj apud ĝi estas la deponejo por bicikloj.

— Vi ne pravas, mia kara sinjoro — mi diris al la biciklisto, sed iom nerveze. — Ne. Vi ne estis ĉi tie, kiam ni komencis interparoli kun la sinjoro ĉefoficisto. Mi ne volas rekomenci, la detaloj cetere tedus vin, sed mi bezonas ne la vendohalon. Mi devas nepre veturi! Kaj mi devas tion fari per vagonaro. Tial mi demandadas pri la stacidomo. Se vi bonvolus. . .

— Bone, ne gravas, veturu, kiel vi volas — diris la barelventrulo ofendite. — Kvankam laŭ mia opinio, certe vi eraras. Vi serĉas certe la vendohalon. Ege ili similas. La stacidomo kaj la vendohalo. Ambaŭ estas konstruitaj de la sama inĝeniero. Ni ne forgesu pri tiu fakto. — Sed tion li jam diris ege kolere.

Nerveze, sen adiaŭo, mi lasis la du maljunulojn. Nur je kelke da paŝoj, kondukis la flankstrato maldekstren, kie laŭ mia imago la stacidomo devis esti. Mi eniris en la flankstraton, kaj ekiris puŝante la biciklon apud mi. Ho, ve.

Estus pli bone reiri hejmen, kaj rekomenci la vojon bone konatan.

Ankoraŭ aŭdiĝis, ke la du maljunuloj interparolas pri mi kolere. Poste ili malaperis malantaŭ la strangulo. La suno brilis agrable, mi sentis la radiojn sur mia dorso. Tio estis ege bona. Kiam mi staradis kun la du maljunuloj, mi estis en ombro, kaj la marta venteto estis iomete malvarma.

Post dek minutoj estos la oka. Jam pasis sufiĉe multe da tempo, multe babiladis tiuj du maljunaj frenezuloj, se mi ne perdus la vojon, mi jam atingus la stacidomon, kaj sidus en la vagonaro. Mi ŝatas la atendadon antaŭ la ekiro. Kiam oni povas fari nenion.

Tiu hodiaŭa tago komenciĝis iom malagrabla. Kaj kiel senhomaj estas la stratoj! . . . Ŝajnas al mi, ke estus bone iri al tiu vendohalo, tie ĉiumatene estas tumulto. Inter la multaj homoj espereble mi trovos iun, kiu povos montri la vojon.

Subite malantaŭ mia dorso mi aŭdis interbabiladon. Mi rigardis tien. Timige! Tiuj du frenezaj maljunuloj sekvas min. Kion ili volas? Mi ne komprenis, pri kio ili parolis, sed de la malafablaj rigardoj, fiksitaj al mi, estis certe, ke ili parolas pri mi. Ĉu mi ne povas forlasi ilin?

Mi sidigis sur la biciklon por fuĝi, sed post kelke da metroj denove mi haltis. Kontraŭ mi proksimiĝis sinjorino. Bone vestita, preskaŭ eleganta. Iaspeca sekretariino — mi pensis. Ŝi rapidis. Certe ŝi iras labori. Mi ne volis ŝin reteni, tial mi ne parolis pri la stacidomo, mi nur demandis:

— Pardonu min, sinjorino. Ĉu vi ne vidis ĉi tie proksime policanon?

— Kial? Kio okazis? — ŝi demandis ektimante. Kiel belajn okulojn ŝi havas.

— Okazis nenio — mi respondis ridetante —, okazis nur, ke mi perdis la vojon.

— Vi perdis la monon? — ŝi demandis mirante. — Ĉu vi ne fartas bone? Ĉu okazis al vi io malbona?

— Ne, kara sinjorino. Nenio malbona. Cetere mi dankas, mi fartas bone — mi respondis. — Okazis nur, ke mi iras al la stacidomo, kaj mi trovas ĝin nenie.

— Kion signifas, ke vi trovas ĝin nenie? Estas iom strange. Ĉu vi imagas, ke iu ŝtelis la stacidomon? Ĉu tion vi volas anonci al la policano? Ridinde — ŝi diris incitite.

Ŝajnas al mi, ke hodiaŭ matene ĉiu frenezigiĝis.

— Ne, ne. Temas nur pri tio, ke policano devas scii, kie estas tiu malbenita stacidomo.

— Nu, atentu min — ŝi diris rigide — policanon mi ne vidis, sed se vi iras al la stacidomo, do rapidu, ja ĉe ĉiu stacidomo estas ankaŭ policejo, tie certe vi povos trovi policanon. Ne unu, sed multajn. Al ili rakontu, kio okazis — kaj kolere ŝi lasis min sola.

La du maljunuloj intertempe danĝere proksimiĝis al ni. Dum mi rigardis post la virino, mi vidis, ke ili alparolis ŝin, kaj interbabiladas pri io. Mi ne povis bone kompreni, pri kio ili traktis, ĉar mi sidigiĝis sur la biciklon, kaj klopodis pligrandigi la distancon inter ni.

— . . . mi estas certa, li diboĉetis dumnokte, kaj ankoraŭ li ne estas tute sobra — mi aŭdis tiom, la barel-ventra biciklisto diris la vortojn iom laŭte.

— Aŭ li estas simple freneza — tion diris la ĉefoficisto.

Mi denove ĵetis rigardon al ili. Ili staradis triope min gapante, tute ne kaŝante sian malbonvolon.

Mi bicikladis plu. Mi serĉos tiun malbenitan vendo-

halon. Ĝi devas esti ĉi tie, ne malproksime, se la biciklisto diris la veron, kaj tie en la tumulto espereble mi trovos almenaŭ unu homon normalan, kiu montros al mi la vojon.

Por momento mi denove rigardis reen, kaj rimarkis, ke la triopo ekiras post min. Ankaŭ la virino, kiu antaŭ nelonge rapidis ĝuste en la kontraŭan direkton. Tuj mi frenezigos! Ili tri estas tri fremdaj homoj, kiuj supozeble ĝis nun eĉ ne vidis unu la alian. Ilin kunligas nur la fakto, ke ili ne povas aŭ ne volas respondi al mia simpla demando. kie estas la stacidomo? kiu laŭ mia firma konvinko devas esti ĉi tie proksime. Nu, ĉi tiu simpla fakto devigas ilin lasi ĉiujn aliajn taskojn kaj sekvi homon por ili tute fremdan. Kio tio estas? Ĉu scivolemo? Aŭ malbonvolo? Aŭ eble simple ili estas ebriaj? Ili ne ŝajnis tiaj. Male. Komence ĉiu montris sin tute bonvola.

Estus multe pli bone hejmeniri, kaj rekomenci la vojon bone konatan.

La barelventrulo per raŭka voĉo kriadis post min. Mi ne komprenis ĉiun lian vorton, sed li diris tiaĵojn:

—... kaj tiu aroganta bubo parolas pri policano! Ĉu eble li volas denunci nin? Fripono! Malbenita kanajlo!

Mi pligrandigis la rapidecon. Tiu freneza triopo, tuj faros atakon kontraŭ min. Nature, mi ne povis bicikladi tro rapide, ĉar mi ne konis la vojon al la vendohalo, pro tio mi devis atenti ĉiun flankstraton, eble mi rimarkos ĝin ie.

Tuj en la dua flankostrato mi ekvidis du virinojn, kiuj venis en mian direkton, portante korbojn, plenajn de legomoj. Mi eĉ ne alparolis ilin. Hodiaŭ mate ne mi jam ricevis bonan dozon de la kretenoj. Mi ve-

turis pli, al la direkto de la tumulto, de kie la du virinoj venis. Ne malproksime staris la vendohalo, kun siaj murmuroj kaj kun siaj strangaj odoroj, sed mi renkontis denove situacion ne agrablan. Antaŭ la vendohalo, laŭ la fronto estis vasta florbedo, kiun mi ne povis trapasi per mia biciklo; la trotuaro grizis nur post la florbedo; sur ĝi staradis amase vendistoj kun siaj kestoj kaj korboj, kaj tiaspecaj homoj eĉ ne atentis sci-volemulojn, kia mi estas, ili havas sufiĉe da laboro. Krom ili estis multe da homoj, sed ĉiuj rapidis tien kaj reen, tra la pordego de la vendohalo, kun aŭ sen pakajoj, sed videble ili havis nenian emon interbabiladi kun mi. Cetere, pro la florbedo, kiu disigis min de ili, mi devus kriegi.

Mi devos serĉi lokon por mia biciklo, por ke mi povu piedirante demandadi. La loko, kie mi povis lasi la biciklon, estis ne malproksime de la pordego. Ankaŭ nalvastan vojeton mi trovis, kiu kondukis inter la flojoj al la trotuaro. Mi pensis, ke mi eniros en la vendohalon, aŭ eble antaŭ ĝi mi alparolas homon, kiu havas normalan aspekton kaj ne tre rapidas, sed ĉe la alia flanko de la strato mi rimarkis gastejon. Ĝi estis tipa frumatena gastejo, kiun vizitadas vendistinoj kaj transportistoj por sin fortigi per glaseto da brando. Nu - mi pensis en la gastejo la homoj certe estas pli amikemaj. Eblas, ke mi trovos iun, kiu montros al mi la vojon. Kaj mi ekiris al la gastejo.

La tempo dume rapide pasis. Tuj estos la oka horo.

Estus multe pli bone hejmeniri, kaj rekomenci la bone konatan vojon. Dio scias kiom da frenezuloj mi trovos ankoraŭ ĉimatene, kaj dum la vagado inter la

flankstratoj mi tute perdis la direkton, kaj mi jam tute ne scias kie serĉi tiun malbenitan staĉidomon.

Nevole mia rigardo falis al la fino de la strato. Tuj mi frenezigos! La du maljunuloj kaj la sekretariino proksimiĝis tie, kaj intertempe al ili aliĝis la du virinoj kun korboj, kiujn mi vidis antaŭ nelonge. Kion ili volas de mi?

La biciklisto kolere svingis la pugnon al mi, kiam li rimarkis, ke mi iras en la gastejon. La distanco inter ni estis almenaŭ tridek metroj, sed malgraŭ la forta strata bruo klare mi komprenis, kion li kriadas al mi:

— Fripono! Ĉu ne sufiĉis la nokta diboĉado? Vi volas daŭrigi la drinkadon?

Mi forte ektimis. Se ili venos en la drinkejon, ili povos tiom eksciti kontraŭ mi la gastojn, ke fine tiuj mortbatos min.

Subite mi returniĝis; prefere mi iros en la vendohalon, en la tumulto eble mi sukcesos min kaŝi. Mi rapidis kurante al la direkto de la vojeto, kiu kondukis tra la florbedo, ĝis la pordego de la vendohalo. Ĉe la fino de la vojeto du maljunaj virinoj malhelpis la pluiron. Ili marĉandis pro io. Mi devis min transpremi inter ili.

— Pardonu, sinjorinoj! Mi bezonas rapidi.

— Vidu la kanajlon! Li puŝas min teren! — kriis unu el ili.

Dio mia! El la alia direkto, travadante la florbedon, kure proksimiĝis la maljuna ĉefoficisto, la biciklisto, la sekretariino kaj la du virinoj. Se mi ne sukcesos subite min kaŝi en la tumulton, tuj sekvos tristaĵoj. Sed dio mia, kial? Kial?

Inter la tumulto, ĉe la pordego dipsuŝante la homojn, mi faris por mi vojon. Ĉiuj kriadis al mi, el ĉiu

direkto. Mi jam estis en la interno de la vendohalo, kaj subite mi kuris dekstren, laŭ la koridoro, sur kiu ambaŭflanke laboris vendistoj, kaj nevole mi puŝetis homon altan kaj korpulentan.

— Kial vi ne rigardas antaŭen, aĉulo? — li diris, kaj per sia grandega mano li ekkaptis mian brakon. Mi flaris lian naŭzan ŝvitodoron kaj kiam mi rigardis en lian vizaĝon, mi devis rimarki, ke li estas ebria.

— Lasu min, sinjoro! Ĉu vi ne vidas, ke mi rapidas? — mi diris al li.

— Vidu la kanajlon! Li estas kolera! — diris la grandegulo. — Kial tiom urĝas? Kien vi rapidas? Hej, amiketo! Ĉu vi ŝtelis ion? He? — kaj per la alia mano li tordis mian nazon.

Kion ankoraŭ mi devos toleri hodiaŭ? Mi ĉirkaŭrigardis, kvazaŭ helppetante. Nu, jen! Jen mia fino! Kiam mi rigardis al la enirejo, mi ekvidis la ĉefoficistojn kaj liajn kunulojn, ĉiuj kriadis al mi, iliaj vizaĝoj spegulis ruĝan koleron. Kaj la homamaso, kiu sciis nenion pri mi, aliĝis al ili, kaj minace proksimiĝis.

— Ĉu ŝtelis ion ĉi tiu aĉulo? — kriis al ili la grandegulo. Li jam premis ankaŭ mian alian brakon. Mi ne povis eĉ movi min. Ekregis min grandega kolero kaj paniko. Mian cerbon sursidis frenezo. Ĉar miajn manojn mi ne povis eĉ movi, por liberigi min, per tuta mia forto mi piedbategis la genuon de la grandegulo. Li ekkriegis pro la doloro, subite li ellasis mian dekstran manon, mi vidis ankoraŭ lian grandegan pugnon, batontan en mian vizaĝon; poste ŝekvis malhelo kaj silento.

* * *

Oni diras, ke post kelkaj tagoj mi povos hejmeniri. Nu ja. Depost sufiĉe longe oni diradas tion. En la unuaj semajnoj mi kalkuladis la tagojn. sed depost tio, ke la vetero fariĝis aŭtuna kaj pluvema. en tiu kvieta medio mi fartas tute bone. Ĉiun posttagmezon mi kuŝiĝas en la tegmentita verando, kaj mi aŭskultas kiel susuras la pluveto. Bela, kvieta, aŭtuna pluvo.

La afabla, severaspekta juna viro kutimas diri, ke nun jam mi estas tute kvieta, mia laco forpasis. Ankaŭ mi sentas la kvieton, sed kial paroli pri laco? Neniam mi estis laca. Prefere turmentita.

Sufiĉe draste min oni traktis en la vendohalo. Kiam mi svenis kaj terenfalis, oni eĉ piedbategis min. Tiel rakontas la severmiena juna sinjoro. En la unuaj tagoj, kiam fine oni lasis min leviĝi el la lito, mi sidadis multe kun la juna sinjoro en la ĝardeno. Ege mi ŝatas lin. Li havas mallaŭtan, rafinitan voĉon, agrable estas aŭdi ĝin, ĝi estas trankviliga, kiel varmeta duŝo. Komence surprizis min tio, kion li rakontis, sed nun mi jam kredas al li. Ĉu mi vere kredas? Mi ne scias.

En tiu kvartalo, kie mi perdis la vojon, laŭdire ne estas stacidomo.

Mi diris al li, se mi povus rekomenci, veturante sur la vojo bone konata, mi trovus ĝin.

Li montris al mi mapon. En tiu kvartalo estas nur loĝdomoj. Jes, troviĝas kelkaj placetoj, sed fervojo aŭ stacidomo nenie.

Mi suspektis, ke la mapo estas falsa. Sed kiam neniu vidis min, kaŝe mi observis ĝian dorsan flankon. Mi vidis sur ĝi la nomon de la presejo, kie oni eldonis ĝin, kaj ankaŭ estis surskribite, ke ĝi eldoniĝis en kvar-

mil ekzempleroj. Nu, tiel grandan falsajon oni certe ne faras pro mia akcidento, sed tiukaze kial mi rememoras tiel precize pri tiu malbenita stacidomo? Mi sentas eĉ nun, ke se mi povus rekomenci, veturante sur la konata vojo mi certe trovus ĝin.

Mi jam tute ne scias, kio estas la vero. Ĉu vera estas mi mem? Aŭ ĉu vera estas la mondo? Se ne estas tiel, kial mi memoras, en tiu kazo kial mi memoras tiel certe kaj klare?

Foje-foje mi havas frenezajn pensojn. Ĉu mi sangiĝis? Ne. Tamen, se mi rigardis al miaj manoj, ŝajnas kvazaŭ ili estus fremdaj. Kaj foje-foje mi sentas strangajn doloretojn kaj kapturniĝon, kiujn antaŭe mi sentis neniam. Nu, la doloro kaj la kapturniĝo ne estas for-taj. Mi povus ilin facile toleri. Sed tiu falsa memoro... Estas eble, kiam mi sangiĝis, en mia cerbo restis pecoj el la memoro de alia persono? Nu, ne gravas. Mi ne turmentas min. Finfine certe venos la tago, kiam mi povos hejmeniri. Ĝis tiam mi aŭskultos kviete la susuradon de la pluvo.

Ege mi ŝatas la atendadon antaŭ la ekiro. Tial mi ŝatas frue alveni en la stacidomo, serĉi komfortan lokon en la vagonaro, kaj aŭskulti la zumadon de la veturontoj. Ĝi estas por mi, kiel la babilado de la publiko' antaŭ la teatraĵo, aŭ la agordado de la orkestro antaŭ koncerto.

Foje-foje mi ekfumas nefortan cigaredon, kaj mi pensas. Frenezaj aferoj estas la memoroj. Neniam mi kalkulis, kioma strato kondukas al la stacidomo, tamen mi ĉiam trovis ĝin. Diablo scias, kiamaniere tio okazas. Ĉu la formo de la domoj orientis min? Mi..

pensas, ke iaspeca instinkto kondukas la homon. La duan de marto tiu instinkto forlasis min, kaj mi perdis la vojon.

Nu, jen. Estas ankoraŭ kelkaj tagoj. Kaj iam, se mi estos jam hejme, iun belan serenon matenon mi rekomencos. Mi ekiros, kaj veturante sur la vojo bone konata nepre mi trovos la stacidomon.

KIEL ABIOJ

Finfine denove mi povis sidi sola. Sur mia jupo kuŝis mia pretekst-romano, kiu malfermiĝis mistere ĉiam ĉe la dudekdua paĝo. Ŝajnigante legadon de tiu ĉi libro, ĝis nun sukcese mi ŝirmis miajn solecon kaj pensojn.

Iu venis en la verandon. La aktoro. Malrapide li proksimiĝis, kaj subite ĵetis sin en la fotelon, apud mi starantan. Li estis malbonhumora. Li ĉifadis siajn fingrojn, laŭte kaj astme spiradis. Pro kio aktoro povas havi malbonan humoron? Niaj okdek aŭ cent kunuloj en la hotelo adoras lin. Ili adoras en li tion, ke li estas li. Renkontinte lin, oni povas diri poste: — Mi renkontis la Aktoron! Imagu! — Tio estas bona afereto, rakonti: — Mi renkontis lin. — Tio jam estas io. — Mi renkontis la Aktoron, vi scias, kiu . . . — kaj en tiun situacion ĉiu povas anstataŭi laŭplaĉan vizaĝon, dependantan de rolo aŭ memoro, anstataŭi ironian rideton, aŭ entuziasman rideton, triumfan aŭ amikeman mienon, amkonfesan aŭ diablan rigardon. Sed kion komenci kun tiom da vizaĝoj?

Kaŝe mi observis la aktoron. Ŝajnis al mi, ke nun li faras nenian mienon. Nur sidas ruiniĝinte, kaj per la fingroj forbalaas neekzistantajn aĵojn desur siaj genuoj. Kurioze. Ĉiam mi kredis, ke la aktoroj ne havas proprajn movojn. Nu, ne gravas. Mi foliumis plu, por ke mi ne restadu ĉiam ĉe la dudekdua paĝo.

Kelke da aĵoj de la mondo estas strangaj por mi. Ekzemple la skribo kaj la parolo iam kaj tiam ŝajnas al mi suspektindaj. Kompromisaj signoj, sed kial ĝuste tiuj? Ĉu ne povas ekzisti multe pli veraj kaj simplaj literoj? Kaj voĉoj? Kaj vortoj? Ĉu persisti ĉe la ekzistantaj, kiam en alia mondo povas esti uzataj la veraj? Kaj kio estus, se la ĉimonda civilizacio mortus, sen tio, ke ni trovus la verajn literojn? Kio estus, se mi demandus la aktoron pri tio? Mi pensas, ke ni povus interparoli pri tiaj aferoj. Eble li dirus: — La vojoj de la fato estas nekoneblaj. — Kaj, se mi estas sincera, li pravus.

— Tuj mi frenezigos pro tiuj krucoj! — la aktoro ekparolis apud mi, mansignante al la muro. — Certe estis miscerba homo, kiu metis ilin ĉi tien.

Mi ne ludis plu la rolon de la sidripozanta sinjorino, kiun iu ekĝenis en la legado, ĉar la frazo estis surpriza. Mi ĵetis rigardon al la krucoj: ne, ili tute ne ĝenis min. Eĉ . . .

— Mi ne scias — mi diris al la aktoro — ili min tute ne frenezigas. Estas imageble, ke ili daŭras trans la muro. Kiel ia akvomakulo, aŭ simile.

La aktoro plu purigadis la genuojn. — Ĉu vi jam vidis aeroplanon dum ekzercado?

Al ĉi tiu demando apartenis nenia respondo. Mi silentis.

Subite li kriis al mi neatendite arde: — kaj kial vi sidaĉas ĉi tie? Kial vi ne fuŝvagadas kun la aliaj?

Pro tiu demando li fariĝis al mi simpatia. Ĝis nun li ne interesis min, ĉar li estis precize tia, kia oni imagas aktorojn.

Mi diris al li amike: — Fermu la buŝon. Tio ne koncernas vin.

Mi rimarkis araneon ĉe la trunko de la glata ligna kolono. Rapide ĝi rampis supren sur la spegulglita vojo. Ankaŭ la aktoro rimarkis la insekton, kaj ni gapis ĝin kune.

Mi estas monstre elĉerpita — li diris post nelonge kun ega spleno. — Ĉio estas tedega. Nedireble tedega. Mi kredas, ke mi vojaĝos hejmen.

La araneo je la mezo de la kolono iom hezitis, poste ĝi daŭrigis sian vojon.

La aktoro rekomencis: — Ĉu vi jam provis foje svingi la manojn marŝante? Intence. Ĝuste laŭ la ritmo de la paŝoj. Ĉu vi komprenas min? Nu. Tian senton mi havas foje-foje sur la scenejo. Mi perdas la ritmon, mi nur kaptadas la aeron por reakiri ĝin. Kvazaŭ mi estus senfunda puto. Kaj el ĝi venas mia voĉo . . . — li plendis.

La araneo rampis pli supren, poste ĝi haltis ĉe la kolo de la kolono. Ĝi haltis sur la polurita ligno ŝajne definitive. Tuj mi sciis: ĝi pensas, ke ĝi alvenis.

— . . . min naŭzas la figuroj, kiujn mi ludas. Pli ĝuste eĉ ne ili. Tio, kion mi faras el ili. Ĉu vi komprenas min? Mi malhonorigas ilin. Jes, mi malhonorigas ilin — li diris kun la plezuro de sinturmento. Li ripetis: — Jes, mi malhonorigas ilin, anstataŭ spiri vivon en ilin. Mi suĉas ilian animon, per tio mi vivtenas min — li faris rezignacian geston. Mi aŭdis lian spiron.

— . . . mi scias, ke mi estas malbona. Mi faras mian devon, sed malbone. Io mankas, sed mi ne scias, kio?

La araneo elektis por si la plej maloportunan lokon. Se ĝi rampus ankoraŭ iom, eble ĝi povus kaŝi sin. Sed nun ĝi brilis sur la glata ligno, kiel juvelo. Kretena araneo.

— . . . vane mi klopodas, mi ne povas diveni, kio mankas.

— Eble vi konsumis vin . . . mi diris al li, pensanta ankaŭ pri mi mem. — Simple vi konsumiĝis, kiel ĉiu ajn en la mondo. Ni ĉiuj digestas nin mem. Sed vi ja scias tion.

— Mi ne estas el la speco sindigestema. Mi estas sangavida parazito, mi suĉas la nutraĵon el miaj roloj. Mi ja diris tion. Se oni forsendus min el la teatro, mi mortus. Mi malsatmortus. Mi mortaĉus mizere.

— Sed oni ne forsendas vin. Vi ja estas sukcesa ulo. Aŭ mi eraras?

— Ĉu vi volas min insultadi? Vi ja bone scias, kiu mi estas!

— En la tuta afero estas plej kurioze, ke neniu rimarkas ion — mi diris. — Tio estas stranga. Ĉu ne? Ĉu interesas iun ajn, kion vi faras? Kaj kiel vi faras tion? Kaj kiom vi baraktas? Se la produktoj havus veran valoron, oni jam antaŭlonge rimarkus vian klopodadon.

— Ne — li diris meditante — nu ne . . . ili ne . . . ili rimarkas nenion — kaj li gapis al mi.

Tiu ĉi estis la momento, kiam mi kredis, ke io estas okazonta. Ni interŝanĝos kelke da sinceraj vortoj. Hodiaŭ ĉio estas sensencaĵo, krom tiu ĉi mallonga renkontiĝo. Nun sekvos kelke da veraj vortoj. Ni bezonegas ilin. Ili vivtenas nin.

Mi volis demandi la aktoron, kion li opinias, kio estas la situacio koncerne la feliĉon? Ĉu la feliĉo estas nuntempe kulpo? Aŭ male: ĉu ĝi estas la unika eblo por iĝi senkulpa? Kaj kion li pensas pri la mirakloj? Pli ĝuste, pri la kapablo kredi je mirakloj? Ĉu per kredo ni malutilas al la mondo? Aŭ ni malutilas nur al ni mem? Kaj ankoraŭ mi deziris ekscii lian opinion pri la mezuroj de la rezignacio. Kaj, ĉu laŭ li, tiu ĉi elĉerpiginteco estas propraĵo de nia epoko? Pro Dio!

Sed ĉi tiu mia arda kaj saturita momento pasis, kiel ĝenerale la momentoj forpasas. Kaj mi silentis, verŝajne tial, ĉar estas por mi malfacile ekspliki la pensojn per vortoj. Ĉar neniam mi pritraktis tiajn aĵojn. Miaj malfacilaj jaroj devigis min kaŝiĝi.

— Ĉu vi estas elĉerpita? — mi spiris, forgesinte la singardemon. — Ja se mi povus helpi . . .

Lian vizaĝon ekkovris mastikeca, violkolora teatra rideto. — Kara. Vi estas vere kara — li diris tiel, kva-zaŭ dommastrino nun enportus sur pleto allogajn desertojn, kaj je tio la gasto komencus „Kara . . .”, aŭ eble tiel: „Ho! Belegaj . . .”, kaj dume jam li pensas pri tio, kiom li povus forvori el ĝi sen perdi la bonan reputacion.

La aktoro plilarĝigis sian korsvenigan rideton, kaj per subita movo metis sian manon sur mian genuon. -- Mi eĉ ne konjektis, ke en tiu ĉi teda hotelo mi trovos tiel karan . . .

Kiel sentalenta li estas. Tute li elfalis el la splena rolo: li mensogas tute same, kiel ĉiuj fuŝaktoroj. Por li nun jam estas tute indiferente, kiom li alproksimiĝis al la vero nur antaŭ kelkaj minutoj. Jen, li ludas novan figuron. Nun li estas la triumfa, rava

viro, al kiu foje-foje plaĉas donaci sin al soleca ino, por refresiĝa amorado, eble garnita de animelverŝoj, se ili estas neeviteblaj.

Apenaŭ mi povis trovi mian voĉon: — Iru en la inferon.

Ni estas ĉiuj ornamitaj Kristnaskaj abioj. Kiu jam provis levi ornamitan abion? La ornamaĵoj tintadas fanfarone, la branĉoj plende susuras, plukas pingletoj. Ni ĉiuj estas ornamitaj Kristnaskaj abioj, kaj tamen volus esti svelte malpezaj, liberaj arboj. Sed ni persistas ĉe niaj ornamaĵoj, ĉe niaj bombonoj, ĉe la falsaj steloj, ĉe la diademo sidanta fanfarone sur la pinto. Kiel bone estus refariĝi juna arbo. Kiel svelta, bonodora, libera kaj trista estas juna abio! Kial ni ne forĵetas niajn tintantajn, rompigemajn, falsajn kaj vanajn ornamaĵojn?

Mi iris supren en mian ĉambron, kaj longe ripozigis la rigardon sur miaj dormigpiloloj.

HORTENBURG

Nervostreĉa estas tiu krakado malantaŭ lia dorso. Li jam provis rigardi, kio ĝi povas esti, sed vane li klopodis, li ne povis tiom turni sian kolon. Kio ĝi estas? Vane li tiradis ankaŭ la radojn de la rulseĝo. Versajne ili premiĝis inter la ŝtonetojn, kaj li ne kapablas eĉ ekmovi ilin. Li ĉesis penadi. Sara diris antaŭ nelonge, ke makuliĝis la manikoj de lia surtuto pro la kotaj radoj. Jes ja, apenaŭ post la vintro, la vojoj estas malsekaj, la radoj facile kovriĝas per koto. Ankoraŭ estas malvarme, ek-ekpluvas, sed oni bezonas freŝan aeron. Tiu krakado estas ĝena. Povas esti, arbusto kraketas malantaŭ li, eble birdo saltetadas sur ĝi. Tamen ne. Birdoj ne estas tiel persistaj. Eble branĉo rompiĝis, kaj la vento frapadas ĝin al aliaj. Aŭ eble de la arbo, staranta malantaŭ li, faletadas io sur la arbuston. Ne-diveneble.

La hodiaŭa programo estas Hortenburg. La stratoj, la placoj, la turoj, la statuoj, kaj tiel plu. Ĉion ĉi pri-pensi daŭros horon. Ĝis ili reviviĝos kaj harmonie kuniĝos kiel geografia karto, ho, ĝis tiam pasos vasta horo. Kaj la gekonatoj. Sed ankoraŭ li ne havas emon por komenci. Nervozigas lin ĉi tiu krakado malantaŭe.

Sincere dirante, estus multe pli agrable legi. Sed Sara diris, ke ne eblas ĉiam legi. Ne eblas ĉiutage kuradi al la biblioteko por prunti novajn librojn. Ŝi pravas. Kaj la ĉiama legado malutilas al la okuloj. Bone estas ripozigi la rigardon sur la lago, kvankam ĝi ne estas

tiel bela, kiel somere. Ĝi estas pala, respegulas la grizan ĉielon.

Nun estas dek minutoj post la dekonua, ĝis la dua li havas preskaŭ tri horojn. Tiom sufiĉos por Hortenburg.

Infanoj venas. Kurioze. Ili ne kutimas promenadi ĉi tie. Strangaj infanoj. Estas en ili io timiga. Pro kio? Ĉu tial, ĉar ĉiu portas samforman mantelon? Kiel la soldatoj. Ne verŝajne.

Ili atingas ĉi tien. Nu jen! La infanoj ĉiam estas bruemaj, sed ĉi tiuj marŝas mute. Ili fiksas la rigardon al li, paŝadas singardemaj, kun streĉita mieno. Ili ŝajnas iom stultetaj. Ĉu ili estas surdmutuloj? Ne eblas. Ĉi tie, en la ĉirkaŭaĵo, nenie troviĝas institucio por kripluloj. Eble la infanvartistino persvadis ilin, per ia artifiko, ke ili ne interbabiladu. Estas domaĝe rompi la silenton, sed multe pli granda domaĝo estas devigi infanojn al mutoj. Kvankam eble ili ludas tion, ke malamiko estas proksime, kaj ili devas ŝtele trairi ĉi tiun regionon. Nu jes, sed ja ankaŭ la infanvartistino iras ege singardeme, kaj per atentegaj rigardoj observadas la ĉirkaŭaĵon. Ŝi ludas kun ili.

Ili estas dekok. Naŭ paroj. Kio okazus, se ili estus deknaŭ? Kiamaniere tiam la infanvartistino vicigus ilin? Se ili vicigus duope, unu devus iri sola. Se triope, eĉ tiam iu restus sola. Certe tiu unu estus nomita militestro.

Strangaj estas iliaj rigidaj rigardoj. Kion ili rememorigas al li? Jes, fakte: la panoptikon en la spektaklo-parko. Dio scias, antaŭ kiom da jaroj. Tie staris inter la multaj polvodoraj figuroj vaksa figuro de rabmur-dinto. Li jam ne memoras pri la nomo de tiu murdinto, ja eĉ tiam li estis malnova famulo, sed ĝuste tiu

krimulo havis tian mirantan, infanan rigardon, tamen rigidan. Se li bone memoras, tiu ulo surhavis vestaĵon el kradita ŝtofo. La panoptiko estis enuiga. Kiam li elpaŝis el ĝia silento, en la stratan tumulton, vid-alvide sur estrado saltadis du ĉifonvestitaj klaŭnoj. Homamaso ĉirkaŭis ilin.

Paĉjo-lalla! Cu-lalla kunpottis-lalla maĝgaĵon-lalla?

– Mi-lalla ne pottis-lalla.

– Kial-lalla vi ne pottis-lalla maĝgaĵon-lalla-lalla?

Ili havis sentonan, eluzitan voĉon. Jes ja, tian ili devis havi. Prezentaĵoj unuhoraj dum la tuta tago, ĝis vespero. Dio scias, kiom ili devis kriegadi. Tiu saltado ekstere sur la estrado ŝajnis ia prologaĵo por fari emon al la amaso je la amuzado atendebla interne, en la panoptiko.

Li devus komenci Hortenburgon. Ĉu estis spektakloparko en Hortenburg? Eble, sed li ne vidis ĝin. Kiel oni diras germane: paĉjo-lalla? Ĉu *Vaterlein*? Aŭ: *Vaterlein-bein*? Stultaĵo. Germanaj gapuloj ne bezonas tiaspecaĵojn.

Sinjoro Remenik proksimiĝas. Kiam li atingas la vojkurbon, li salutas lin, levante la ĉapelon malrapide kaj serioze:

– Ĉu vi ne sentas malvarmon?

– Ne gravas.

Sinjoro Remenik haltas kaj bruligas cigaredon.

– Kara sinjoro Remenik, bonvolu rigardi, kio estas malantaŭ mia dorso. Io strange krakadas tie ĉi. Ĉu arbusto aŭ simila?

– Nenio estas ĉi tie.

– Kvazaŭ ĝi estus branĉeto aŭ birdo, aŭ tiaspecaĵo.

— Nenio estas ĉi tie.

— Je la diablo! Kio povas esti?

— Infanoj marŝis ĉi tie — diras sinjoro Remenik. — Ĉu ne ili petoladis?

— Ne. Ili marŝis antaŭ mi, sur la vojo.

— Nenio estas ĉi tie.

Ekpluventus. La krakado nun ne aŭdiĝas. Li ne povas montri ĝin al sinjoro Remenik. Sed io ja certe estas tie.

— Hieraŭ vi ne venis, sinjoro Remenik.

— Mi veturis vilaĝen . . . ĉu ne malutilas al vi, se vi malsekiĝas? Ĉu mi forulu vin de ĉi tie? Sub tegmenton.

— Ne gravas. Mi havas ledĉapelon, kaj mia mantelo estas akvomezista, laŭdire.

— Ja.

— . . . kaj mi ne povas foriri de ĉi tie, ĉar Sara ne scius kie serĉi min.

— Ja.

— Strangaj estis la infanoj antaŭnelonge. Ĉu vi rimarkis, sinjoro Remenik, ke ili marŝis mute? Kvan-kam infanoj ĉiam marŝas babilante.

— Ja.

— Ili ludis militon. Kion vi pensas?

Sinjoro Remenik pripensas la respondon. — Povas esti. Ordinare ili kutimas promeni sur la interna aleo. Eblas, ke ili militludis.

Nun la venteto blovas la pluverojn en lian vizaĝon, sub la ĉapelon. Li devus suprenfaldi la kolumon.

Ie en turo horloĝo signalas duonon post la dekunua. Ankoraŭ du horoj kaj duono. Li sidas ĉi tie jam duonhoron, kaj ankoraŭ nenion plenumis pri Hortenburg.

La hodiaŭa programo : Hortenburg; la morgaŭa : la frat-
toj Karamazov; la postmorgaŭa : la bildoj en la preĝejo
Matiaso. Kaj poste kio? ... Li ne scias. Li devos rigar-
di en la kalendaro, kie li notis la programojn. Sed nun
neniel li havas emon por Hortenburg.

– Ĉu vi jam estis eksterlande, sinjoro Remenik?

– Jes. En la milito.

– Tio estas nebona afero.

– Certe ne. Kaj vi?

– Ĉu mi? Mi ja estis multfoje. En Germanujo,
Francujo, Italujo, mi vidis jam eĉ Napolon. Oni kuti-
mas diri: vidi Napolon kaj morti. Kaj vi vidas, mi estas
ankoraŭ ĉi tie.

– Ja. Sed mi jam iras. Oni atendas min ĉe la ponto.
Adiaŭ.

– Adiaŭ, sinjoro Remenik.

Li havas nenian emon por Hortenburg. Prefere
iomete ankoraŭ la spektakloparko. Li ne vidis tro
multfoje ĝin. Eble ses- aŭ okfoje. Okazis, ke li vaga-
dis malantaŭ la spektaklobudoj. Virino staris tie, sin
apogante al pordofosto, kaj fumis cigaredon. Ŝi sur-
havis nigran silkan talaron. Estis stranga vidaĵo inter
la aĉaj tabul-muroj tiu virino en pompa talaro. Ŝi estis
la fama divenistino.

– Kion vi serĉas ĉi tie, bubo?

– Mi nur vagadas.

– Do, forpafu vin rapide, ĉar tuj mi piedkaresos
vian pugon!

Estis surprizo aŭdi tiel profanajn vortojn de fama
kaj eleganta virino, radianta misterecon.

La divenisto iamaniere memorigis lin pri Silvia. Ne
ŝia vizaĝo, nek ŝia staturto, sed eble la maniero, kiel ŝi

apogis sin al la pordofosto kaj fumis. Ankaŭ Silvia staradis foje-foje ĉe la pordo de la verando, fumis kaj zumkantis:

*Ho fraŭlinoj, ho knabinoj
belegaj anĝeloj:*

*Fraŭloj venas el drinkejo
frenezaj diabloj . . .*

Ĉiam ŝi kantis tion.

Kiam li estis knabo, li ne bezonis nomi Silvian fraŭlino aŭ onjo. Nur simple: Silvia. Ili multfoje vagadis kune per biciklo.

Okazis, ke li sidis sola en la interna ĉambro, kaj revadis en mallumo. En la najbara ĉambro lampo ekbrulis. Sur la diafana vualkurteno ekaperis la silueto de Silvia. Dum kelka tempo ŝi iradis tien kaj reen, poste ĝuste antaŭ la kurteno ŝi komencis sin senvestigi. Ŝi demetis la vestaĵojn per belaj, graciaj movoj, komforte, ĝojante pro la soleco.

*Ho fraŭlinoj, ho knabinoj
belegaj anĝeloj. . .*

Li ne povis forturni sian rigardon disde la kurteno. Streĉe gapis la siluettudon. Kiam Silvia jam estis tute nuda, ŝi senmoviĝis, kvazaŭ ŝi iĝus statuo. Sed kial ŝi staris? Tion li divenis nur la postan tagon. Silvia staris antaŭ la spegulo nuda, kaj ĝuis sian propran spegulbildon. Ili havis duopan ĝuon. Silvia kaj li. Post kelke da tagoj li rakontis la aferon al Silvia. Ŝi nur ridis. — Ho vi, stultulo, kial vi ne kriis al mi? Eĉ mi dancus al vi antaŭ la kurteno!

Alian fojon okazis, ke li denove kaŝrigardis Silvian. Ŝi kuŝis en la sunlumo kaj legis libron. Ŝi ne rimarkis lin, la avide gapantan bubon. Subite ŝi fermis la libron,

kaj faligis la vizagon sur siajn brakojn. Li kredis, ke Silvia ploras. Sed subite ŝi levis la kapon, kaj sovaĝe kisis kaj mordadis siajn brakojn. Sur ŝia vizaĝo aperis esprimo, kiun li neniam vidis antaŭe.

Li devas meti ankaŭ tiaĵojn en la programon. Silvian kaj la spektakloparkon kaj la klaŭnojn kaj similaĵojn. Ne nur Hortenburgon kaj la fratojn Karamazov kaj tiel plu. Li bezonas ankaŭ Silvian.

Denove aŭdiĝas la krakado de malantaŭe. Diablo forprenu sinjoron Remenik, kial li ne observis pli bone, kio ĝi povas esti. Io devas esti ĉi tie. Nepre li devus sin turni, sed, se li tro insistos, certe malpurigos la manikoj de lia surtuto. Sara kolerus. Li devigos sin ne pensi pri la krakado. Prefere denove pri Silvia antaŭ la spegulo.

Ankaŭ li mem havis aventuron kun spegulo. Tio okazis, kiam li estis knabo. Oni sendis lin pro io al sinjoro Kornides. En ties domo, en la ŝtuparejo sur la muro pendis granda spegulo. Povas esti, ke li frenezigis ion, ĉar li komencis ludi rolon antaŭ la spegulo, en la eĥa silento. Li marĉandis per sovaĝaj gestoj: – Ĉu vi ne kredas al mi, kanajlo?! Ĉu vi ne kredas min? – li kriis duonvoĉe, montrante siajn dentojn. Li faris grimacojn, poste li ludis kvietigon, ĝentile li klinis sin kaj diris: – Eble plej baldaŭ, kara sinjoro – kaj kiam li enuis jam tion, li fiksis tiel rigide kaj minace sian rigardon en siajn proprajn okulojn, ke eĉ li mem ektimis.

En tiu momento iu mallaŭte alparolis lin: – Kion vi faras, knabo? Ĉu vi frenezigis? – la patrino de sinjoro Kornides staris apud li sur la ruĝa tapiŝo. Ne eblas pri-skribi, kion li sentis. Li preferus forkuri, aŭ mergiĝi

sub la teron, aŭ simple neniĝi. Li rimarkis la juĝon en la okuloj de la maljuna virino, tion, ke post tiu ĉi nuna momento ĉiuj opinios lin kreteno, por ĉiam.

Kaj okazis ankoraŭ io simila. Kun profesoro Peter. . . Ho ne. Tio estis terura. Tion repensi ne eblas. Prefere Hortenburg.

La pluvo jam iĝis pli forta. Sed vento nun ne estas, ne blovas la pluverojn en lian vizaĝon. Estas bone aŭskulti, kiel la pluvo frapas lian ĉapelon, kaj vidi, kiel la malvarmaj pingloj de la pluvo pikiĝas en la teron. Se la pluvo estas daŭra, Sara certe alvenos pli frue. Li ne bezonos resti ĝis la dua, kaj tio estas gajno.

Sed finfine li jam devas komenci Hortenburgon.

Unue la stratojn: Pilgramstrasse, Gustav-Adolf-Strasse, Pulnerstrasse . . . tie estis la butikoj, kie oni vendis ĉiaspecajn superfluaĵojn: memordonacetojn, bildkartojn, ornamentejn tranĉilojn kaj tiel plu . . .

„Paĉjo-lalla. Ĉu-lalla kunpottis-lalla magĝaĵon-lalla-lalla?”

Poste la Herrengasse, kie estis la gastejo „Tor”; tie oni povis manĝi la plej bonan bulbsupon en la tuta urbo . . . nu, kaj la alia restoracio, la Schwarzer Adler. Sed la nomo de tiu strateto li jam forgesis. La nomo de tiu ĉi eta strato, laŭ kiu irante oni atingas la Rosenplatz-on. Nun laŭ la Heilige Klotildstrasse, ĝis la fino, kaj intertempe diri vice la flankstratojn. Ĝuste ĉe la komenco estis la delikataĵvendejo de Schulz. Ho jes, Schulz. Kiam oni eniris la malvarmetan ejon, tuj flaris la odoron de kafo, de fromaĝoj, multspecaj marinataj fiŝoj, de multegaj spicaĵoj kaj fumajitaj viandoj. Oni bezonis tuj enbuŝigi ion. Jes, jes. Schulz.

*Ho fraŭlinoj, ho knabinoj
belegaj anĝeloj. . .*

Jes, jes. Necesas ankaŭ Silvia, kaj ankaŭ la spektaklo-
parko. Li devas fari ankaŭ tiajn programojn. Kaj eble
li sukcesos eviti la okazintaĵon kun profesoro Peter,
kaj tiun ĉe sinjoro Kornides.

Do, sed nun plu Hortenburgon.

La Heilige Klotildstrasse. La unua flankstrato. . .
kiu ĝi estis? Diablo forprenu, ŝajnas ke Hortenburg
fiaskas.

*Fraŭloj venas el drinkejo,
frenezaj diabloj . . .*

AŬTUNE

Jes, jes. La semaforo, kun la senĉesa ruĝa brilo, la amare ek-ektremantaj ventoj, kaj la obstina pluvo — nur ili restis por mi. Printempe mi havis la ŝancon, ke oni forpermesos min en junio, kaj venis la junio:

— Kion vi pensas? — oni diris. — Meze de tiom da laboro? Tute ne eblas! Estas superflue eĉ paroli pri tio.

Nu, tiam mi esperis, ke eventuale en aŭgusto. Sed tiam denove ne. Poste mi forgesis la tutan aferon. Mi opiniis, ke tute ne gravas. Estus eble pli agrable por mi foje pasigi la ferion vintre. Inter neĝaj montegoj, silentaj pinarboj estus bone foje provi la skion, la skaton. Kaj tiam venis la stulta ideo de la ĉefo, ke mi feriu en oktobro.

— Belega estas la naturo en oktobro, vi vidos, amiko — oni instigis min.

Kion fari?

Alvenis la deksesita de oktobro, kaj mi eĉ povas ĝoji, ke mi estas ĝuste en tiu ĉi loko, ne en griza vilaĝeto, kiel ekzilito, sed tie ĉi. Ĝi estas preskaŭ luksa hotelo. Ne avancintaj melkistinoj, sed spertaj hupaj kelnerinoj alportas la manĝaĵojn, kaj kiajn manĝaĵojn! Frandefaritan fazanrostajon kun fazeoloj. Kion mi diru? Delikatega! Kaj ankaŭ estas bonege, ke ni sidas nur duope, kun tiu maljunulo, apud la fenestro, en niĉo, kiu kvaŝaŭ estas embuskejo. Mi ne estas devigita glatmiene interbabili ĉe la granda komuna tablo.

Post la supo la maljunulo diris: — Pluvas.

Mi respondis: — Jes. Mallaŭta pluveto. — Kaj per tio ni elĉerpis la konversacion por la tuta tagmanĝo.

Ni manĝis duope, silenteme, ŝtele ni aranĝis iomete

malfermi la fenestron, enflirtis la aero. Sed kia aero! Freŝa, ozonplena, majesta. Eblas rigardi eksteren, la arbaro estas vere parada vidaĵo. Precipe, se oni observas ĝin tra la diafana vualkurteno de la pluvo. La koloroj varias opale kaj pompe. Ne ekzistas vortoj por pentri la superban panoramon.

La hararo de la maljunulo estas kombita tiel, ke ĝi preskaŭ kovras la nudan verton. Li bremsas iomete la ridetojn, kaŝante tiamaniere la mankojn de la iam radiante blanka kaj regula dentaro. Post la tagmanĝo, kiam mi miksiĝas inter la gastaro, mi ekscias, aŭskultante la klaĉadon, ke iam li estis eminenta persono. Li estis mondfama iluziisto. Nu jen, mi trafis pensiitan magiiston. Kiel ĝojige! Sed fakte. Kvazaŭ mi eĉ konus alian nomon, kvankam neniam mi estis fervora vizitanto de cirkoj. Kaj repensante al la fino de la tagmanĝo, mi memoras, kiel strange li donis al mi fajron. Nek katolo, nek alumeto, nur elana movo per la mano, kaj la flameto ekdancis sur la pinto de lia montrofingro. Vere virtuoza spektaklo, se oni pripensas la aferon. Nu, ni pripensu.

Dum la frua posttagmezo mi renkontis lin denove. Mi eliris al la tegita teraso, kie, pro la malbona vetero — mi pensis — troviĝos neniu. Mi volis orelumi la bonan, kvietigan pluveton, kaj jen: en la angulo iu moviĝas. Li ripozis tie sur la longa benko, volvinte sin per ampleksa nigra mantelo. Amike li mansalutis al mi. Do, kion diri? Radiis el li, ke li estas elstara individuo. Tiu gracia moveto, per kiu li salutis min, estis rava. Lia mano ŝajnis paroli:

— En tiu ĉi momento ni lasu unu la alian, ni havas ankoraŭ tempon, ni povos ankoraŭ babili sufiĉe, nu certe, sed se necese, tiuokaze ankaŭ nun volonte, sed se eblas, ni prokrastu la tekstumon. Nun prefere ni restu silentaj. — Tion li diris al mi per sola multedira mangesto, kaj mi komprenis lin.

En la plenŝtopita salono regis malafabla humoro. Ĉiuj esperis, ke tiu ĉi nunjara oktobro konsideros lian subliman personecon, kaj donacos eksterordinaran, favoran veteron. Kaj ĉaren tiu unua tago ili devis trompiĝi, ofendite kaj avide ili klopodis eluzi ĉiun eblon de komforto, kiu nur troviĝis. Mi malŝatas kaj la kartludon, kaj la biliardon, kaj la televidon. Kion fari? Sola kaj sencele mi vagadis tien kaj reen. En la antaŭhalo mi ekvidis lokan Loreley-on. Ŝi sidadis sola, en la uniformo de la dungitinoj. Ŝi rigardadis magazinojn, tute ne kaŝante la ĉarman hororon kontraŭ la literoj: rapide ŝi trafolumis la tekstajn paĝojn kaj reve enprofundiĝis en la admirado de la koloraj bildoj.

— Pluvas — mi alparolis ŝin spritege.

— Jes. Senĉese pluvas — ŝi respondis.

— Terure, ĉu ne?

— Kion vi volas en oktobro? — ŝi reĵetis la vorto. apatie.

Bedaŭrinde estis evidente, ke mi tedas ŝin.

— Nu, certe, oktobro — mi provis longigi la babiladon.

— Trista oktobro, kaj multe da kadukaj maljunulaĉoj. — Subite embarasiĝinte ŝi eksilentis, kaj fiksis al mi timan rigardon. — Jes, jes, multe da acidaj maljunuloj — ŝi ripetis iom pli malkuraĝe, sed kvazaŭ ŝi degelus iom.

Kritike mi balancis la kapon. Ho ve, mia anĝeleto! Ni enfalis en sekretan, ambaŭflankan konfidecon. Vi venis en mian straton. Via impertinenta opinio pri la gastoj estas favora por mi. Vi pagos al mi por mia diskreto. Nu jes, eble, eble, eble. De tiu afero eble kreskos io. Ĉu ŝi estus mia nunjara antaŭdestino? Ĉu ŝi estus mia malĝojigonto? Mi kredas, ke jes. Mi antaŭsentas la malfeliĉon, kiel reŭmatismulo la ... nu, ni lasu ...

Ŝi informis min ankoraŭ, jam multe pli amikeme, ke ŝi laboras ĉe matenmanĝo kaj tagmanĝo, kaj ĉiujvespere ŝi kuiras kafon en la salono, cetere ŝi enuas teru-

re ... — Ha, aĉa oktobro, kion eblas fari ĉi tie? En tiu karceri, ĉirkaŭita per kvar muroj, oni nur sidadas, oni faras nenion, ja iri eksteren? en la pluvon? kiu ŝatas la abomenan pluvon?

Vere. Kiu ja ŝatas ĝin?

Tamen vespere mi ne iris en la salonon por trinki kafon. Ne urĝas. Kial rapidigi la faton? Krome, en tiu mizera kompanio mi ne vidis eĉ unu rivalon. Loreley pravis. Multe da maljunuloj. La pluvo mildiĝis iom. mi decidis promeni. En la humida krepusko iu amblis antaŭ mi. Estis li, denove. La magiisto.

— Kien? Egale? — li demandis, kiam mi atingis lin.

— Tute egale.

— Venu kun mi. Mi konas bone la regionon ĉi tie. Ni iru al la semaforo.

Ni ekpaŝis por marŝo, kaj li komencis rakonti per eluzita baritonvoĉo, apenaŭ interesigante, ĉu mi atentigas lin, ĉu ne. Li parolis iom melankolie, introverte, prefere nur akompanis per murmuro la susuradon de la pluvo. Li rakontis al si mem. Li prononcis la nomojn de malproksimaj urboj per la maniero de homoj, parolantaj multajn lingvojn, li diris „Veneddzia” kaj „Nabboli” kaj „Lajpziĥ”, li desegnis per larĝaj manĝestoj en la violbluan nenion placojn, kanalojn, stratacojn de sudzonaj urbetoj, superban silenton de volboj, kaj tiel plu. Kaj li menciis ankaŭ pri virinoj.

Ho jes. Esmeralda. La adorinda rajdistino. Kion rakontis pri ŝi? Pompa idolo! Nu jes, ŝia kapo ... sed por rajdado oni bezonas ĝuste la kontraŭan korpoparton. Ĉu ne? Mi devis instrui al ŝi kelke da versoj, por povi aŭdi de ŝi iafoje ankaŭ senchavan vorton. Ĉu vi konas la poemon:

Jen floras ankoraŭ la kampoj de valo,
jen, verdas ankoraŭ la poploj ĉe l' font',
sed tie jam vidu, sub vintra vualo,
sub neĝo sin kaŝas la supro de l' mont' ...

kaj tiel plu ... mi instruis al ŝi tiun poemon, kiam ni loĝis kune en Veneddzia. En eta hotelo, kie la muroj estis kovritaj per kverkaj tabuloj, la ligna ŝtuparo knaris sub ĉiu paŝo, la balustradoj estis riĉe skulptitaj, kaj la klinko ... la klinko de la pordego ... Imagu klinkon el forĝita fero, sed grandegan, dumane premeblan. Granda, peza feramaso, tamen arte martelita, kvazaŭ ĝi estus ŝaŭmo. Masivega aĵo, kaj ŝajnis esti ekflugonta. Mi vidis ĝin ĉiutage en Veneddzia, ĉiuvespere en tiu oktobro, pluvis ankaŭ tiam, kiel nun, pluveroj pendis de la klinko, kaj irize reflektis la multkolorajn lumgirdojn. Mamma mia! Ottobre in Veneddzia! Eble estis nur sonĝo ...

Kiu do scias? Ĉu ĉi tiuj memoroj estis realaj? Kial tio gravas? Sincere: por kiu gravas, kiam la magiisto ekkaptas la aeron, kaj ĵetadas dekojn da moneroj en sitelon, por kiu do gravas, ĉu tiuj moneroj estas falsaj?

Ni atingis la semaforon.

— Kiel giganta ĝi estas — li diris — kaj kiel radias e ĝi malpermeso. Vere. Kiel malofte, kaj kiel mallong la trapaso estas libera ĉi tie. Ĉi tiu semaforo estas la atendado mem. La eterna atendado. Mi kutimas ofte staradi ĉi tie en duopo kun ĝi. Vi povas kredi, ke mi estas idioto. Sed diru al mi sincere: ĉu al vi ne ŝajnas, ke estas io grandioza en tiu ĉi persisto? Kiel malofte havas sencon ĝia ekzisto! Ĉiutage tiom da minutoj kaj tiom da vagonaroj preterpasas. Ĉu ne? Nur tiom da okazintaĵoj estas ĉirkaŭ ĝi, kaj tamen kiel grava ĝi estas. Ĉu ĝi ne similas nin ambaŭ? Vin aŭ min? Ĉu ne? Nu, venu plu. Mi konas ĉi tie proksime etan trinkejon.

Ĉiutage ni marŝadis duope ĝis la semaforo kaj reen, kiam venis la sabato, kaj la direkcio de la hotelo ekhavis la ideon, ke estas necese distri per io la enuantaron. Oni decidis nin amuzi per balo kun festa programo, en kiu lasta povis partopreni iu ajn, kiu sentis kapablon distri la publikon per io. Nature, la maljuna iluziisto

proponis sin. Bonege. Ni havos almenaŭ unu kompetulon. Sed bedaŭrinde, li petis ankaŭ min, por asisti. Dio Mia! Por ke mi helpu lin. Nu, kion fari? Sincere dirante, mi estas sufiĉe ŝlemila. Oni nur imagu mian stupidan mienon, kiam la magiisto eltiras monerojn aŭ kartojn el mia nazo aŭ el miaj oreloj. Sed ĉu mi povas rifuzi lin?

Jam frumatene la maljunulo frapis mian pardonon. Li estis tute ekscitita. Balbute li demandis, ĉu mi havas smokingon? Ĉar se ne, ni devos trovi la manieron akiri tion. Li pruntedonis ankaŭ oran ringon al mi, ĉar la eleganta aspekto estas ĝuste tiel grava, kiel la produkco mem. Kiel saĝa li estis! Kaj li diris ankaŭ, ke mi fumu dum la tuta sceno, sed alumeton mi ne uzu, ĉar por doni fajron li havas eminentan artifikecon. Li tuj faris moveton en la aero, kaj jen sur la pinto de lia montrofinĝro jam dancis la flameto, same, kiel post la unua tagmanĝo. Cetere lin turmentis ega angoro, kiel gimnazian bubinon antaŭ la deklamkonkurso. Nu bone, oĉjo!

Sed kiam venis la vespera programo, mi trompiĝis agrable. La debuto estis gaja aventuro. La maljunulo kondukis la scenon tiamaniere, kvazaŭ li, la iama grandioza iluziisto estus nur helpanto, asistanto apud mi, la juna geniulo. Li nur preparis la ĵonglojn, sed la esencan movon, per kiu la forsorĉitaj aĵoj reaperis, pro kiu ĉio okazis, tiun ekmoveton ĉiam faris mi. Sagace li trompis ĉiun, por ke mi havu sukceson. Bonega situacio. Eŭforie mi akceptis la ovacion. La maljunulo — kiu cetere post la programo tuj retiriĝis — ŝajnis esti tute ne grava persono. Ĉiuj kolektiĝis ĉirkaŭ mi, oni admiris min, oni adoris min. Mi fariĝis kvazaŭ idolo. Ankaŭ Loreley riverencis al mi. En ŝiaj okuloj brilis promesplenaj, koketaj flamoj. Bonege, mia anĝeleto! La plej bela sorĉo estus, se mi gajnus vin.

Kaj ĉion ĉi superante la sekvan tagon la vetero se-

reniĝis. Preskaŭ mi forgesis diri, ke post la programo oni disigis min de la maljunulo. Oni invitis min al la ĉefa tablo, al la ĉefa loko, kaj tie mi tagmanĝis ĉiutage — ĉu la maljunulo manĝis pli frue aŭ pli malfrue. mi jam ne memoras, sed mi vidis lin apenaŭ. Sed iam ajn. kiam ni renkontiĝis, sekrete, petole li okulumis, tamen ne ĝenis min inter miaj admirantoj. Mi kredas, ke tute ne estas strange, ke iom mi neglektis lin. Tamen ne forgesis pri li. Ja mi sentis dankemon. Sed ni vidu la aferon sobre. Ĝis tiam mi vagadis ĉiam nur preter la plezuroj, kaj nun ega feliĉo estis por mi promenadi idilie kun mia Loreley en la aŭtuna arbaro. Krome mi amikiĝis ankaŭ kun iu direktoro, vera ĉefo: ĉu estas do mirinda, ke mi volis ĝui iom plezurojn? Kaj, kiel mi jam diris, la vetero fariĝis bela. Kiu povas scii, ĉu la maljunulo satas promeni ankaŭ sen pluvo?

Pasis kelke da tagoj, kaj kiel la meteorologia instituto raportis „El nord-okcidenta direkto enpenetris malsekaj, malvarmaj oceanaj aerblokoj ktp ...”

Kaj denove venis la pluvo. En la salono foje-foje oni stimulis min ankoraŭ, ke mi prezentu ian artifikon, sed kion mi povus fari? Baldaŭ ĉiuj divenis, ke ili fariĝis viktimoj de benigna bluvo. Ankaŭ Loreley neglektis min, kaj komencis flirti ĉirkaŭ iuj griziĝantaj tempioj, kaj kiel mi povis kompreni el la vortoj iam kaj tiam ĵetitaj al mi, ke ŝi baldaŭ transloĝiĝos al la ĉefurbo kaj fariĝos tie grava persono. Nu, bone. Fakte tiom da gloro eĉ jam sufiĉis por mi. Mi jam bone scias, kiamaniere oni devas eliri el la varmeta bano.

Iun vesperon mi denove ekiris promeni en la mallaŭta pluvo, sub la frondoj, inter kiuj la zefiro hezitas. Baldaŭ mi atingis lin. Sed kiel ofendiĝemaj estas maljunuloj! Nenia parolo pri Veneddzia kaj Nabboli, li nur grumblis pro bronĥito. Riproĉis la pluvon. Ni preterpasis la semaforon, eĉ ne rigardante al ĝi, la maljun-

ulo kaŝis siajn belajn, esprimivajn manojn sub la mantelon. Subite li haltis:

— Nu, adiaŭ amiko. Malutilas al mi ĉi tie ekstere la malseko kaj la morna vetero. Vi promenu plu. Ventolu vian kapon. Ventolu, ventolu — li murmuris distrite kaj foriris kun ioma rankoro.

Ĉe la semaforo mi haltis sola. Kiel giganta, kvazaŭ la korpiginta malpermeso! Bedaŭrinde, jes, mi ŝajnis esti pesita, kaj mi montriĝis malpeza. Mi ne estis fidele kunulo sub la trista pluvo. La maljunulo opinias, ke mi estas perfidulo. Ĉu li pravas? Nun mi devas sorĉi sen mentoro, per miaj mallertaj manoj. Ho, se mi povus aperigi memorojn, eĉ falsajn, pri „Veneddzia” kaj „Nabboli”. Kial la maljunulo ne instruis al mi la veran magion? Ĉu estas malfacile scii la veran jonglarton? Ĝustadire, ĉu eblas entute scii ĝin?

La semaforo brilis ruĝe. Kiel malofte, kaj kiel mal-longe la trapaŝo estas libera. Kion lernis Esmeralda, la belega rajdistino?

... sed vidu, jam tie, sub vintra vualo,
sub neĝo sin kaŝas la supro de l' mont' ...

Nu, tio estas mia historio.

Bedaŭrinde, jes.

Tria premio, 1974

LA MURDITA JUGLANDARBO

La maljunulino revenis en la kuirejon, kaj rakontis plu:

, . . . , kaj kial staras tiu skatolforma domo najbare, trans la barilo, en la mezo de tiu funebreca ĝardeno, ankaŭ tio havas sian historion.

Tie staris iam la bela dometo kaj la ĝardeno de Bora Sabo, kiu estis la vidvino de Steĉjo Truo. La bela, blanka domo havis verdajn fenestrojn kaj ruĝan deklivan tagmenton, ĝi estis senmanka kaj iom fiereta, simila al la ceteraj, en ĉi tiu strateto. Antaŭe ĝi havis florgardeneton, la koridoro kaj la verando estis kovrita per vivanta foliaro, kaj malantaŭ la dometo kuŝis fekunda legomĝardeno, kun multaj prunujoj, kaj kun unika grandega juglandarbo, do, la dometo estis ĉirkaŭata de vivanta verda vivo. Kaj nun ĉia vivo estas mortinta, kaj la flava domo nude, malvarme tremas en la dolorplena ĝardeno. Ĉar nek volo, nek povo rekreas tion, kio jam pasis, kaj la futuro. . .

Kiam Aleĉjo, la filo de Bora hejmenvenis — li, studinte arkitekturon, fariĝis inĝeniero, jam bone riĉiĝis en la ĉefurbo, havis belan sumon en la banko, kaj havis aŭtomobilon, kiam li proponis sin ĉi tien por distrikta ofico — nu, kiam li alvenis hejmen, li aĉetis la heredpartojn de la frataro, ke la tuta bieno, la domo, kaj la ĝardeno de Bora Sabo post tiu tempo estis lia ekskluziva posedaĵo. Nu, nature, laŭjure ĉio restis havaĵo de Bora, sed la aliaj heredantoj povis nenion postuli el la heredaĵo.

Aleĉjo havis bonan salajron ĉe la distrikto, kaj ankaŭ lia edzino Manjo, ĉar ŝi estis kuracistino. Sed ne tiaspeca kuracistino, al kiu oni iras plendi pro dorsdoloro, aŭ pro similaĵoj, ĉar ŝi estis distrikta higienistino. Ŝia profesio estas, ke ŝi eniras en la buĉejon, kaj diras, ke la kanalo estas nekonvena, kaj ke ĝis morgaŭ oni bonigu ĉion, alie la tuta buĉejo estos fermita. Kaj ŝia profesio estas, ke ŝi diras, ke la putoj havas malbonan akvon. Sed ja, ĝis nun ĝi estis bona? . . . Nu, tia virino estas Manjo, iom fierema, sed cetere ne malbonulino.

Nu, ili ambaŭ havis bonan salajron, kaj krom tio, kiel oni diras, Manjo kunportis belan doteton en la nupton, kaj tiamaniere, ke ili ne estis malriĉaj, ili decidis konstrui belan novan domon, tamen ne antaŭe, laŭ la trotuaro, kiel staras la ceteraj, sed malantaŭe, en la loko de la ĝistiam legomĝardeno, kaj ĉi tie antaŭe ili plantos arbustojn, kaj grandan florbedon, kaj pinojn, kaj ĉion.

Diris tiam Bora Sabo: — Miaj karaj, kial vi ne atendas, ĝis vi min subterigos apud mian Steĉjon? — ĉar ŝi amis ege sian edzon.

Sed ili ne, ĉar ili volas novan neston — vi vidos, panjo, kiel bone vi fartos en ĝi.

Kaj Bora ne kontraŭdiris, ŝi estis ĉiam virino vortŝparema, ŝi diris nur iafoje, kaj nur al mi: — Ili diras, ke mi bone fartos en tiu domo. Sed ja, kie mi jam fartos bone? Ekstere, apud mia Steĉjo, tie, jes, tie mi fartus bone. — Ŝi estis ege malesperiginta.

Kaj la gejunuloj komencis. Venis multe da homoj, multe da maŝinoj, ili detruis la pordegon kaj la bariilon, la maŝinoj zumadis ĉi tie de mateno ĝis vespero.

Post du tagoj fariĝis tiel granda fosajo, ke ĝi povus gluti la tutan malnovan loĝejon de Bora.

Aleĉjo rakontis al ĉiuj, kia estos la nova domo. Li faris pri ĝi belan desegnon sur papero. Nu jes, la desegno estis belega, sed la domo, kiun la desegno montris, estis iom kripla, ĉar ĝi malhavis ruĝan deklivan tegmenton. Ĝi havis platan supraĵon.

— Supra teraso — diris Aleĉjo — tio estas la moderna modo.

— Supra teraso, supra teraso — diris Bora iom honte — tiom da fanfaronado en ĉi tiu simpla strateto. La tieanoj ja estas modestuloj.

Nu, bone. Oni komencis alporti brikaron, trabaron, ĉion, la maŝinoj bruegis senĉese, kaj la domo kreskis el la fosajo, kiel la fungoj post pluvego. Sed la multaj homoj fervorantaj malĝentile puŝadis Boran dekstren-maldekstren. Okazis ankaŭ, ke oni diris al ŝi: — Iru do flanken, onjo! Ĉu vi ne vidas, ke vi estas maloportuna ĉi tie? — Kvazaŭ ŝi estus fremdulino, kiu nur malhelpas ilin, kvankam tiam ankoraŭ ĉio estis ŝia posedajo laŭjure.

Diris tiam Bora, alparolante Aleĉjon: — Dolĉa mia filo, ne disipu tiom da mono, ne alportigu manĝaĵon por tiuj ĉi el la gastejo. Mi kuiras por ili.

Sed ŝi volis tion, ne kvazaŭ ŝi dezirus la multan laboron, sed nur ke ŝi montru, ke ŝi, la malforta maljunulino, ankoraŭ povas utili al ili.

Ho kompatinda Bora!

Nu vere, ŝi akiris respekton, bonegajn supojn, rostaĵojn kaj aliajn manĝaĵojn ŝi sciis fari, multfoje oni venigis ŝin kiel mastrinon al abundaj edziĝfestenoj,

sed ŝi senĉese faris la multajn bongustajn aĵojn, de mateno ĝis vespero, tamen ŝi mem manĝis apenaŭ.

— Mi deziras nenion, mia kara — ŝi diris iafoje, alveninta min viziti —, mi nur trinkas iom da kafo, por ke mi ne malsaniĝu. Sufiĉas jam tio por mi.

Tiam ŝi jam maldikiĝis, pli kaj pli, kaj ŝian voĉon oni povas aŭdi eĉ malpli ofte ol antaŭe, kvankam tiu Bora ĉiam estis parolŝparema. Nu, kaj ne pasis pli ol du monatoj, ĉar la laboro komenciĝis en marto, kaj ne estis ankoraŭ junio, kiam la domo jam staris. Nu jes, la muroj. Tiam diris Aleĉjo. — Panjo kara, ni aranĝos unu el la ĉambroj en la nova domo por ni tri. por vi. por Manjo kaj por mi mem, kaj ni enloĝiĝos, ĉar ĉi tie ekstere tiu maljunaĉa kabano estas jam malhelpo por la ŝarĝveturiloj. Estas jam necese detrui ĝin.

Bora diris nenion, sed ŝi fariĝis ege trista, ĉar en la malnova domo ŝi pasigis longan tempon, pace vivante unu sia edzo, Steĉjo.

Sed kiel malŝparema estas la nuntempa junularo, tio estas terura! Ili disigis la murojn ne tiamaniere, kiel decas, zorge konservante la uzeblajn aĵojn, sed iun tagon venis homoj el la minejo, eniris en la malnovan domon, iomete manipulis en ĝi, poste ili sciigis la najbarojn, ke neniuj timiĝu, ĉar sekvos eksplodo. Ili alvenis matene, kaj ne estis ankoraŭ tagmezo, kiam: bum! Kaj la malnova domo ekkaŭris, ĝi estis ruiniginta kiel la granda gastejo en la milito, kiam trafis ĝin bombo.

Bora tiam ploris, ploregis, kvazaŭ ŝi freneziĝus. Kaj ŝia bofilino, la kuracistino, kondukis ŝin en hospitalon, kaj diris al ŝi:

— Ne timu, bopano, vi resaniĝos rapide, kaj kiam

vi hejmenvenos, vi eniros en la novan domon, inter la belaĵojn, en la komforton, kaj vi havos nenian devon, krom vin distri per la televido.

Kvazaŭ Bora interesigis pri la televido. Ŝi ne tre ŝatis eĉ la radion. Ŝi aŭskultis ankaŭ tion, nur se oni bele kantis en ĝi aŭ se aŭdiĝis sciigo, ke la vagonaro distrancis iun, aŭ oni sufokis iun, aŭ similajn novaĵojn. Nu, vere, estis pli bone al Bora kviete kuŝiĝi en la hospitalo, kaj ne vidi, kiamaniere oni portas la ruinojn de la malnova domo al la vilaĝfino, kie la marĉo estis sekigota.

Kiam Bora revenis hejmen, malaperis eĉ la postsignoj de la malnova domo. La ĝardeno dezertiĝis jam pli frue, la prunujoj estis jam antaŭlonge fortrancitaj, nu pro ili nenia damaĝo. Ili donis tiel aĉajn prunojn, kiuj estis taŭgaj nur por fari ventrodoloron. Nur la grandega juglandarbo, restis staranta malantaŭ la nova domo.

Bora diris tiam al Aleĉjo per voĉo ege tremanta, ĉar ŝi iom invalidiĝis, malgraŭ la kuracado: — Mi jam ne ĉagreniĝas, mia karulo. Sed mi dezirus almenaŭ, ke la nova domo estu bele blanka, kaj la fenestroj verdaj.

Aleĉjo ridis: — Blanka kaj verda? Tute ne, mia panjo. Prefere tia, kia mi jam desegnis ĝin sur papero. La muroj estas flavaj kaj la fenestroj krudbrunaj. Tia estas la moderna modo.

Bora respondis nenion. Ŝi kuiris plu por la laboristoj, kiuj jam estis malpli multaj ol antaŭe, kaj ili faris malpli da bruoj, nur el la interno de la domo aŭdiĝis martelado kaj segado. Kiam venis julio, la tuta laboro finiĝis, la domo estis preta. Ĝi estis bela, ne eblas nei tion, sed iom nekompleta pro la plata supraĵo. Ankaŭ interne brilis ĉio. Foje tagmeze, kiam la gejunuloj

forestis, venigis min Bora. Mi vidis ĉion, ĉio havis vigan koloron, sed la muroj elspiris strangan odoron, kian mi flaris ĝis tiam nur en hospitalo. Mi diris al Bora: — Vere, ĉio estas bela ĉi tie. Nur la odoro ne plaĉas al mi.

Bora diris, ke tio estas pro la farboj, ĉar ankaŭ ili estas modernaj.

Nu, tute egale. Sed tiu hospitalodoro kaŭzis al mi malbonan antaŭsenton.

Poste oni liveris en la domon meblaron, belan, modernan, kaj instalajon de kuirejo, kiu estis senmakula, kiel tiu de la apoteko. Ankaŭ Bora Sabo fartis tiam pli bone, ol antaŭnelonge. Plaĉis al ŝi ĉio, sed ŝi nur promenadis en la grandega loĝejo tien kaj reen, ŝi povis fari menion. Volonte ŝi kuirus, sed la forno funkciis per gaso, kiun ekbruliginte la flamo eksplodetas, kaj tion Bora ne ŝatis. Ŝi nek povis purigi per maŝinoj, nek lavi per maŝino. Cetere la lavmaŝino estas senutila aĵo, ĉar ĝi nur kirladas la akvon, ĝi ne knedas la tolaĵon. Do, povante fari nenion, ŝi multfoje venis viziti min. Ŝi sidadis sur la benko en la kuirejo, helpis al mi senŝeligi terpomojn, ŝi estis ĉiam silentema. Nur jenon ŝi diradis foje-foje al mi: — Toleru min, mia kara. Prefere mi sidas ĉe vi sur la benko, ĉar tia simpla maljunulino, kiel mi, fartas nebone en rafinitaj foteloj, kiaj estas tie.

Ŝi ne diris „hejme”, ŝi diris: „tie,,.

Ŝi trarigardis super la barilo, kaj balancadis la kapon, ĉar la vidaĵo, la dezertigita ĝardeno, estis ege dolora por ŝi. Sed tiam ŝi jam nenion kuraĝis diri al Aleĉjo.

Iun tagon denove homoj venas, kaj ni vidas, trari-

gardante super la barilo, ke ili kunportis hakilon kaj segilon, kaj esploradas ĉirkaŭ la maljuna junglandarbo. Versajne ili volas dehaki la arbon. Tion jam Bora ne povis toleri. Ŝi trarapidis, kaj komencis tute ne malaŭte disputi kun ili.

Ili diris, ke Aleĉjo sendis ilin, por dehaki tiun arbon.

Bora diris, ke de kiu ajn ili estas senditaj, ĉi tie ŝi estas la mastrino laŭjura, ĉi tie ĉio estas ŝia posedajo, iu ajn povas tion kontroli ĉe la distrikta oficejo, kaj ŝi ne lasas tiun arbon.

La homoj foirirs pro la granda kverelo, kaj Bora revenis al mi, sed ŝi estis nekonsolebla. Ŝi jam sciis, ke ĉio estas vana, se Aleĉjo volas, la arbo devas morti.

Ho ve, kiel bona arbo ĝi estis! Kiel multaj sakoĵ da nuksoj kreskis sur ĝi! Paperŝelaj nuksoj. Nu, certe, la arbo jam maljuniĝis iom, ĝi jam donis malpli multe da nuksoj, tamen ĝi estas bona, belega arbo.

Kaj jam eblas scii, vanis la kverelo, la sekvantan tagon oni dehakis la arbon, ĉar ĝia loko estis bezonata. Aleĉjo volis alkonstrui vintran ĝardenon al la nova domo.

Tiam ankoraŭ Bora diris iafoje, miaj karaj gefiloj, kial estis tiel urĝe mortigi la belan juglandarbon? Vi povus atendi almenaŭ ĝis vi subterigos min apud mian karan Steĉjon. Sed neniu ŝin atentis, ĉar la vintra ĝardeno estis vere urĝa problemo. Aleĉjo neatendite sukcesis akiri trabaron, kaj aliajn materialojn malmultekostajn; laŭ onidiro, ĉirkaŭ la afero flirtas ia falsajo; nu, Aleĉjo rapidis fini la malordon, kiun la multa konstrulaboro kaŭzis.

Denove homoj venis, kavigis la freŝajn murojn, kiuj

ankoraŭ eĉ ne sekigis, kaj la vintra ĝardeno post nelonge estis preta.

Vere, ĝi estis ege bela. Foje Bora venigis min, por ke mi ĝin rigardu. Mi vidis ĉion, ĉirkaŭe grandegajn vitrotabulojn, inter ili maldikajn betonajn kolonojn. Palmo kaj filodendro troviĝis ankoraŭ nenie, sed eĉ sen ili ĉio estis belega. Tamen malplaĉe mi ekflaris denove la hospitalan odoron.

Sed ĉu la rapidego kaŭzis eraron, aŭ oni intence faris tiamaniere, jam ne eblas scii, tamen okazis, ke oni ne elterigis la radikojn de la malnova juglandarbo. Ĝuste sur ĝin oni metis la vintran ĝardenon.

Bora diris al mi foje (tiam jam ŝi parolis iom konfuze):

– Doloro turmentas la malfeliĉan teron pro tiu arbostumpo, kiel doloro turmentas la homon, se rompiĝas la dento kaj la radiko restas.

Nu, kompatinda Bora.

Intertempe alvenis la vintro. Aleĉjo diris: – Vi vidis, panjo kara, post nelonge venos la printempo, ni ordigos la ĝardenon, ĉie kreskos floroj, arbustoj, kaj se plaĉos al vi, vi promenados inter ili, aŭ laboretos iom kiel ĝardenistino, vi vidis, ke ĉio estos bonega.

Nu, sed kiam Aleĉjo tion diris, estis ankoraŭ vintro. Kiel li povus antaŭsenti la okazontaĵojn?

La vintro pasis agreble. Ili ne bezonis zorgi eĉ pri la hejtado, ĉar la nova domo havis aŭtomatan centralan hejton, eĉ la garaĝo estis hejtita, sed kial, mi ne scias. Kial tiom da malsparo? Tiu senanima aŭtomobilo tute ne bezonas la vivigan varmon.

Alvenis la printempo. Foje tagmeze Bora kuras al mi, ektimiĝinte. Kiel ŝi balbute rakontis al mi, la

planko de la vintra ĝardeno kaj unu el la vitrotabuloj krevis. Kion tio signifas? Ĉu mi ruinigos ĉio? Ĉu ni ne devus kuri al Aleĉjo en la oficejon sciigi lin?

Mi diris trankviligante ŝin, ke ĝis vespero espereble okazos nenio. Ne estas necese vane maltrankviligi Aleĉjon, tamen ŝi ne reiru hejmen, ŝi restu ĉe mi ĝis vespero.

Kiam vespere Aleĉjo revenis el la oficejo, li ĉirkaŭrigardis kaj blasfemis, supersŭtis la sanktulojn per fulmotondraj riproĉoj.

Okazis, ke pro la proksimeco de la printempo la arbostumpo reviviĝis. La arbostumpo, kiu restis sub la vintra ĝardeno. Ĉu ĝi volis kreski, aŭ ĝuste kontraŭe malleviĝi, kiu povas diveni? Nu, oni devis tuj mal-konstrui la tutan vintran ĝardenon, sed eĉ tio ne sufiĉis. Estis ankoraŭ necese elfosadi la radikojn de la maljuna juglandarbo, kaj la radikoj estis tiel gradegaj, ke ili etendiĝis profunde sub la novan domon, kaj pro ili oni devis eĉ tuŝi la tutan fundamenton.

Nu, denove venis multe da homoj kaj multe da maŝinoj, kaj nova laboro komenciĝis por savi la saveblan.

Kaj tiam okazis, ke la kompatinda Bora ne povis toleri plu. Iun tagon ŝin kaptis malsano, kaj vane ŝi havis kuracistan bofilinon, la trian tagon ŝi jam kuŝis sur katafalko.

Venis multaj sortobatoj, perdiĝis la multega mono, perdiĝis la aŭtomobilo, Aleĉjo devis ĝin vendi, ĉar liaj ŝuldoj amasiĝis, la ĝardeno restis senflora senarbusta, moritigta. Forfalis ĉia espero. Scias nur la Ĉiopova, kio sekvos ankoraŭ? Nur la malfeliĉa Bora atingis, kion ŝi volis ĉiam. Ŝi estas apud sia kara Steĉio.

Nu, tia estas la vivo. Kion la gejunuloj faras, tion ne eblas fari. Ĉar se ili ekzekutis tiun maljunan juglandarbon, ili devus mortigi tuj ankaŭ la radikojn. Ĉar simple surkonstrui ĝin – tio ne eblas.

Ne eblas invalidigi la maljunan aĵon, kaj simple sur-sidi ĝin. Tio ne eblas..

Ne. Certe.”

TATA BEN

Aĉa, sufoka nokto. Kaj ankoraŭ tiu grandega elektra poŝlampo, kiun Tata Ben donis al mi, vundfrotis mian femuron. Nun mi ŝovis ĝin en mian pantalonpoŝon, sed duone ĝi elstaras eĉ de tie.

— Kial necesas tiel granda klabo? — mi demandis la maljunulon.

— Tio estas la plej oportuna, mia knabeto! — diris Tata Ben. — Ĝi ja donas lumon. Multe da lumo, kva-zaŭ reflektoro. Tio havas psikan efikon. Pri tiaj aferoj vi, junulaĉoj ne spertas. Ja-ja, mia knabeto. La psika efiko.

Mi ne diskutis. Senpage li donacis la tutan ekipaĵon por la hodiaŭa nokto, kial kvereli pro tia aĉa lampo?

Nun estas kvin minutoj post la dekunua. La ulo baldaŭ devos veni, se Tata Ben diris la veron.

Dumvoje, sur la ŝipo, kie mi dungigis, mi ne estus pensinta, ke tuj post mia alveno mi havos tiel naŭzan laboron. Sed kion fari? Restas nenio alia. Kvankam, je Dio, malplaĉas al mi la afero. Tute malplaĉas.

Kiam finiĝis mia deĵoro sur la ŝipo, kaj mi faris la kalkulojn kun la ĉefo, eĉ tiam mi ne estis tro riĉa. Cetero, mi dungigis sur tiu rustokovrita ŝipo, ĉar mi volis reveni en tiun ĉi urbon. Kaj tuj, je la nokto de la albordigo, mi disipis la tutan salajron. Bonsance, ke ĉe kamarado sur bargo mi trovis dormlokon. Alie, mi devus esti dorminta en parko.

La sekvan tagon, matene, mia kapo zumis, la sto-

mako kirligadis pro la multa biero enversita, kaj lace mi komencis serĉi societon. Mi pensis, ke iu el la kamaradoj, scias pri laboro por mi. . . Sed kiel kutime okazis: nenio.

Kvankam mi ekvidis la kalvan Drake-on de malproksime, li iom ŝatas min. Sed estas pli bone ne komenci ion kun li. Kiel mi aŭdis, li laboras nuntempe kun narkotiloj, kaj tio estas iom danĝera. Se mi estas denove ĉiurbe, mi ne volas ŝteli la tempon kiel nepaganta ŝtata gasto.

Prefere mi iris viziti Tata Ben. Eble li povas doni al mi ian laboron. Nu, estas vere, cirkulas onidiroj ankaŭ pri li, ke nuntempe li jam estas tia, kia iam li estis. Laŭdire, li miksigis en politikajn aferojn. Sed kion fari? Mi pensis: mi ekprovu ĉe li.

Kiam mi eniris en lian butikon, multe da aĉetantoj tumultadis en ĝi. Nur perrigarde li signis, ke mi staru flanken. Kaj kiam li havis momenton por mi, li kondukis min en la fatrasejon, malantaŭ la butiko, kiun li volonte nomis: oficejo. Li donis al mi fetoran brandon, — sidiĝu, knabeto mia! — li diris — vi vidas, mi havas multe da laboro. Atendu iomete, ĝis mi havos pli da tempo por vi, mi venos baldaŭ. Monomanko! Ĉu? — li demandis urĝe, sed, eĉ ne atendente la respondon, li forrapidis. Mi provadis la trinkaĵon.

Fine li revenis. — Nu, vi estas en kaĉo. Ĉu vi venas al Tata Ben, nur se estas ia kaĉo. Ĉu? Nu, sed vidu, kia mi estas! Mi eltrovas ion por vi — kaj li verŝas el la brando ankaŭ en sian glason. — Nu, sincere dirante, ankaŭ mi bezonas vin. Mi bezonas vin ĝuste hodiaŭ nokte, kaj vi estas ideala bubo por tiu laboro. Sed rakontu ion. Ĉu vi venis de malproksime? Kian belan

nigran ĉemizon vi havas! Tian belegan ĉemizon oni ne vendas ĉe ni. Ĝuste tia taŭgos hodiaŭ nokte. Sed mi vidis vin antaŭlonge. Ĉu vi estis malhelpita? Faras nenion. Tio okazas iam kaj tiam. Ŝajnas al mi, ke hodiaŭ vi estas iom vortŝparema.

Poste ili rakontis, kion mi devos fari hodiaŭ nokte.

En la granda laboras hispana juvelisto. Li estas altkreska, kun longa nigra hararo, kaj kun kaprobarbo. Ĉar li ne havas trezorejon, la pli multekostajn aĵojn li kunportas ĉiuvespere hejmen. Ĉiuvespere li ekiras el la bazaro je la dekunua horo. Antaŭ la dekunua kaj kvarono mi devos atendi lin en malluma aleo, kie mi povas esti nevidebla pro miaj nigraj ĉemizo kaj pantalone. Mi donos al li beletan pugnobateton, ne grandan, nur tian, ke li povu dormeti dum dek minutoj. Mi devas esti singarda, ĉar li estas maljuna kaj ne tute sana. Dek minutoj tute sufiĉos al mi por malaperi. Mi kuros en etan ĝardenon, situantan ne malproksime de la aleo. En la ĝardeneto troviĝas kesto por sablo, kun kovrilo fermebla, mi ĵetos la valizeton en ĝin, kaj ankaŭ la lampon, por ke ne restu io suspektiga ĉe mi. Baldaŭ venos alia ulo de Tata Ben, kiu forportos la valizeton. Mia tasko estos krome survesti la blankan maristan jakon, kiun Tata Ben donos al mi. Poste mi ekiru laŭ la Bowie-street: ne malproksime estas policejo, kaj la policanon, kiu staras antaŭ ĝi, mi demandu, kioma horo estas. Kaj fine: la maljuna hispano ne povos vidi min, ĉar mi direktos la reflektoron en liajn okulojn. Kelkajn minutojn post la afero, transvestita, mi havos alibion, atestatan per policano. La maljunulo kuraĝos fari nenion, ĉar li havas sufiĉe da nigraĵoj en sia komerco.

— Nu kion vi diras? — demandis Tata Ben.

Mi diris al li sincere: — Ne plaĉas la afero. Samsortanon? Nehoneste. Mi ne estas superstiĉema, sed mi havas malbonan antaŭsenton. Tiaj aferoj ĉiam sekvigas iel venĝon.

— Nu, ĉu plaĉas, ĉu ne placas — diris Tata Ben — tion mi havas por vi. Se ĝi ne plaĉas, ne faru. Sed mi diras, ke la afero valoras la klopodon. Ĉar postmorgaŭ, vi venos ĉi tien en la butikon, kaj vi ricevos. . . Nu, ni diru. . . Vi ricevos kiom? . . . Vi ricevos centkvindekon, pro laboro daŭranta dek minutojn. Pripensu, mia knabeto! Centkvindekon. Kaj nun vi ricevos dudekon, kiel antaŭpagon. Kion vi diras?

Kion mi diru? Mi ne havis eĉ moneron.

— . . . sed atentu, mia knabeto! — aldonis Tata Ben — nepre ne ligu revojn al la valizeto, mi esperas, ke vi scias, ke sen Tata Ben, ĝi ne valoras eĉ unu moneron. Vi ne scias, kion enhavas la valizeto, mi tamen scias. Kaj mi scias ankaŭ, ke la enhavaĵon nenie vi povus utiligi. Ĉu komprenite? . . . Nu, jen, ĵus venis en mian kapon, ĉu vi havas ian armilon?

— Jes. Tranĉilon mi havas.

— Nu, donu ĝin al mi, mia kara. Bonvolu.

— Sed kial? Mia kara Tata Ben, ne timu. Mi ne vundos la juveliston.

— Ne, mia knabeto. Kiu povus antaŭdiri, en kiajn aferojn vi intermiksiĝos. Se iu laboras por mi, mi preferas, se li ne tranĉilumas. Donu ĝin al mi, mia filo.

Kion fari? Mi transdonis al li la tranĉilon. Ne volonte. Mi aĉetis ĝin antaŭ tri jaroj en Istambulo. Bela tranĉilo, kun longo de tridek centimetroj. Ĝi estis multe-

kosta. Tial ĝi ekplaĉis al mi, ĉar ĝi havis surskribon. Ĝi ĉirkaŭskribis: „Bonan vojaĝon!”

— . . . postmorgaŭ, kiam vi venos al mi, mi redonos ĝin al vi — diris Tata Ben.

Poste li malfermis la ŝrankon. Li elprenis el ĝi belegan blankan maristan jakon. Li kunfaldis ĝin ege lerte, kaj metis en flanksaketon tiel, ke se oni eltiras ĝin, prenante ĉe la kolumo, tuj ĝi disvolviĝas, kaj oni povas ĝin surmeti. Tuj, fulmrapide.

Nun estas dek minutoj post la deknua, kaj la juvelisto ankoraŭ nenie. Sed mi esperas, ke li venos baldaŭ. La ĉirkaŭaĵo estas tute senhoma, kiel Tata Ben antaŭdiris. Sed tiu sufoka varmo. Ne plaĉas al mi tiu laboro. Estas tute alie, se oni petoladas kun samaĝulo. Tute mi ne estas sentimentala, sed ege aroganta devis esti tiu maljunulo, kiun mi batis iam ajn en la vivo. Sed kion fari? Vivteni sin estas malfacile.

Nu, jen! Venas la hispano. Ĝus li atingis lampon, tial bone li videblas: li estas altkreska homo, kun longa nigra hararo kaj kun kaprobarbo. Li kunportas la valizeton. Mi ekiras kelke da paŝoj antaŭen, por ke mi estu en loko pli malhela. En la malaltega ombro mi alparolas lin:

— Pardonu, sinjoro — kaj mi direktas la reflektoron en liajn okulojn. — Ĉu vi permesas? La valizeton!

Liajn okulojn mi ne forgesos dum mi vivos. Maljunaj okuloj, interna ektimo sidas en ili, sed samtempe iaspeca horora, antikva malbeno, eble eĉ ne eldirebla per vortoj. Tute ektimigis eĉ min tiu rigardo, per kiu la maljunulo gapis en la lampolumon.

— Nu, rapide la valizeton! — mi diris, sajnlgante ŝir-

mecon, ĉar se mi estas kune kun teruriginta homo, mi ne ŝatas, se li povas fari la saman senton en mi.

Mi forprenis la valizeton, elsaltis la lampon, poste kun singardemo mi frapetis lian nukon. La bato ape-naŭ havis pezon, tamen li ŝrumpis, kiel malseka ŝtrumpo. Mi ekkaptis lian kolon, ne lasis lin terenfali, bremsis lin iom, por ke li ne batu sin tro. Mia Dio! Liajn okulojn mi forgesos neniam.

Poste mi ekkuris al la direkto de la ĝardeneto. la valizeton kaj la lampon mi ĵetis en la sablokeston, la marista jako jam lumis sur miaj ŝultroj, kaj mi estis ekironta al la policejo. Sed diable, la afero ne estis tiel glata. En la strato, inter la placo kaj mi, patrolo proksimiĝis. Nu, se tiuj rimarkis, ke mi manipulis ĉirkaŭ la kesto, tiam la afero finiĝis. Nun jam tute egale, nenio restas por fari, mi ekiras al ili. Se mi provas forkuri, al la kontraŭa direkto, mi estos multe pli suspektinda, kaj ili komencos persekuti min, ĉu ili rimarkis ion ĉu ne.

Kiam mi atingis ilin, unu el ili direktis la lampon al mi:

— Kien, kien bela maristo? — li demandis, sed tiel severe, ke tuj mi sentis: ili rimarkis nenion.

— Nenien. Laŭ la strato. Ĉu vi konas ĉi tie iaspecan gastejon?

— Iru plu rekten, la drinkejoj sekvas unu la alian.

— Sed gardu vin, matene ni nepre ne trovu tranĉilon en via dorso! — diris la alia.

Ho! Ke nur nun mi ekkomprenis! Tiuj venis al mi tute bone. Mi povas demandi ankaŭ ilin pri la horo, mi ne bezonas iri al la policejo, kaj tiamaniere mi gajnas almenaŭ du-tri minutojn por mia alibio. Tuj mi

demandis. Mi ĝustigis mian ĥorlogon, poste ni adiaŭis.

Sed tute mi ne havis emon iri en drinkejon. Mi ne povis forgesi la rigardon de la maljuna hispano. Mi iris hejmen, al la bargo, kaj mi kuŝiĝis por dormi.

La postan matenon, je la deka, mi jam promenis en la urbo. Dudek monoj estas ne tro multe, sed ĝis vespero mi povos bone vivi per ili. Morgaŭ mi ricevos la reston, kaj mi serĉos ian plaĉan laboron. Mi sidigis sur la teraso de eleganta gastejo. Mi decidis bone mantenmanĝi, ĉi tie sub la sunŝirmilo, kaj tralegi la gazetojn. Eble oni skribas ion pri la maljuna juvelisto. Sed inter la policaj sciigoj mi serĉadis vane. Mi povis legi nur pri incendio en magazeno, pri rompŝtelo en vendejo, sed pri la hispano eĉ ne unu vorton. Mi povis imagi, kiom da nigraĵoj li faris, se li preferas silenti pri la afero. Por mi tiel estas la plej bone. Mi ne insistas, ke pri miaj aferoj nepre okupu sin la gazetaro. Mi foliumis plu, kiam frapis miajn okulojn titolo, skribita per dikaj literoj:

„Politika murdo en Bowie-street”

Je la diablo! Ni haltu! Bowie-street ja estas tiu strato, en kiu mi pritraktis la ĝustan horon kun la patrolo. Ni vidu, kion oni skribas. Kaj tiam mia frunto komencis viti.

Nur mallonge: Hieraŭ vespere, post la dekunua horo, la Bolivia ambasadoro estis murdita per kvin tranĉilpikoj. Apud la kadavro estis trovita la uzita tranĉilo, tridek centimetrojn longa, kaj havanta la surskribon: „Bonan vojaĝon”. Estas trovita ankaŭ poŝlampo, kun daktiloskopiaĵoj bone identigeblaj. La polico komencis la serĉadon, kaj petas la helpon

de la legantaro trovi personon, portantan blankan maristan jakon . . . Kaj sekvis mia akurata personpriskribo.

Ho, Tata Ben!

Se mi havus tranĉilon! Kun aŭ sen surskribo!

Tata Ben!

KRISTNASKA SALUTO

Radioludo

Ĉiuj kantas kune kanton kristnaskan, dum ties mal-laŭtiĝo la Parolanto prezentas la personojn:

PAROLANTO: Rolas Panjo, ĉ 60-jara, energia sed iom bigota. Bea, ŝia filino ĉ. 20-jara. Denizo, alie Duduŝ, ŝia filo 30-jara, iom ebria. Teodoro, ŝia alia filo kun voĉo nervoza, trema.

(La kantado plilaŭtiĝas, finiĝas. Poste:)

Pluraj (samtempe, voĉkonfuzite): Kiel belega ... dankon, dankon ... Jen kio! Kaj precize bonsida ... De kie vi sciis, ke ĝuste ĉi tion? ... De jaroj mi deziris jam tian ... Neniam mi havis eblon por ... Kiel vi do divenis, Teoĉjo? ... Se venos neĝado, ni glitos per ĝi terure plaĉe ...

PANJO (kun voĉo apartiĝinta): Infanoj, vi karaj, kial do tiom malŝpari, tion vi ne devus, kostis monstre da mono, Duduŝ, estingu la kandelojn, ili ekbruligos la branĉojn, kaj se eble, ne renversu la arbon sur vin, vi trinkis ŝajne pli multe ol ... Atentu iom, ja rostiĝas dume la viando; antaŭ ol manĝi, ni povus fari la bendon por Julĉjo.

(Teodoro ŝaltadas la magnetofonon, murmuras, blasfemas. Zumo.)

DUDUŜ: Mi pensas, ke la kafo elfluas.

BEA: Kio do? Ne. Ekstere aŭto.

PANJO: ... do, ni enŝaltos la magnetofonon kaj ĉiuj enparolos por Julĉjo, kvazaŭ li estus inter ni sub la kristnaska arbo ...

DENIZO: Bone. Sed antaŭe, fratinjo, vi ricevos de mi kiseton por la belega ŝalo, nu, nature, nur tiam, se vi promesos, ke vi ne edzigos al vi tiun aĉan ulon, ĉar se tamen, tiam manpremoj, kisetoj frataj kaj similajoj estos absolute preterlasataj. Ĉu klare?

BEA: Lasu min trankvila, bonvole. Neniom vin koncernas, kiun mi prenos kiel edzon. (*Mallaŭte:*) Sed, senŝerce, Denizo, ni provu toleri unu la alian almenaŭ ĉi-vespere. Pro Panjo. Prefere drinku, se nepre necesas.

PANJO: Atentu! (*Ŝi aplaŭdas*) Teoĉjo, vi povas ĝin ekirigi ... ho jen, mi forgesis diri, ke ne necesas nepre diri al Julĉjo, ke Teodoro eksedziĝas, nek tiujn aferojn ...

TEODORO (*iom ironie*): Ja ne! Ĉar tio estas tik-tikla.

PANJO: Nu, fileto, se vi volas scii mian opinion, tio estas ege tik-tikla. Tre domaĝe, kaj ne tre feliĉige al mi, ke ...

TEODORO: Sed panjo, ankaŭ mi diras ja tion saman. Precize tion. Absolute tik-tikla. Komplete tik-tikla. Kiu volus disputi kun vi, panjo kara? Kaj kiu insistus disheroldi tion?

PANJO: Enŝaltu ĝin, fileto. (*Post enŝalto:*) Julĉjo kara, dolĉa mia Buboĉjo ...

DENIZO (*interrompe:*) Nu, vi estas nuraj idiotoj. Mi atendas soif-agonie la kafon, kvazaŭ la naskiĝon de Mesio, kaj vi ne enigis la ŝtopilon en la konektilon. Azenoj!

PANJO: Volu elekti viajn vortojn. Mi mem forgesis konekti la kafmaŝinon. Mi rifuzas aŭdi tian tonon impertinentan

BEA: Lasu lin, panjo. Certe min li celis.

PANJO (*ree parolas surbendige*): Karega Julĉjo, mia Buboĉjo, via panjo parolas, jen ni sidas ĉiuj kune en Kristnaska vespero, sub la belege ornamita arbo, la tuta familio, nur vi mankas kaj la kompatinda onjo Annjo, ĉar rompiĝis al ŝi la kruro. Marde elvojaĝos Eme-riko, li portos al vi ĉi tiun bendon, Buboĉjo. Tre doloras, ke nin disigas multaj miloj da kilometroj, tamen ni sentas, kvazaŭ vi estus inter ni en ĉi tiuj feliĉaj horoj. Ĉe ni nenio nova, krom ke Bea edziniĝos, eventuale printempe ...

BEA: Stop! Tio ne estas necesa. Mi ne amas roli en areno. Mi petas tute ne paroli pri tio.

Ili retroturnas la bendon. Nun aŭdiĝas la voĉo de Panjo el la aparato: ... vi estus inter ni en ĉi tiuj feliĉaj horoj ... Sekvas transŝalto, poste.

PANJO (*propravoĉe*): Ni ĉiuj fartas bone, nur la kompatinda onjo Annjo, imagu, rompiĝis al ŝi la kruro, ŝi falis sur la glita trotuaro. Terure! ...

TEODORO: Ĉi tion panjo jam diris unufoje.

PANJO: Silenton! Impertinenta vi estas, fileto! Ni haltu.

Post retroturnado de la bendo, Panjo el la aparato: Terure!

PANJO (*propravoĉe por surbendigo*): Do gardu vin, dolĉa Julĉjo, mi ne parolos plu, sed transdonas la parolon vice al la aliaj, fine ni legos ion el la Sankta Skribo (*elŝalto*). Bea, venu, daŭrigu.

BEA: Ĉu nepre mi devas ...

PANJO: Temas ne pri devo sed pri deco.

ŝo? Kuru, enportu viŝoĉifonon, forviŝu ĝin, unu, du!
Filnjo, preparu alian kafon. Porkoj vi estas, vere.

DENIZO: Mi mortas ĉi tie sen kafo, kaj tiam anko-
raŭ mi ...

BEA: Panjo, ni lasu Elinjon, piku ŝin pigo. Ili aran-
ĝos la aferon mem, ŝi kaj Julio. Tiaĵon oni ne povas
altrudi.

PANJO: Stranga vi estas. Ĉu mi altrudas? Mi nur
volus ... Vere stranga vi estas ...

TEODORO: Mi enŝaltas, panjo, parolu plu. Sed pri
Elinjo plu ne teksu-miksu.

PANJO: Kiel do mi ne teksu-miksu? Bonvolu elekti
viajn esprimojn.

TEODORO: Bone, en ordo. Mi enŝaltas.

PANJO: Do nun aŭskultu kune la Skribon, kvazaŭ
ni estus kune. Vi estas nun la plej aĝa viro en la fami-
lio, vi devus legi el la Skribo, sed ĉar ni ne povas esti
inter ni, Denizo vin anstataŭos (*elŝalto*). Venu, Duduŝ.
Kie la teksto? Elserĉu ĝin por li.

DENIZO (*legas malcerte kun intermitoj*): Kaj en
tiu tagoj ... eliris dekreto de Cezaro Aŭgusto, ke la tu-
ta mondo estu ... registrado, kiam en Kirini ... Kirenio
estis reganto en Sirenio, Sirio, kio do, mi ne kompre-
nas ...

PANJO: Stop, stop! Hontu, fileto. Jes, hontu! Teo-
doro legu!

DENIZO: Panjo, ĝi estas tiom etlitera, sed vere, ne
tio, ke mi drinkis, kie tiu alia Biblio, tiu ilustrita kun
bildo pri Jozefo kaj Putifar-edzino, tio estas bona, sed
kie ĝi estas, ĉi tiuj uloj ĝin vendis al oldlibristo ...

PANJO: Da vi mi havas sufiĉe, fileto. Teodoro ĝin
legu.

TEODORO (*malvolonte incitite*): ... kaj ŝi naskis si-
an unuan filon kaj ĉirkaŭvindis lin kaj kuŝigis lin en
staltrogon ... (*elsalto*). Panjo, ĉio ĉi por mi estas ege
peniga. Permesu, ke mi ne devu nun ĉi tiun cirkon ...
da tio mi havas jam sufiĉe hodiaŭ. Tiel mi deziris ĉi
tiun tutan kristnaskon kiel ĝibon sur la dorson. Ho-
diaŭ mi laboris, morgaŭ mi deĵoros, nun mi devos re-
porti ankaŭ ĉi putran magnetofonon ... ni manĝu ra-
pide ion, poste mi malaperos en la vakuon, ni lasu nun
la Skribon.

PAJNO: Teoĉjo, Teoĉjo! (*Silento, bendovolvado*)

TEODORO (*tute apatie*): Kaj la anĝelo diris al ili:
ne timu; ĉar jen mi venigas hodiaŭ al vi bonan sciigon,
ĉar hodiaŭ estas naskita por vi, en la urbo de David,
Savanto, kiu estas Kristo, la Sinjoro. Kaj jen la signo
por vi: vi trovos infaneton, ĉirkaŭvinditan kaj kuŝan-
tan en staltrogo. Kaj subite estis kun la anĝelo amaso
de la ĉiela armeo, laŭdante Dion kaj dirante: Gloro
al Dio en la supera alto, kaj sur la tero paco, inter ho-
moj Di-favoro.

DENIZO: Punkto. Tiom la tuto!

PANJO: Kaj nun ni kantu, infanoj miaj.

Ĉiuj komune kantas ian Kristnaskan kanton. Poste:

DENIZO: Nu jen, dume ankaŭ elfluis la kafo. Nun
iu el la pli sobraj eltiru la konekto-ŝtopilon, ĉar bru-
los la gumo kaj estos eĉ pli malbonodore. Infanoj, ĝis
kiam estas malfermita la stratangula kiel-ĝin-oni-no-
mas?

PANJO: Restu sur via postaĵo! Hontu! Nenien vi
iros.

DENIZO: Bone, mi nur volis porti ion al ĉi tiuj.
Kial tuj vekriadi?

PANJO: Fari tiaĵon en Sankta Vespero! Vi estas mise sentaktaj, jes, sentaktaj! Julĉjo neniam farus al mi tion. Li neniam!

TEODORO: Ni lasu nun, kion Julio faris kaj kion ne! Estas malfrue. Ĉu vi volas ĝin reaŭskulti? (*Bendovolvado.*)

PANJO: Do sentakta al mi neniam li estis. Neniam min ofendis kiel vi. Cinika? Ne, li tute ne estis tia.

Eksonas la surbendigita teksto, sed la aparato malfunkcias. Pro tio, ĉe la surbendigo, la bendado ŝajne haltadis ree kaj ree, kaj granda parto de la teksto mankas, aŭ anstataŭ ĝi aŭdiĝas nur kvikado-pepado:

MAGNETOFONO: Karega Julĉjo, mia Buboĉjo, via panjo parolas, jen ni sidas ĉiuj ... *pepado*) ... belege ornamita arbo (*pepado*) ... kompatinda onjo Annjo, ĉar rompiĝis al ŝi la kruro (*pepado*) ... multaj miloj da kilometroj ... (*pepado*) .. Nu do, Julio, do ĉao, kiel vi fartas? ... (*pepado*) ... mi estas Bea ... (*pepado*) ... tiam mi vin tre abomenis... diablo ĝin prenu ... Slut Julio. Mi estas Teodoro ... ni estas ĉiuj kune ... onjo Annjo, rompiĝis al ŝi la kruro ... vian mankon ... finu sukcese ... kisas ... do ĉao, olda knabo ... Duduŝ ... he-he ... spritaĵo ... kiel vi fartas ... iele tiele ... la vino damaĝe jam elĉerpiĝis ... kial tion nei ... deziras al vi ... ĝisplafonan ... venas al mi en la kapon ... kretenaĵoj ... julio ... decembro ... somero ... imagu, al la povra onjo Annjo la kruro rompiĝis ... Julĉjo karulo, ree via patrino ... gardu ... la klimaton ... ŝafkapa ... do nun aŭskultu la Skribon ... plej aĝa filo ... Denizo anstataŭos ... kaj en tiuj tagoj ... Kirini ... Kirenio ... reganto en Sirenio, Sirio, kio do, mi ne komprenas ... stop ... kaj ŝi naskis sian unuan filon ... kuŝigis lin en stal-trogon ... kaj

la anĝelo diris ... ne timu ... bonan sciigon ... en la urbo de David ... vi trovos ... infaneton en staltrogo ... amaso ... laŭdante ... kaj sur la tero paco, inter la homoj Di-favoro ... punkto ... tiom la tuto.

Sekvas la kantado, sed la baterioj ŝajne estas elĉerpigantaj, tial anstataŭ la melodio nur basvoĉa miaŭado aŭdiĝas pli kaj pli mallaŭtigante ...

ENHAVO

Lappar, la antikristo	5
Sinjoro Don	17
Groto	25
Evitu la sunon!	32
Pordoj	39
Febra songo	44
La ŝtonsegil-maŝino	51
La tabakvendisto	63
La vojperdinta biciklisto.	71
Kiel abioj	88
Hortenburg	94
Aŭtune	103
La murdita juglandarbo	111
Tata Ben	121
Kristnaska saluto (<i>radioludo</i>)	129